

Morgon- och eftermiddags- verksamheten i Svenskfinland

- En situationsrapport 2024

Monica Martens-Seppelin

Matias Österberg

SYDKUSTEN
SYDKUSTENS LANDSKAPSFÖRBUND R.F.

Morgon- och eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland 2024

Innehållsförteckning

Förord	1
1. Kartläggningens syfte	2
2. Genomförande och insamling av material	2
3. Morgon- och eftermiddagsverksamheten nationellt och i Svenskfinland.....	3
3.1. Antal och andel barn i verksamheten.....	3
3.2. Upprätthållare av morgon- och eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland.....	6
3.3. Morgon- och eftermiddagsverksamheten som en del av kommunens.....	10
3.4. Deltagaravgifter	13
3.5. Verksamhetsspråk	16
4. Personalen inom morgon- och eftermiddagsverksamheten	16
4.1. Könsfördelning och ålder	16
4.2. Anställningsvillkor och arbetsförhållande	18
4.3. Övriga arbeten i kombination med eftisledararbetet	24
5. Utbildning och behörighet.....	25
5.1. Utbildningsnivå	25
5.2. Behörighet	26
5.3. Fortbildning.....	29
6. Verksamheten i gruppen	31
6.1. Verksamhetsutrymmen	31
6.2. Personaldimensionering och gruppstorlek.....	33
6.3. Verksamhetens planering och innehåll	37
6.4. Eftisledarens yrkesroll och trivsel i arbetet	41
7. Information och kommunikation	47
8. Utvecklingsområden i verksamheten	48
8.1. Utvecklingsbehov enligt eftisledarna 2024.....	49
8.2. Utvecklingsbehov enligt kommunernas ansvarspersoner.....	51
Sammanfattning	54

Bilagor:

Bilaga 1. Kommuner som deltog i enkäten riktad till ansvarspersoner i kommunerna

Bilaga 2. Frågeformulär ledare i morgon- och eftermiddagsverksamhet

Bilaga 3. Frågeformulär ansvarspersoner för morgon- och eftermiddagsverksamheten i kommunerna

Bilaga 4. Andel svenskspråkiga elever i eftermiddagsverksamheten i åk 1-2 per region och kommun

Förord

Sydkustens landskapsförbund rf har i 25 års tid arbetat aktivt med att utveckla och samordna morgon- och eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland. Tyngdpunkten i utvecklingsarbetet har varit att förbättra verksamhetens kvalitet samt att förenhetliga och höja profilen för verksamheten. Som ett led i utvecklingsarbetet har Sydusten regelbundet genomfört olika kartläggningar och rapporter för att få vetskap om hur den svenskspråkiga morgon- och eftermiddagsverksamheten ordnas och upplevs. Den senaste kartläggningen gjorde Sydusten år 2020. Utbildningsstyrelsen genomförde mellan år 2004 och 2018 flera nationella uppföljningar och upprätthöll under denna tid också ett nätverk för verksamheten, men någon nationell kartläggning som gäller hela landets morgon- och eftermiddagsverksamhet har inte gjorts sedan år 2018.

Eftermiddagsverksamheten är en viktig del av den finlandssvenska skolan. Eftis är liksom skolan en pedagogisk gruppverksamhet som ska vara meningsfull och stimulerande och ta tillvara barnens intressen och lust att lära sig. Barnen ska ha möjlighet att stärka olika kunskaper och kompetenser under hela dagen. Det är viktigt att ta tillvara de timmar som utöver lektionstid kan användas för att ge framför allt trygghet och vuxenkontakt men också stärka barnens vänskapsband och sociala kompetenser, stöda barnens språkkunskaper och ge barnen kulturtraditioner.

Denna rapport är en sammanställning av de centrala resultaten från en enkät och utredning som gjordes under vårvintern 2024. Vi vill rikta ett stort tack till de många eftisledare och ansvarspersoner som delat med sig av sin sakkunskap och visat vilja att utveckla verksamheten. Sydustens referensgrupp för eftis- och klubbverksamheten tackas också för de kommentarer och riktlinjer som de gett i arbetet. Kartläggningen kunde förverkligas tack vare understöd från Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne och Svenska kulturfonden.

Vi hoppas att rapporten ger en bild av hur verksamheten ser ut idag och ger verktyg för aktörer på både gräsrotsnivå och beslutsfattarnivå att fortsätta samarbeta och utveckla verksamheten för barnens bästa.

Monica Martens-Seppelin

Utvecklingschef, Sydustens landskapsförbund

Matias Österberg

Utbildningsplanerare, Sydustens landskapsförbund

Begrepp som används i denna rapport:

Eftis / flera eftisar

Ett verksamhetsställe för morgon- och eftermiddagsverksamhet i anslutning till en skola

Eftisverksamhet

Morgon- och eftermiddagsverksamhet

Eftisledare / ledare

Personal som arbetar inom morgon- och eftermiddagsverksamheten

Morris

Ett verksamhetsställe för morgonverksamhet, före skolan börjar

1. Kartläggningens syfte

Sydskustens landskapsförbund har sedan 2001 gjort sex omfattande kartläggningar om personalen och verksamheten inom morgon- och eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland. (Finlandssvensk eftisverksamhet 2001, Kartläggning av eftisverksamheten i Svenskfinland 2004, Morgon- och eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland 2011, Morgon- och eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland – en situationsrapport 2016, Morgon- och eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland – en situationsrapport 2020). I den här kartläggningen har man precis som de två senaste rapporterna fokuserat främst på personalen vid eftisarna, hurdana arbetsförhållanden är, vilken behörighetsgraden är och hur man ser på det egna jobbet och verksamheten i gruppen. Till många delar har vi kunnat jämföra denna kartläggning med de tre senaste. Det är nu 20 år sedan lagen om morgon- och eftermiddagsverksamhet togs i bruk år 2004. Efter år 2004 gjordes det så gott som årligen omfattande utvärderingar och uppföljningar också på nationell nivå under ledning av Utbildningsstyrelsen. Den senaste gjordes år 2018. Det har dock varit svårt att utläsa resultat om den svenska verksamheten utgående från hela landets resultat. Svarsprocenten i de nationella uppföljningarna har dessutom varit låg bland de svenskspråkiga.

Denna kartläggning berör enbart den svenskspråkiga verksamheten i Finland (exklusive Åland). Avsikten och syftet med att kartlägga den nuvarande situationen är att få underlag för att utveckla och förbättra morgon- och eftermiddagsverksamheten och för att stärka yrket som ledare för morgon- och eftermiddagsverksamheten.

Allt fler barn och familjer i Finland behöver och deltar i eftermiddagsverksamhet. Verksamheten bidrar till det fostrande arbetet tillsammans med skolan och hemmet och eftis utgör en stor och viktig del av barnens tid efter skolan under de första skolåren. Vistelsen på eftis ska vara kvalitetsmässig god och erbjuda barnen en trygg miljö samt mångsidig och stimulerande verksamhet.

2. Genomförande och insamling av material

Kartläggningen baserar sig på två olika elektroniska enkäter. I den ena enkäten kunde alla som jobbar på ett svenskspråkigt eftis delta. I den andra enkäten skulle förvaltningspersonalen som ansvarar för morgon- och eftermiddagsverksamheten i de tvåspråkiga kommunerna delta. (Se bilaga 2 och 3). Informationen om kartläggningen och adressen till länken sändes ut till eftisar, ansvarspersoner, kommuner och andra serviceproducenter den 2 februari 2024.

Genom att samla in svar från ansvarspersoner i de tvåspråkiga kommunerna har vi lyckats få in uppgifter som behövs för att få en heltäckande uppfattning om basfakta så som t.ex. antalet barn i verksamheten, upprätthållarbas och behörighetsgraden. Sammanlagt svarade **25** ansvarspersoner från 33 tvåspråkiga kommuner på den elektroniska enkäten. (En lista på kommuner som deltog finns i bilaga 1)

I den del av kartläggningen som riktade sig till ledarna deltog totalt **156** ledare. Detta utgör uppskattningsvis ca 30% av alla ledare som finns i de svenskspråkiga eftisarna. Dessa 156 ledare

representerar sammanlagt **97 olika eftisar**, vilket betyder att ledare från 50% av alla 193 eftisar har deltagit (2020: 55%). Andelen eftisar som deltog var störst i Västra Nyland och Åboland. Svartsprocenten bland eftisarna i huvudstadsregionen representerar det minst heltäckande samplet från området, där 41% (19 av existerande 46) av alla eftisar deltagit i kartläggningen.

Region	Eftisar som medverkat	Eftisar totalt	Andel som medverkat
Huvudstadsregionen	19	46	41 %
Västra Nyland	21	25	84 %
Åboland	12	18	67 %
Österbotten	31	74	42 %
Östra Nyland	10	23	43 %
Övriga Finland	3	7	43 %
Alla eftisar	97	193	50 %

3. Morgon- och eftermiddagsverksamheten nationellt och i Svenskfinland

3.1. Antal och andel barn i verksamheten

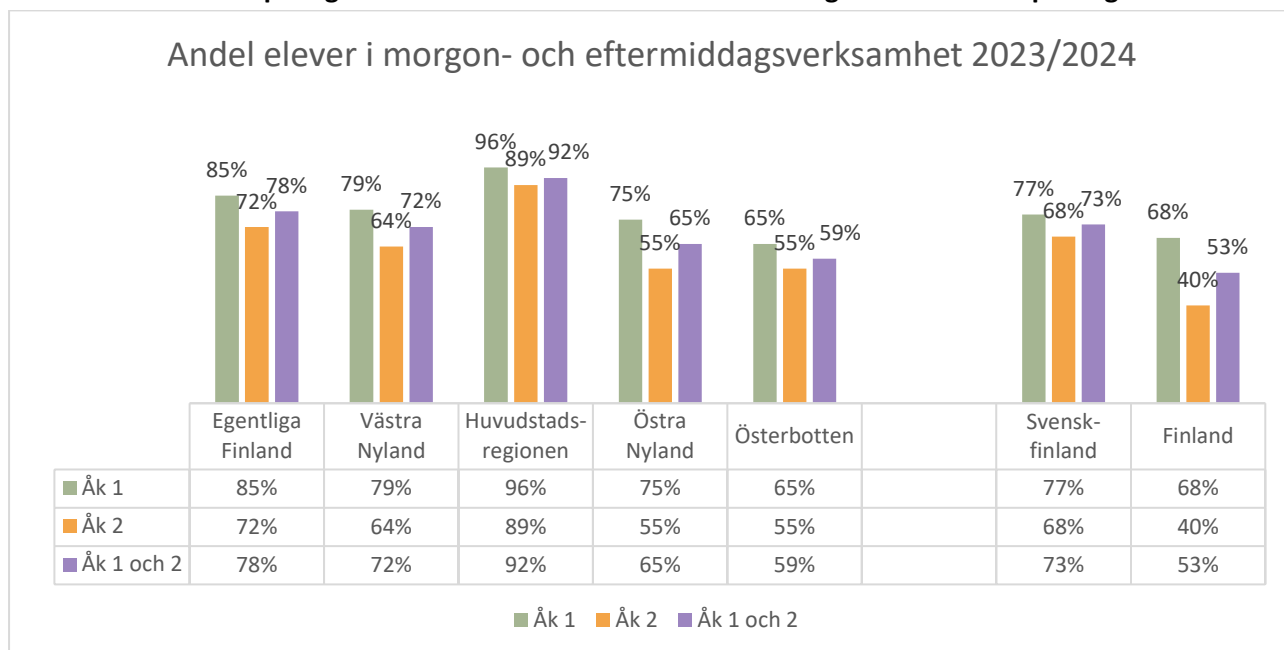
Uppgifterna om antal barn i eftermiddagsverksamheten har vi samlat in från 25 tvåspråkiga kommuner.¹ Läsåret 2023/2024 gick sammanlagt 4 476 barn ur årskurserna 1 och 2 i svenskspråkig eftermiddagsverksamhet i dessa kommuner. Detta är 73% av alla elever i åk 1 och 2. Barn som deltar i specialundervisningen i åk 1-9 har också rätt till eftermiddagsverksamhet. Enligt de uppgifter kommunerna uppgett går 216 barn med särskilda behov i verksamheten (de här barnen går i olika klasser), men alla kommuner har inte kunnat uppge antalet. Ungefär 120 äldre barn (åk 3 uppåt) går i eftis i dessa kommuner. I vissa kommuner och eftisar kan äldre barn tas med i verksamheten om det finns behov och utrymme. För dessa barn erhåller kommunen dock inga statsandelar.

Sammanlagt deltar enligt denna kartläggning 4 476 barn i åk 1-2 i eftermiddagsverksamheten på svenska. I de 25 kommuner som svarat går totalt 3 127 barn i åk 1 i svenskspråkig skola, av dessa går 2418 barn i eftis. Andelen barn i eftis i åk 1 är i dessa kommuner 77 %. Av totalt 3 027 elever i åk 2 går 2058 elever i eftis, vilket är 68 % av alla tvåor. Andelen barn i åk 1 som deltar i eftis är på samma nivå som 2019 (78 %), medan andelen barn i åk 2 som deltar i eftis har ökat, 2019 var andelen 61 %. Barn i svenskspråkiga skolor deltar i högre grad i eftis än barn i finskspråkiga skolor. Enligt uppgifter från Utbildningsstyrelsen deltar sammanlagt 35 881 barn (67,5 %) i åk 1 och 22 279 barn (40 %) i åk 2 i eftis i hela landet. (Utbildningsstyrelsen, statistik per 6.11.2023).²

¹ Uppgifter saknas från Lapträsk, Lojo, Kaskö, Kristinestad, Kronoby, Mörskom, Pyttis och Sibbo.

² <https://vos.oph.fi/rap/>

Bild 1: Andel svenskspråkiga elever i åk 1-2 som deltar i eftermiddagsverksamheten per region

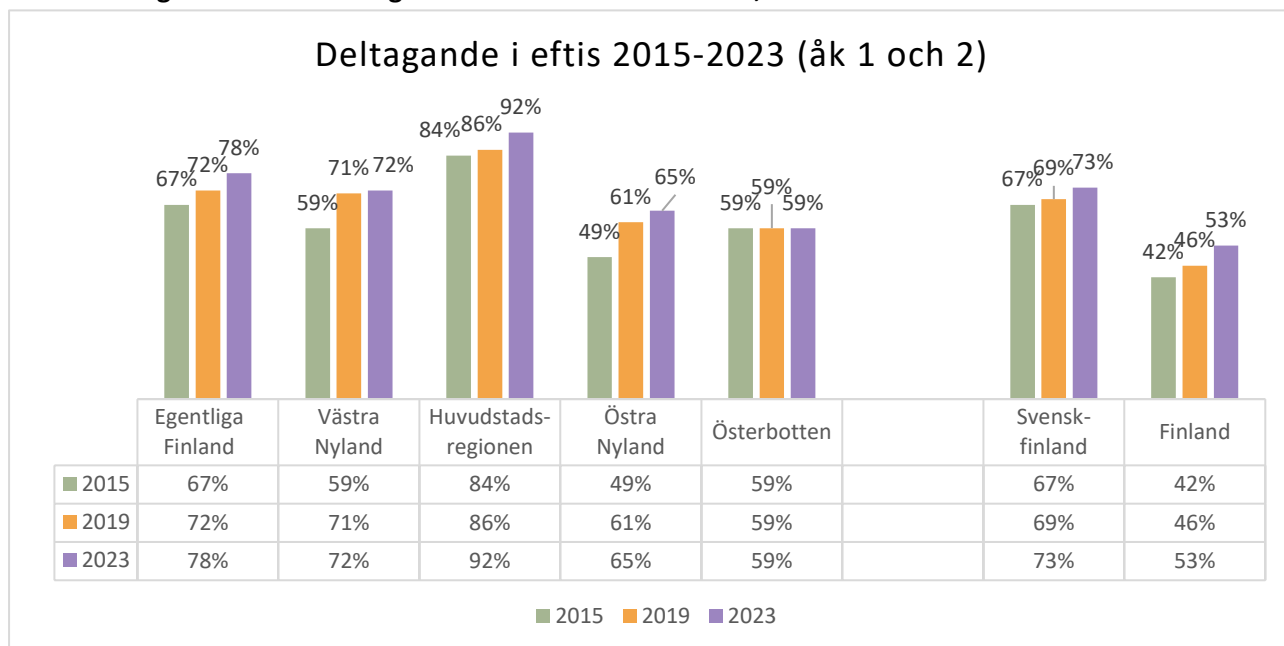

Då det gäller deltagande i eftis finns det fortfarande en stor variation mellan regionerna. Deltagandet i eftis är vanligast i huvudstadsregionen där 96 % av alla ettor och 89 % av alla tvåor går i eftis. I Egentliga Finland deltar 85 % av barnen i åk 1 och 72 % av barnen i åk 2 i eftis, medan motsvarande siffror i västra Nyland är 79 % (åk 1) och 64 % (åk 2), i östra Nyland 75 % (åk 1) och 55 % (åk 2) och i Österbotten 65 % (åk 1) och 55 % (åk 2). Tidigare kartläggningar har visat att det är vanligare att barn i urbana miljöer går i eftis än barn på landsbygden. Det här gäller i stora drag fortfarande. T.ex. i Helsingfors deltar 99 % av barnen i åk 1 i eftis, medan 92 % av barnen i åk 1 i Åbo deltar. I t.ex. Vörå deltar 31 % och i Malax 35 % av barnen i åk 1 i eftis.

Orsaker som påverkar deltagandet kan vara avståndet mellan eftis och hemmet, farlig väg mellan eftis och hemmet, familjens sociala nätverk, arbetslöshet, föräldrar som arbetar hemma eller är hemma, m.fl. En trend som tidigare märkts, kan i föreliggande kartläggning ytterligare sägas ha förstärkts: skillnaderna mellan regioner med högre deltagande och regioner med lägre deltagande har blivit mindre. En orsak till det här är att deltagandet i eftermiddagsverksamheten överlag har ökat i Svenskfinland. En tabell med siffror över alla svenskspråkiga barn i eftis per region och kommun (med de kommuner som deltagit i kartläggningen) finns i bilaga 4.

Så gott som alla svenskspråkiga barn som ansöker om en plats i eftermiddagsverksamheten får den också. I två kommuner, Hangö och Pargas, kunde inte alla barn som ansökte om eftisplats antas hösten 2023, totalt rörde det sig om åtta barn som inte fick plats.

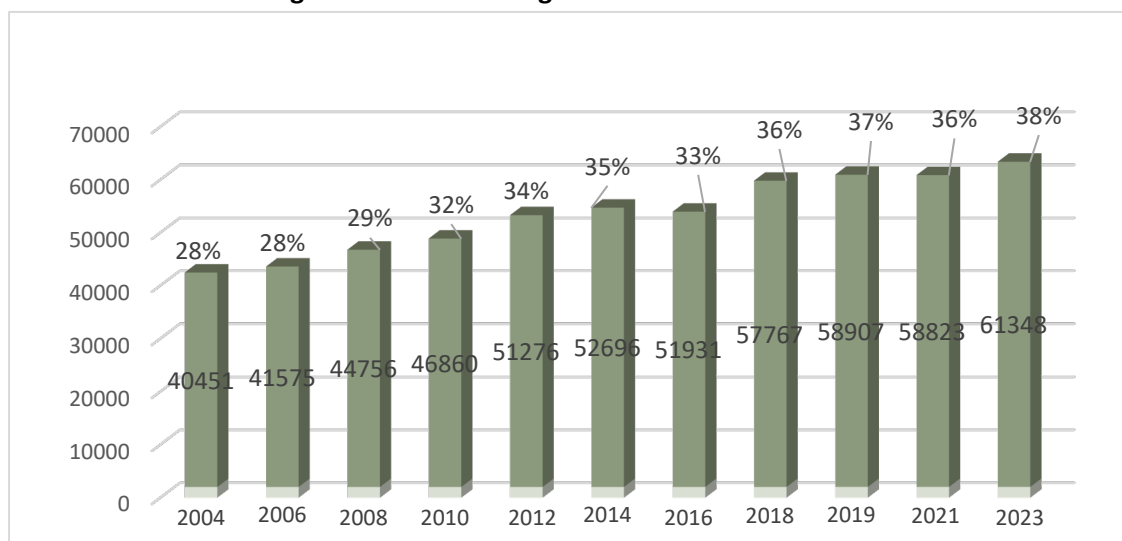
Bild 2: Deltagande i eftermiddagsverksamheten år 2015-2023, åk 1-2

Deltagandet i eftermiddagsverksamheten har stadigt ökat. På en åttaårsperiod mellan 2015 och 2023 har deltagandet i eftis i Svenskfinland gått från 67 % 2015, till 73 % år 2023. I Svenskfinland är deltagandet i eftis på högre nivå sett på hela landet där eftideltagandet ligger på 53 %. Men att deltagandet i eftis ökar märks också nationellt. I övriga Finland har vi i föreliggande kartläggning inte kunnat samla in uppgifter i tillräcklig utsträckning för att kunna presentera en jämförelse med tidigare år.

I Finland som helhet har deltagandet i eftis i åk 1 och åk 2 ökat. År 2023 deltog 61 348 barn i eftermiddagsverksamheten i Finland. Mätt i andelen barn som berättigade att delta i eftis var deltagandet på 38 %, här ingår åk1, åk2 och högre klasser med barn som har lagstadgad rätt att delta i verksamheten. 67,5 % av ettorna och 40 % av tvåorna deltog 2023 i eftermiddagsverksamheten i Finland. Av alla första och andraklassisterna var det 53 % som deltog i eftis.

Bild 3. Antal barn i morgon- och eftermiddagsverksamhet i Finland 2004-2023

Antalet barn som deltar i den lagstadgade verksamheten har stadigt ökat både i antal och andel men omfattningen i Finland är ännu relativt liten i jämförelse t.ex. med övriga nordiska länder där ca 80% av alla barn i åk 1-2 deltar i verksamheten. Bland samtliga barn i Sverige mellan 6 och 9 år är 84 procent inskrivna i fritidshem läsåret 2023/24 medan motsvarande andel för barn mellan 10 och 12 år är 21,6 procent (Källa: Elever och personal i fritidshemmet läsåret 2023/24, www.skolverket.se)

3.2. Upprätthållare av morgon- och eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland

Antalet eftisar för svenskspråkiga barn har under de senaste åren minskat: från 209 eftisar år 2019 till 193 eftisar år 2024. Skillnaden beror främst på att de skolor där eftisar verkat har upphört. Antalet skolor för årskurserna 1-6 har också minskat i liknande proportion.

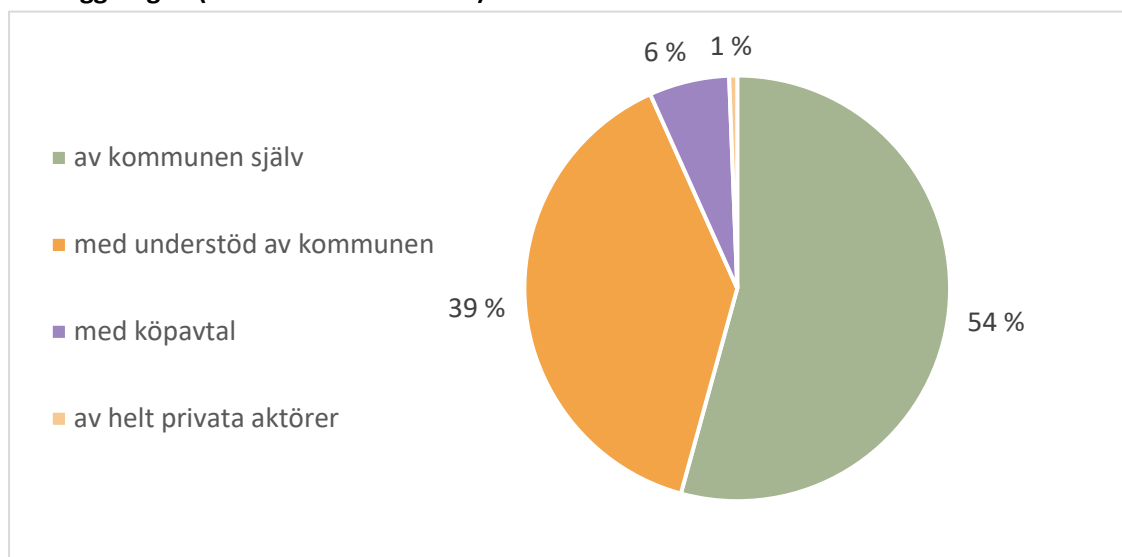
I början av år 2024 fanns det 191 svenskspråkiga skolor med elever i åk 1-2 i Finland. 291 av 293 kommuner ordnar lagstadgad verksamhet och erhåller statsandelar för verksamheten, vilket utgör 99% av alla kommuner. År 2004 ordnade 90% av kommunerna eftisverksamhet, år 2019 var andelen 98%. Samtliga tvåspråkiga kommuner ordnar lagstadgad eftisverksamhet.

Kommunerna kan enligt lagen anordna eftisverksamheten själv eller tillsammans med andra kommuner, köpa tjänsten av en annan offentlig eller privat serviceproducent eller betala understöd åt serviceproducenten. Kommunen kan också ordna verksamheten på alla sätt samtidigt. Kommunen är alltid ansvarig för att all verksamhet, både den egna och den som ordnas av andra, ordnas på ett kvalitativt sätt enligt lagen och grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten. Av kommunerna i hela Finland arrangerar 65% eftermiddagsverksamhet i egen regi, 6% köper tjänsterna och 29 % av kommunerna betalar understöd till serviceproducenten. (Utbildningsstyrelsen 2015). Hur och om dessa uppgifter har förändrats sedan 2015 har inte kartlagts.

Samtliga svensk- och tvåspråkiga kommuner arrangerar morgon- och eftermiddagsverksamhet och erhåller statsandelar för detta. Det är i Svenskfinland vanligt att verksamheten arrangeras på olika sätt också inom en kommun, beroende på de lokala behov och lösningar som finns på orten och i varje enskild skola. Eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland har av tradition arrangerats av tredje sektorn där främst Folkhälsan och lokala föreningar samt församlingen har varit de största enskilda aktörerna.

I kommuner (ansvarspersonernas svar) som besvarat kartläggningen bedrivs 54 % av eftisarna av kommunerna själva, medan 39 % upprätthålls av andra och får understöd av kommunerna. 6 % bedrivs med köpavtal och endast 1 % av helt privata aktörer som inte får bidrag av eller har köpavtal med kommunen.

Bild 4: Upprätthållar- och finansieringsbas för eftisarna i Svenskfinland i de kommuner som deltagit i kartläggningen (koordinatorernas svar)

I tabellen nedan anges fördelningen av eftisarnas antal samt andelen kommunala eftisar per region. I huvudstadsregionen är det vanligast med eftermiddagsverksamhet som upprätthålls av tredje sektorn, här är 76 % av eftisarna är privata. I västra Nyland (72 %), Österbotten (65 %) och östra Nyland (65 %) är det däremot en större andel eftisar som kommunerna själva upprätthåller.

Bild 5: Antal eftisar i Svenskfinland 2024 (samtliga eftisar)

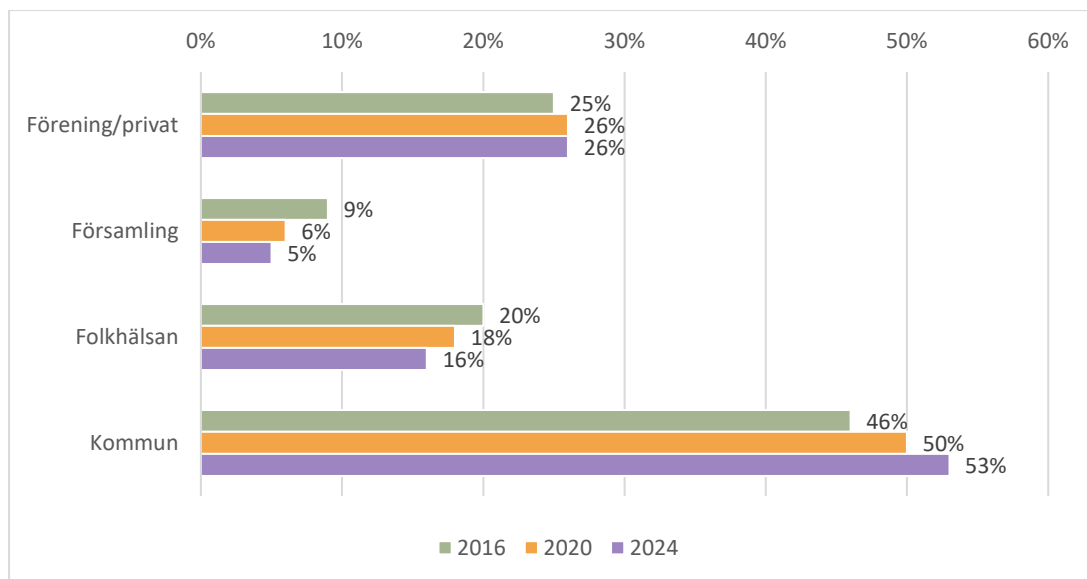
Region	antal eftisar	andel av alla	antal privata*	andel privata	antal kommunala	andel kommunala
Huvudstadsregionen	46	24 %	35	76 %	11	24 %
Västra Nyland	25	13 %	7	28 %	18	72 %
Åboland	18	9 %	9	50 %	9	50 %
Österbotten	74	38 %	26	35 %	48	65 %
Östra Nyland	23	12 %	8	35 %	15	65 %
Övriga Finland	7	4 %	6	86 %	1	14 %
Sammanlagt	193	100 %	91	47 %	102	53 %

* Privata betyder alla andra upprätthållare/serviceproducenter än kommunen (folkhälsan, församlingar, föreningar, firmor, mm)

Källa: Databasen Svenskskola.fi samt svar från kommunernas eftisansvariga 2024

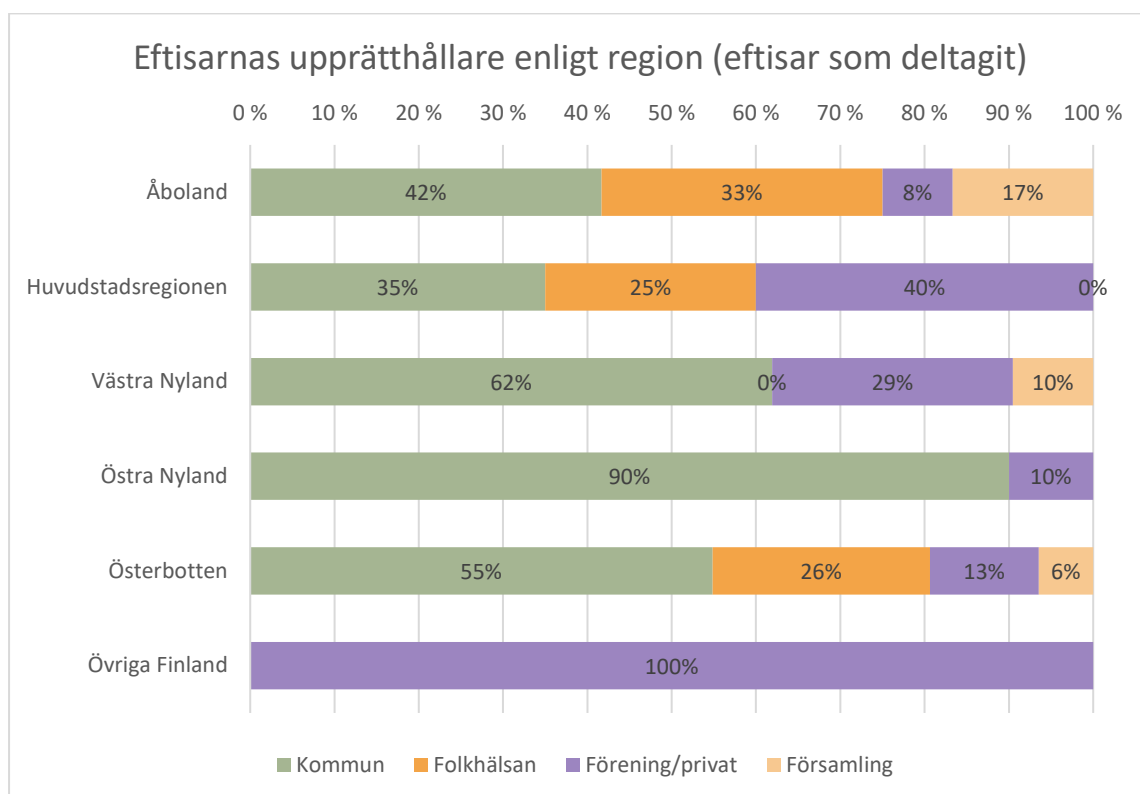
I denna kartläggning har vi delat in upprätthållarna i fyra olika kategorier; kommunen, församlingar, Folkhälsan och föreningar/övriga. Detta är en indelning som också använts i tidigare kartläggningar och omfattar de vanligaste formerna av eftermiddagsverksamhetens upprätthållare eller serviceproducenter, även om Folkhälsan och föreningar/övriga i viss mån kan sägas överlappa varandra. Vi har valt att presentera Folkhälsan som en egen kategori eftersom organisationen är betydande inom eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland.

Bild 6. Upprätthållare av verksamheten 2016, 2020 och 2024 (samtliga eftisar i Svenskfinland)

Källa: Databasen Svenskskola.fi samt svar från kommunernas eftisansvariga 2024

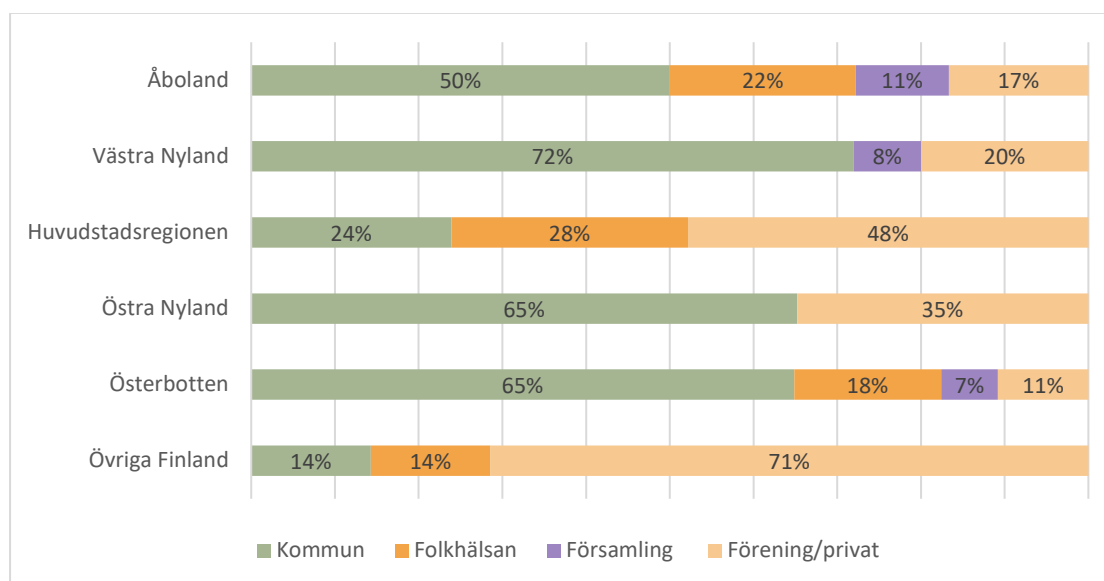
Bild 7: Eftisarnas upprätthållare per region, enligt de eftisar som deltagit i kartläggningen.

Då man jämför situationen vid senaste kartläggning kan konstateras att andelen kommunala eftisar som deltog har ökat i hälften av regionerna. De kommunala eftisarnas andel var år 2020 13% i huvudstadsregionen, 67% i Västra Nyland, 60% i Östra Nyland, 50% i Åboland och 59% i Österbotten. Dessa siffror baserar sig dock på de eftisar som deltog i kartläggningarna inte samtliga eftisar.

I grafen nedan finns de faktiska uppgifterna för upprätthållarbasen för alla eftisar i Svenskfinland. Dessa uppgifter baserar sig på Sydkustens databas svenskskola.fi samt de uppgifter kommunerna uppgett. Vid en jämförelse av upprätthållare per region kan konstateras att andelen kommunala eftisar är 50% eller mer i alla regioner förutom huvudstadsregionen och övriga Finland. Folkhälsan är en förhållandevis stark aktör i huvudstadsregionen, Österbotten och i Åboland. I huvudstadsregionen har Folkhälsans andel minskat från 34% till 28% och där finns inte längre ett enda eftis som upprätthålls av kyrkan. I stället har kommunerna nu själva hand om en fjärdedel av eftisarna och även ett par privata företag har kommit in som nya aktörer. Dessa är Pilkepäiväkodit och H&S international school som båda är aktiebolag. I de flesta regioner förekommer dock nästan alla former av upprätthållare, men andelarna varierar stort både regionalt och i enskilda kommuner. T.ex. i Jakobstad upprätthålls majoriteten av eftisarna av församlingen, i Kronoby sköter 4 H eftisverksamheten och i Vasa har Folkhälsan för några år sedan tagit över alla kommunala eftisar. I östra Nyland har Borgå gått in för en modell där kommunen inte alls har verksamhet i egen regi utan understöder olika serviceproducenter medan Sibbo och Lovisa har verksamhet främst i kommunens egen regi. I västra Nyland är andelen kommunala eftisar störst i hela Svenskfinland och har också ökat mest, från 59% till 72% på fyra år.

Bild 8: Upprätthållare enligt region, samtliga eftisar i Svenskfinland

Källa: Databasen Svenskskola.fi samt svar från kommunernas ansvarspersoner 2024

3.3. Morgon- och eftermiddagsverksamheten som en del av kommunens bildningsarbete

Kommunen kan själv bestämma till vilket förvaltningsområde eftisverksamheten hör. I de flesta kommuner i Finland ingår verksamheten som en del av utbildningsförvaltningen tillsammans med småbarnspedagogiken och skolan. I alla tvåspråkiga kommuner lyder eftisverksamheten under bildningssektorn. I hälften av kommunerna administreras verksamheten i samband med småbarnspedagogiken som också lyder under bildningssektorn.

De personer som koordinerar och ansvarar för verksamheten i kommunerna har också olika titlar och arbetsuppgifter. Oftast utgör eftisverksamheten endast en bråkdel av arbetet. Hela 32% uppger att mindre än 10% av deras arbetstid utgörs av frågor i anslutning till eftisverksamheten. Ändå upplever 84% av de ansvarspersoner i kommunerna som svarade på enkäten att den tid de arbetar med eftermiddagsverksamheten räcker till, vilket är en liten ökning från år 2020 då 79% ansåg att tiden är tillräcklig. En sjättedel (16%) upplever att tiden inte är tillräcklig. I motiveringarna säger många att tiden räcker enbart för det nödvändigaste som måste skötas, men inte i tillräckligt hög grad till utveckling och planering. Också mera tid för stöd och handledning av personalen och samarbete med skolan efterlyses. De som upplever att tiden räcker motiverar detta med bra personal, fungerande samarbete, kunniga serviceproducenter och inarbetade och flexibla arbetsrutiner.

Endast i ett par kommuner (Åbo och Helsingfors) arbetar en person på heltid med koordinering av morgon- och eftermiddagsverksamheten och klubbverksamheten. Även i Borgå, Korsholm och Vasa arbetar en person till största delen (70-90% av arbetstiden) med frågor i anslutning till morgon- och eftermiddagsverksamheten. Koordineringsarbetet sker i alla dessa kommuner förutom Helsingfors på båda språken, finska och svenska, och innehåller allt från förmansuppgifter till beredning för nämnd till praktiskt kansliarbete. I Helsingfors arbetar en planerare för fritidsverksamhet enbart med den svenskspråkiga verksamheten men Helsingfors har också den klart största omfattningen med dryga 1000 svenskspråkiga barn som deltar i morgon- och eftermiddagsverksamheten. Dessa kommuner har också en stor del utomstående serviceproducenter, dvs eftisverksamheten ordnas endast delvis i kommunen egen regi. I de flesta kommuner sköter de personer som har eftermiddagsverksamheten på sitt bord också andra uppgifter, i många fall är det bildningschefen eller chefen för småbarnspedagogiken som också sköter frågor i anslutning till eftermiddagsverksamheten. I de österbottniska kommunerna är det vanligt att eftermiddagsverksamheten lyder under småbarnspedagogiken. I några mindre kommuner och på språköarna där det finns bara ett eller ett fåtal eftisar, är det ofta rektorn eller ansvariga ledaren som har det administrativa ansvaret.

Bild 9. Andel av ansvarspersonernas arbetstid som består av uppgifter i anslutning till morgon- och eftermiddagsverksamheten

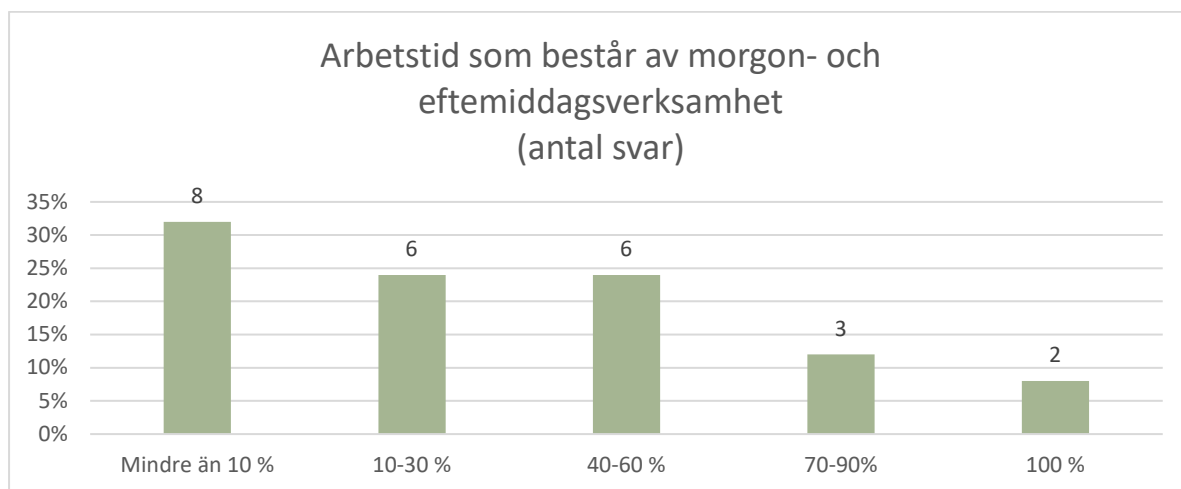
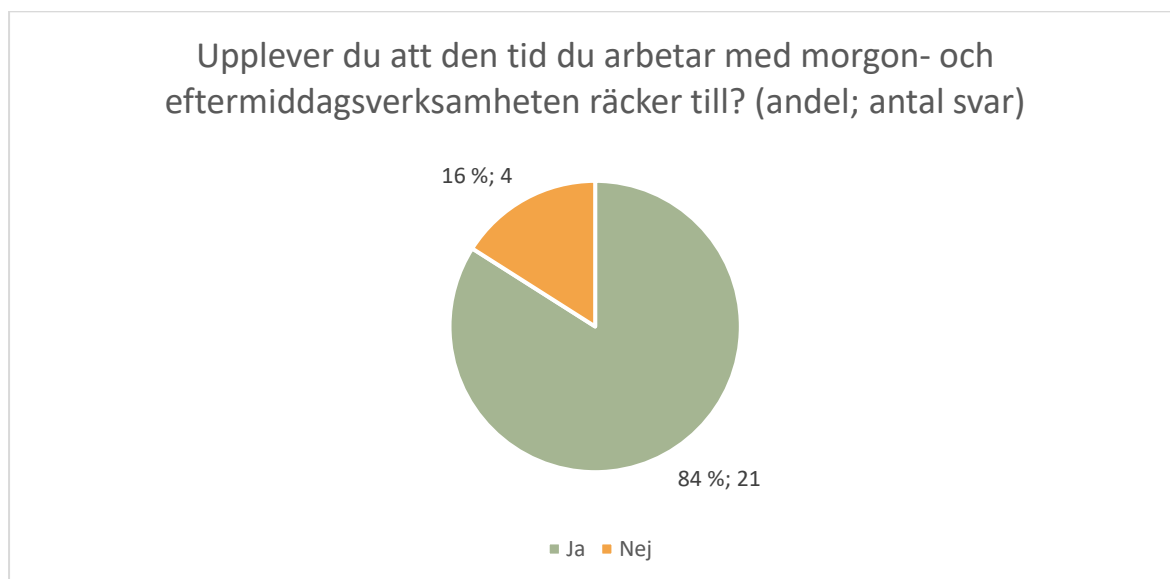

Bild 10. Upplevelse av hur arbetstiden för frågor i anslutning till morgon- och eftermiddagsverksamheten räcker till bland ansvarspersoner i kommuner

Vi frågade kommunerna för hur lång tid avtal görs mellan kommunen och serviceproducenterna. Antalet kommuner som gör tillsvidare avtal med de serviceproducenter som ordnar eftermiddagsverksamhet har ökat en aning, från fyra till fem. Dessa har i de flest fall en uppsägningstid på sex månader. Även de kortvariga ett- eller tvååriga avtalen har minskat. Fyra (sju år 2020) kommuner gör avtal för ett år åt gången och två kommuner gör för två år åt gången. Många kommuner har verksamheten i egen regi och har inte svarat på denna fråga. Svaren tyder på att de kortvariga avtalen har minskat vilket är positivt med tanke på att utveckla en långsiktig verksamhet med hög kvalitet. Kortvariga avtal medför osäkerhet och att serviceproducenterna inte kan eller vågar anställa sin personal för mer än ett år åt gången. (se kapitel 4.2. sid 18)

Bild 11: Anordnande av morgon- och eftermiddagsverksamheten i kommunerna

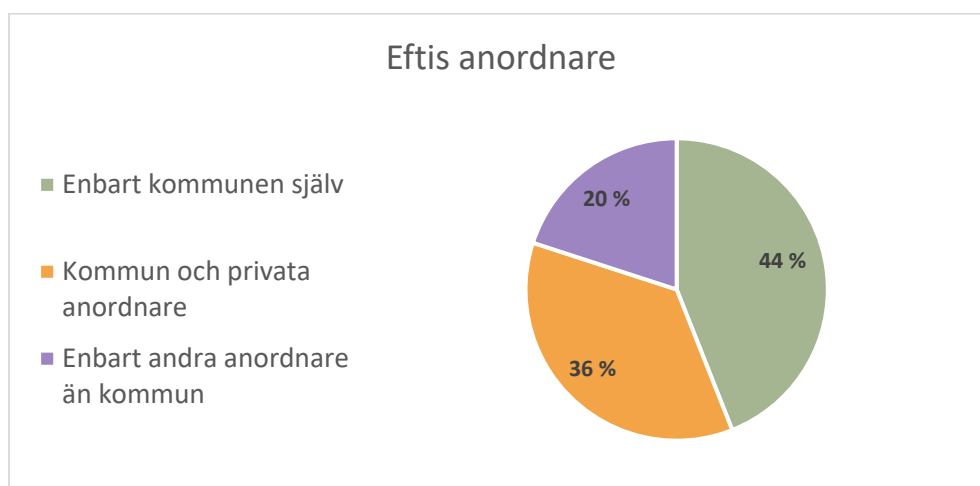
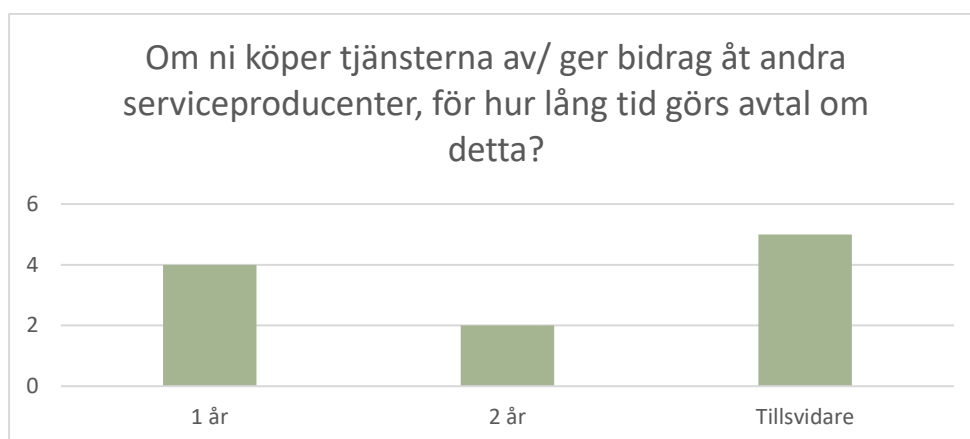

Bild 12: Längd på avtal mellan kommuner och serviceproducenter

Kommunerna fick frågan om hur man beskriver processen gällande kriterier för upphandling eller val av serviceproducent, vilka kriterier avgör och väger tyngst, samt hur beaktar man de språkliga aspekterna.

Bland svaren kunde följande märkas:

- Samma organisationer sköter om eftis sedan länge, kommunen ordnar ingen upphandling eftersom det inte finns nya aktörer som är villiga att ge ett erbjudande. Eftisverksamheten drivs i kommunen av föreningar
- Serviceproducenterna väljs noggrant. Det görs en öppen ansökningsprocess och vare producent intervjuas noga.
- Kommunen har haft ett långvarigt avtal med tjänsteleverantör som man betalat statliga avgifter till. Det här avtalet löper ut eftersom, behovet finns inte längre, eftersom kommunen nu har sina egna fritidsaktiviteter.
- För eftisverksamheten sökes en kvalitativ och pålitlig partner med kapacitet att hantera verksamhet på svenska.

- Serviceproducenten ser till att man i verksamheten följer grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten inom den grundläggande utbildningen, samt kommunens verksamhetsplan gällande eftermiddagsverksamheten.
- Kvalitetsuppföljning sker längs med läsåret, bl.a. gäller det innehåll, antal ledare/barn, kompetens och behörighet, språkkunnighet och skolans respons.
- Val av serviceproducent sker enligt vårdnadshavarnas önskemål då det gäller barn med funktionshinder.
- Ingen upphandling sker med utomstående serviceproducenter, istället ingår kommunen avtal med serviceproducenter/föreningar som ordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet i kommunen. Kommunen betalar ett fast bidrag till alla utomstående serviceproducenter som ordnar verksamheten.
- I dagsläget har kommunen avtal med tre utomstående föreningar som ordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet i kommunen.
- Utomstående serviceproducenter gör ett avtal med kommunen. Kommunen betalar ett stöd om 120 euro/elev samt ett bidrag som är kopplat till det statliga stödet för eftermiddagsverksamhet, dvs. 800-1100 euro/elev. Serviceproducenten väljs skilt för varje eftis.
- Utrymmesfrågan är viktig: vem har lämpliga utrymmen och var. Alla eftisgrupper i kommunen är på det egna språket (svenska eller finska).
- Vi utannonserar möjlighet att anhölla om bidrag för verksamheten. De som anhåller om bidrag har varit desamma under många år, inga nya aktörer har visat intresse. De serviceproducenter som nu finns behövs, så några valkriterier har inte behövt tillämpas.

3.4. Deltagaravgifter

Kommunen beslutar om morgon- och eftermiddagsverksamhetens månadsavgift. Enligt lagen får avgiften vara högst 120 euro för 570 timmar (ca 3h/dag) och högst 160 euro för 760 timmar (ca 4h/dag).³ För längre tid i morgon- och eftermiddagsverksamhet kan en högre avgift uppbäras. Avgifterna ska efterskänkas eller nedsättas, om det finns skäl med beaktande av vårdnadshavarens underhållsskyldighet eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter. Verksamheten för i medeltal tre eller för fyra timmar per dag är alltså fastställt i lag medan kommunen själv kan fastställa avgiften för den tid som går över detta. De flesta eftisar är öppna till kl. 17 vilket betyder att verksamheten pågår ca fem timmar per dag. Lagförändringen som trädde i kraft 1.8.2016 gjorde det möjligt för kommunerna att höja avgifterna för eftermiddagsverksamheten till de nämnda summorna (120 euro/160 euro).

I tabellen nedan har vi sammanställt den högsta avgiften för kommunen, vilken oftast är avgiften för fem timmars verksamhet. Avgifterna är dock inte helt jämförbara eftersom alla kommuner har olika förfaringssätt. Ibland ingår t.ex. avgift för morgonverksamhet i den högsta avgiften, ibland ingår den inte. Kommunernas högsta avgifter varierar från 80 € (Karleby, Kimitoön och Lovisa) till 180 € i Sjundeå och 200 € i Larsmo (Larsmo har en avgift som ökar i proportion till varje timme som läggs till och nämnda 200 € är för 147 h/månad eller ca 7h/dag). Så gott som alla kommuner följer principen att all morgon- och eftermiddagsverksamhet i kommunen tillämpar samma avgift oberoende vem som ordnar verksamheten.

³ 8 kap. 48 f § i lag om grundläggande utbildning

Bild 13. Avgifter för morgon- och eftermiddagsverksamheten i 25 tvåspråkiga kommuner 2024

Kommun	Högsta avgift (euro)
Karleby	80
Åbo	110
Hangö	100
Grankulla	120
Larsmo	160-200
Nykarleby	140
Vasa	120
Helsingfors	120
Lovisa	80
Esbo	150
Borgå	135
Pedersöre	160
Ingå	140
Malax	120
Korsholm	130
Kyrkslätt	155
Sjundeå	180
Raseborg	100
Vanda	130
Jakobstad	120-170
Pargas	100
Vörå	120
Kimitoön	80
Närpes	140

Kommunernas principer för att fastställa avgiften varierar. I huvudsak används två avgifter, en högre och en lägre. För att fastställa vilken avgift som gäller räknas antalet timmar/dag, dagar/vecka eller dagar/månad som eleven deltar i verksamheten. Principen för att fastställa avgift kan alltså delas in enligt: 1) avgiften fastställs efter antalet timmar per dag som eleven deltar i eftisverksamheten (vanligen för alternativen max 3 h/dag och mer än 3 h/dag, men också indelningen 3 h, 4 h eller 5 h per dag förekommer); 2) avgiften fastställs efter antal dagar per vecka eller månad (vanligast är alternativen 1-10 dagar och över 10 dagar/månad, men också alternativen 3, 4 eller 5 dagar/vecka förekommer). Dessutom använder vissa kommuner en slags hybrid eller kombination av dessa två sätt, där avgiften baseras på både deltagande enligt timmar/dag och dagar/månad. Några kommuner använder en fast avgift oberoende av tiden barnet spenderar i eftermiddagsverksamheten.

Principer för att fastställa avgiften:

1. **Timmar/dag:** lägre avgift max 3 h/dag, högre avgift för mer än 3 h per dag (också andra indelningar förekommer)
2. **Dagar/månad** (eller **dagar/vecka**): lägre avgift 1-10 dagar/månad (eller 3 till 4 dagar/vecka), högre avgift mer än 10 dagar/månad (eller 5 dagar/vecka)
3. **Hybrid:** avgifterna bestäms både enligt typ 1 och 2
4. **Fast avgift:** avgiften är densamma för alla oberoende av frekvensen av deltagandet

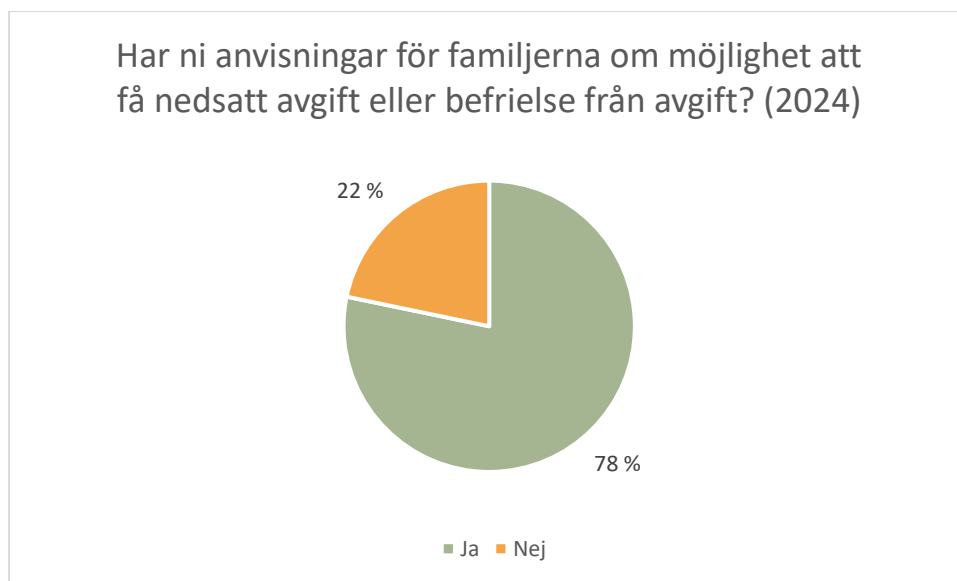
Bland de tillfrågade kommunerna svarade 24 kommuner på frågan om avgifter. Sättet att bestämma avgift som är vanligast i kommunerna är timmar/dag.

Nedsättning eller efterskänkning av avgifterna

I den förnyade lagen som trädde i kraft 1.8.2016 står att avgifterna ska efterskänkas eller nedsättas, om det finns skäl med beaktande av vårdnadshavarens underhållsskyldighet eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter. Före 2016 löd formuleringen att avgiften **kan** efterskänkas eller nedsättas. Kommunerna är skyldiga att informerat familjerna om möjligheten till detta.

I enkäten frågades om kommunen har anvisningar för familjerna om möjlighet till nedsatt avgift eller befrielse från avgift. Tre fjärdedelar (74%) av kommunerna har anvisningar medan en fjärdedel (26%) inte har anvisningar för detta. Resultatet är något bättre än för fyra år sedan då ca en tredjedel av kommunerna inte hade anvisningar. Förbättring är ändå liten med tanke på att lagen blev striktare år 2016. I en kommun hänvisar man till att avgifterna är så låga att det inte behövs efterskänkningar. De flesta kommuner informerar familjerna om möjligheten i samband med ansökan om plats och informationen finns på kommunens webbsidor. Enligt Utbildningsstyrelsens senaste uppföljning beviljar 79% av kommunerna i hela landet avgiftslättnader och/eller befrielse från avgift. Alla kommuner som beviljar avgiftslättnader eller befrielse från avgift har dock inte anvisningar för förfarandet. Detta betyder att familjerna på eget initiativ ska ta reda på om det finns möjlighet till avgiftslättnader.

Bild 14: Andel kommuner som har anvisningar om möjlighet till nedsatt avgift för familjerna

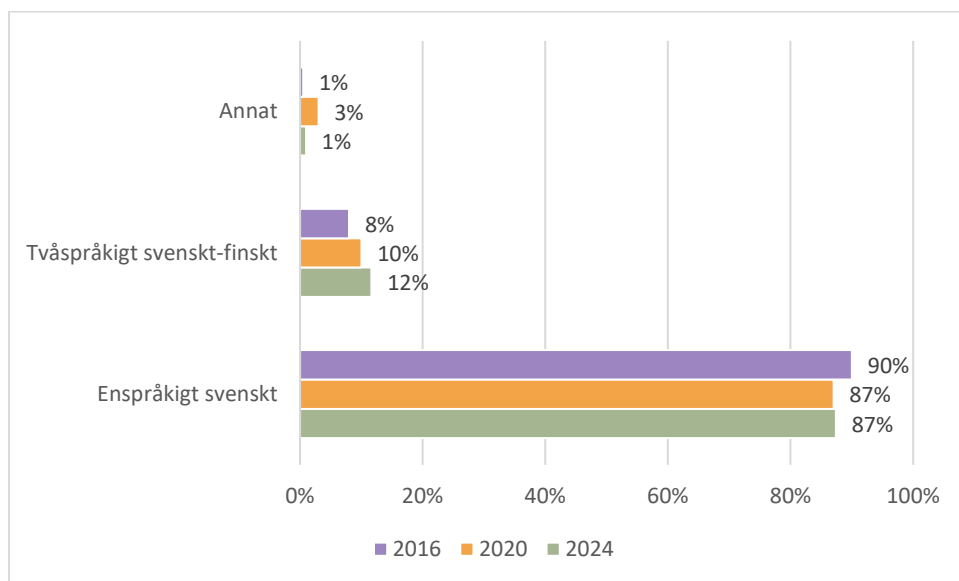

De vanligaste orsakerna till beviljande av avgiftslättnader eller befrielse från avgift är ekonomiska orsaker, att familjen är kund hos barnskyddet, syskonrabatt samt liten användning av verksamheten. Hos de flesta kommuner följer grunderna för avgiftslättnader samma grunder som inom dagvården. Socialväsendet ger utlåtande om sociala grunder. Besluten fattas på olika sätt i kommunerna. Beslut om lättnad av eller befrielse från avgiften kan tas av direktörerna eller cheferna för småbarnspedagogiken, bildningsväsendet eller skolväsendet, skolans rektor, en nämnd eller koordinatör.

(Källa: Utbildningsstyrelsens uppföljning av morgon- och eftermiddagsverksamheten 2014)

3.5. Verksamhetspråk

Bild 15: Verksamhetspråk 2016, 2020 och 2024

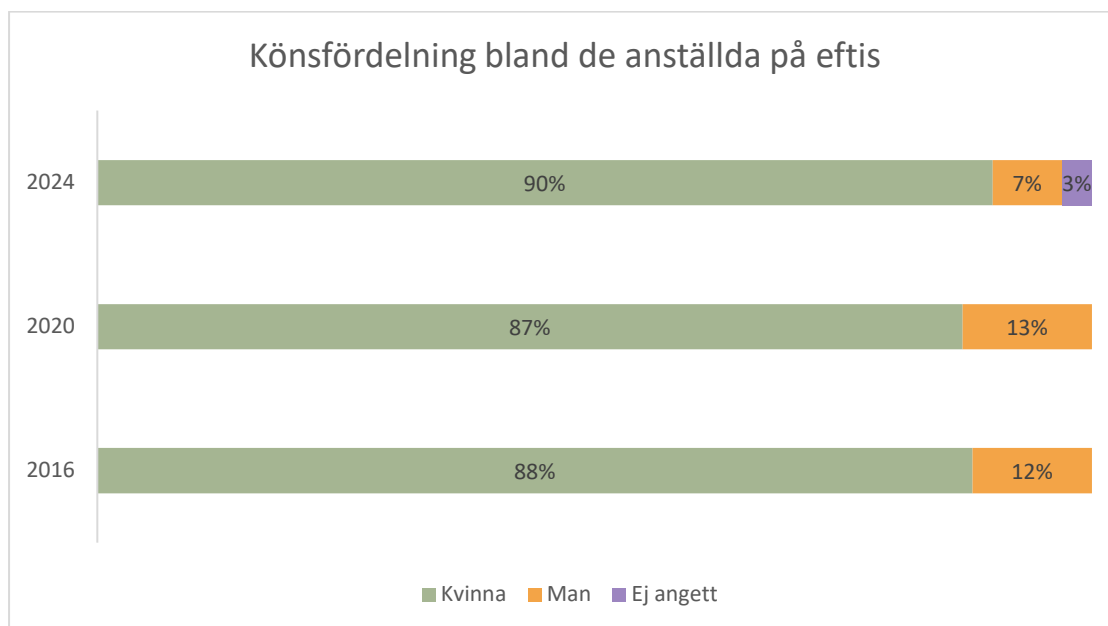
Av de som svarade på enkäten jobbar de flesta på enspråkigt svenska eftisar (87%). Eftisspråket följer i regel språket i den skola som barnen går i. Jämfört med år 2020 har andelen enspråkigt svenska eftisar exakt lika stor. 12 procent av eftisarna är tvåspråkiga med finska och svenska som verksamhetspråk. I en del kommuner har man gått in för tvåspråkiga eftisar där barn från både finskspråkiga och svenskspråkiga skolor deltar i verksamheten. De kommuner där det finns tvåspråkiga eftisar är oftast starkt svenskspråkiga kommuner eller eftisar i glesbygden eller på språköar där det setts som en klar fördel eller t.o.m. enda möjligheten att slå ihop språkgrupperna då få barn deltar. Ett flertal tvåspråkiga eftisar finns i Borgå, Hangö, Kimitoön och Raseborg. Ett eftis (i Nykarleby) är ett tvåspråkigt svenskt-ukrainskt eftis. I många eftisar, speciellt i Österbotten, förekommer flera språk inom barngruppen men verksamhetspråket är svenska.

4. Personalen inom morgon- och eftermiddagsverksamheten

4.1. Könsfördelning och ålder

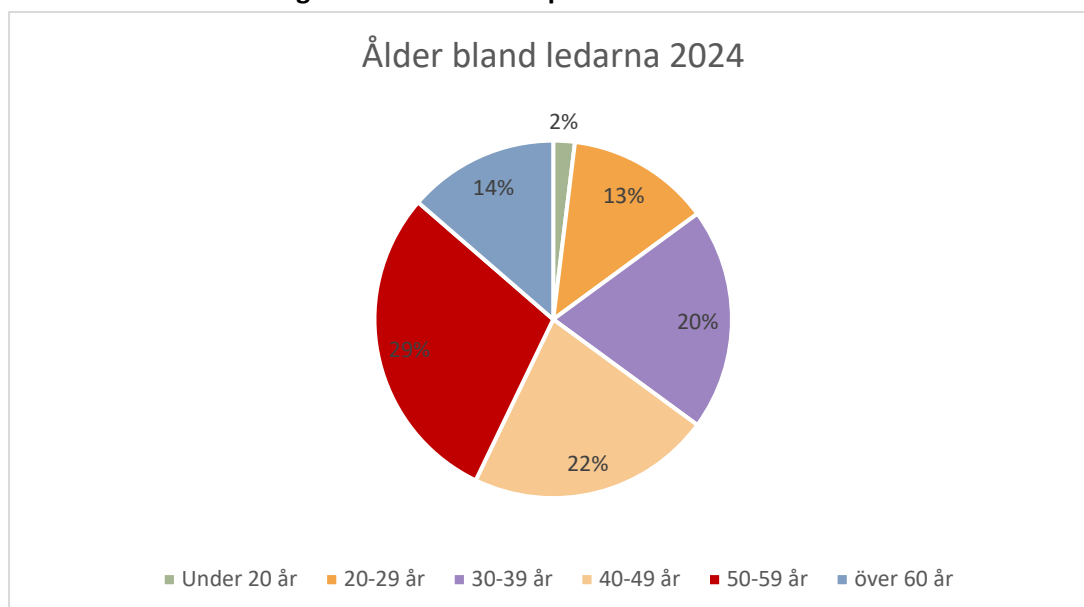
Av de personer som deltog i kartläggningen och jobbar inom morgon- och eftermiddagsverksamheten är 90% (140) kvinnor och 7% (11) män. 5 personer (3%) har inte uppgett kön. Jämfört med kartläggningen 2020, har andelen män som svarat på enkäten mindre minskat, eftersom andelen män då var 13%. I en kartläggning som gjordes 2004 var andelen män enbart 4%, så på lång sikt har andelen män ökat vilket är positivt men könsfördelningen är dock ännu mycket ojämn. Enligt muntliga uppgifter från serviceproducenter har antalet män dock ökat under den senaste tiden, så det är också möjligt att resultatet inte ger en korrekt bild av den verkliga situationen på eftisarna.

Bild 16: Könsfördelning bland de anställda på eftis 2016, 2020 och 2024 enligt de som deltagit

Bland de ledare som svarat på enkäten märks en liten åldersförskjutning mot det äldre. Speciellt har gruppen 20-29 år minskat, den är nu på 13 % (år 2020 19 %), medan gruppen över 60 år ökat, den är nu på 14 % (7 % år 2020). Åldersgruppen 20-29 år har fortsatt sjunka sedan 2011 då den var 25 %. Sammanfattat kan om åldersgrupperna konstateras att de unga anställda har blivit äldre, men också att de ledare som påbörjat yrket som eftisledare också stannat kvar i jobbet. Det här temat behandlas också i följande avsnitt 4.3 gällande arbetserfarenhetens längd.

Bild 17: Åldersfördelning bland de anställda på eftis 2024

4.2. Anställningsvillkor och arbetsförhållande

I tidigare kartläggningar har vi kunnat konstatera att ledarna ofta har både kortvariga arbetsförhållanden och arbetsavtal som innebär permitteringar och ledigheter utan lön. De kortvariga arbetsförhållandena är inte längre på samma sätt dominerande, men permitteringar är fortfarande vanliga. År 2024 var 81 % av ledarna som deltog i kartläggningen i fortlöpande anställning. 19 % av ledarna hade tidsbunden anställning. Andelen som har en fortlöpande anställning har ökat rejält från år 2020 då andelen var 62 %.

Bild 18. Anställningsform bland ledare som svarat

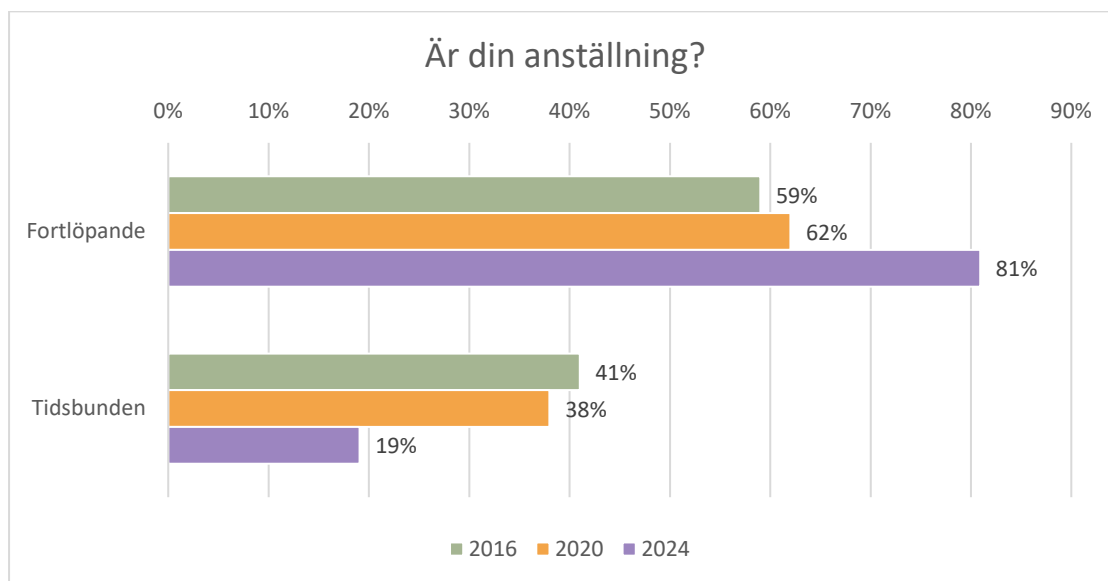
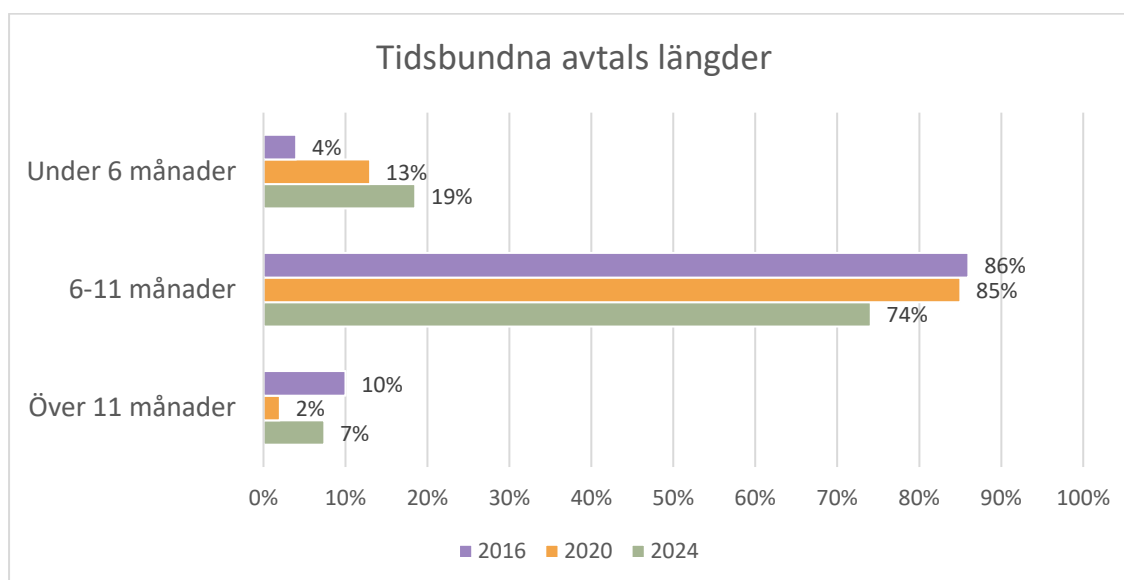
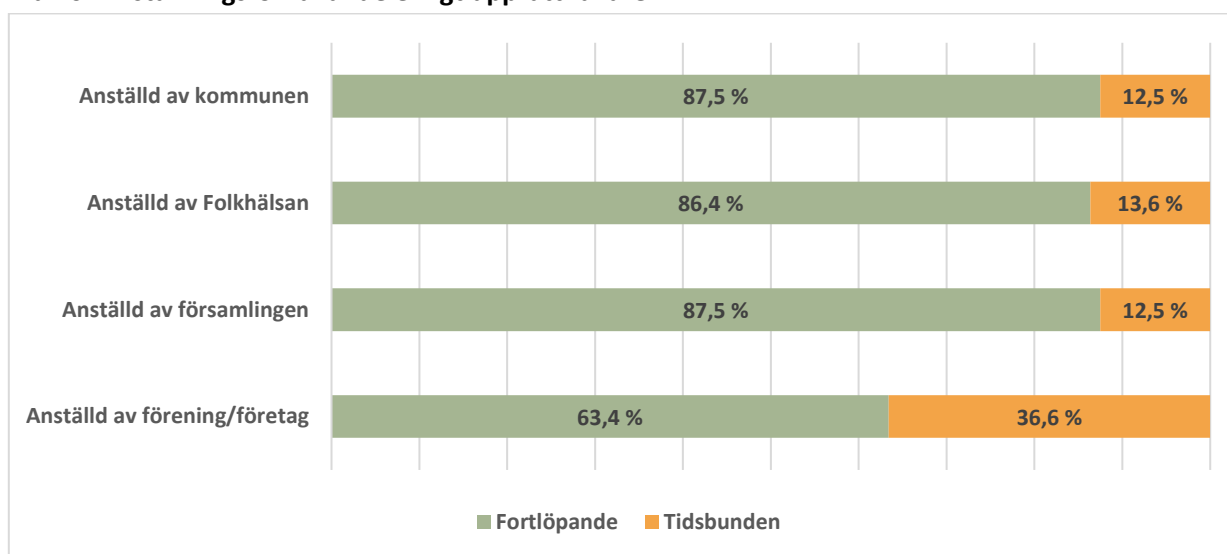

Bild 19. Tidsbundna arbetsavtals längd 2016, 2020 och 2024

Ledare med tidsbundna avtal har minskat betydligt sedan år 2020. Bland de som har tidsbundna avtal är de flesta (74 %) anställda för 6-11 månader, oftast med en anställning för ett läsår åt gången. Många uppger att de skriver ett nytt avtal varje år. Det fanns även personer med kortare arbetsavtal, 19 % av de som svarade har ett anställningsförhållande som är under 6 månader och 7 % uppger att de har en tidsbunden anställning som räcker över 11 månader. Andelen korta avtal på under 6 månader har ytterligare ökat sedan år 2020, men eftersom de tidsbundna avtalen är färre är de få ledare till antalet.

Bild 20: Anställningsförhållande enligt upprätthållare

Vid en jämförelse mellan upprätthållarna kan märkas att den största skillnaden är mellan föreningar/privata anordnare och de övriga anordnarna som helhet. Omkring 86-88 % av ledarna som är anställda av antingen kommunen, Folkhälsan eller församlingen har fortlöpande avtal. Motsvarande siffra är för föreningar och andra privata anordnare 64 %.

Andelen ledare som uppger att de är permitterade under läsåret har hållits på samma nivå som tidigare med en liten andel färre permitterade än tidigare. Av alla som svarade är 42% permitterade under läsåret 2023-2024 jämfört med 44% år 2020. De flesta är permitterade under sommarlovet men många också under andra lov, så som jul-, höst- och sportlov.

Bild 21: Andel permitterade eftisledare totalt

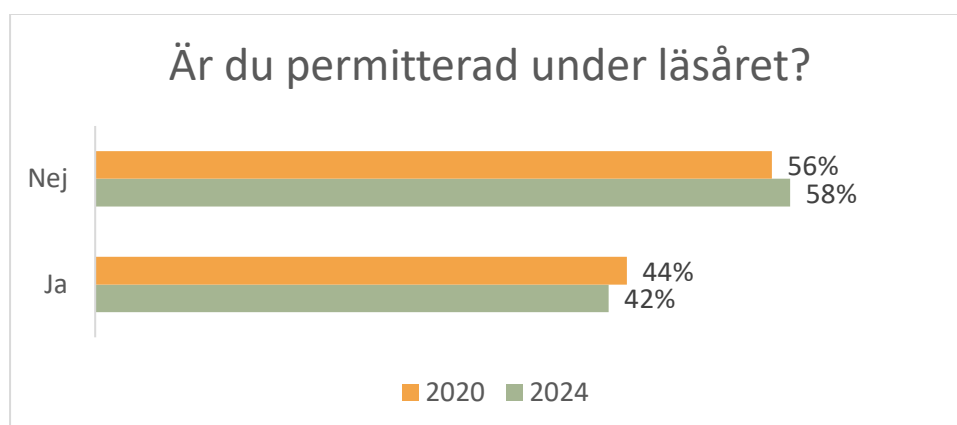

Bild 22: Andel permitterade eftisledare totalt samt enligt upprätthållare

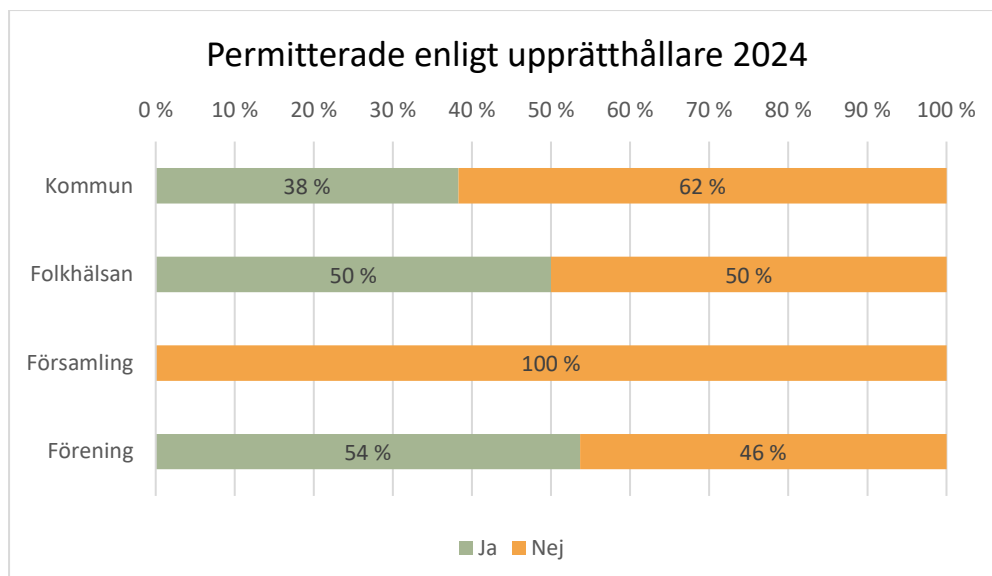

Bild 23: Tidsperioder för permitteringar (ledarnas svar)

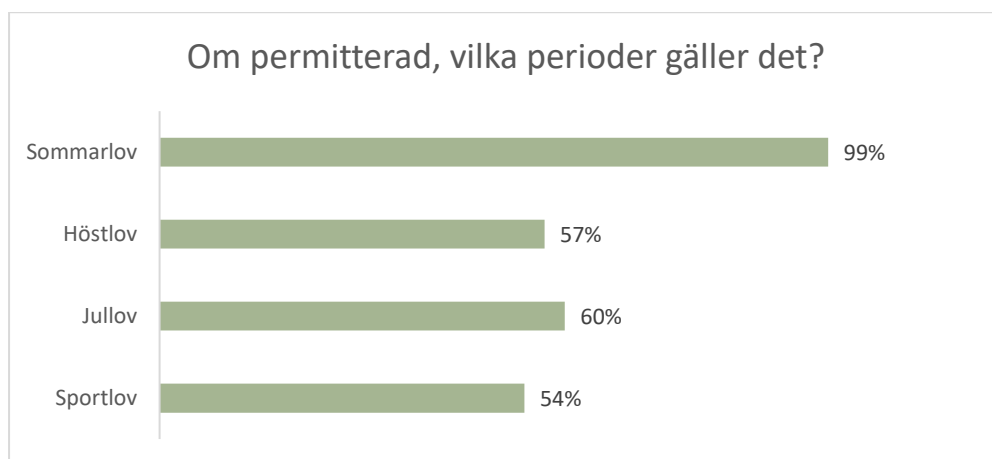
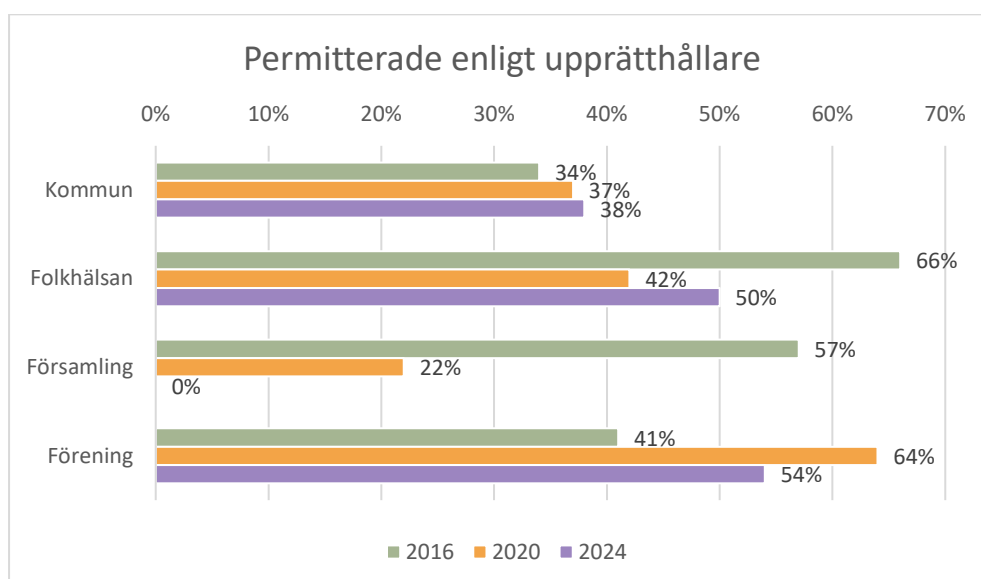

Bild 24: Andel permitterade enligt arbetsgivare 2016, 2020 och 2024 (ledarnas svar)

Jämför andelen permitteringar bland upprätthållarna kan följande märkas. Föreningarna och Folkhälsan permitterar omkring 50 % av ledarna, medan andelen permitterade bland kommunernas anställda är 38 %. Ledare anställda av församlingarna har meddelat att de inte är permitterade. Då det gäller kommunens anställda har andelen permitteringar hållit sig på ungefär samma nivå som både 2020 och 2016.

Bild 25. Arbetets art, deltid eller heltidsarbete

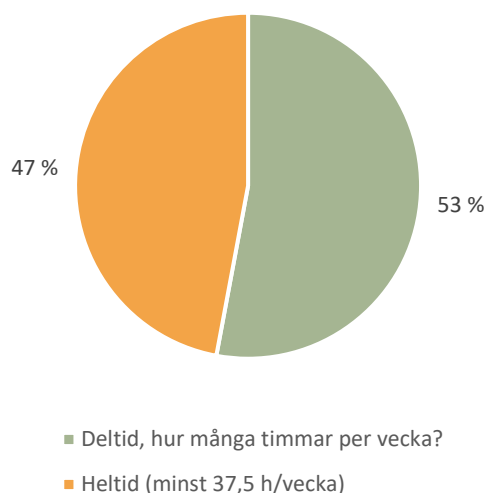
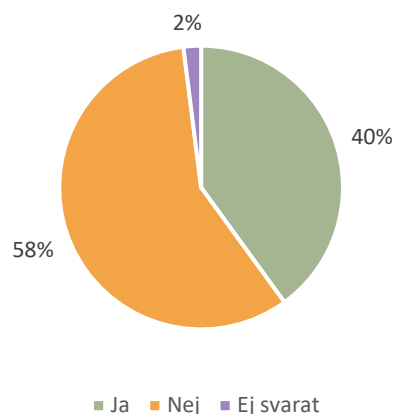

Bild 26. Deltid som önskar heltidsarbete

Om du arbetar deltid, skulle du önska dig heltidsarbete?

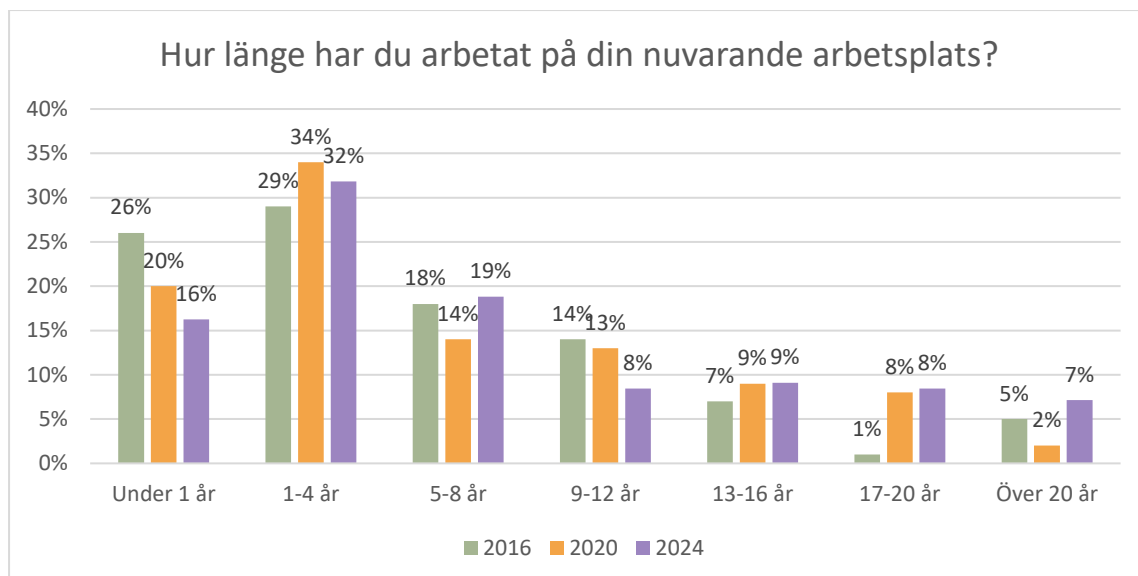
Andelen ledare som arbetar heltid har ökat och var bland ledarna som svarat 47 %. Det är fortfarande vanligare att arbeta deltid (53 %) men andelen som arbetar deltid har minskat sedan 2016 (65 %) och 2020 (61 %). De som arbetar heltid är oftast ansvariga ledare som sköter planering och administrativa ärenden. De som jobbar heltid kan också ha en del undervisning eller jobba som skolgångsbiträden i skolan eller också jobba på "morris" före skolan börjar. De som jobbar deltid jobbar i medeltal 25,9 h/vecka, medan medianen för dessa ledare är 30 h/vecka och likaså typvärdet 30 h/vecka.

40 % av ledarna som jobbar deltid skulle önska sig ett heltidsarbete. 58 % av de som har deltidsarbete är nöjda med det och har kanske delvis valt yrket p.g.a. möjligheten till deltidsarbete.

Arbetsförhållandets längd

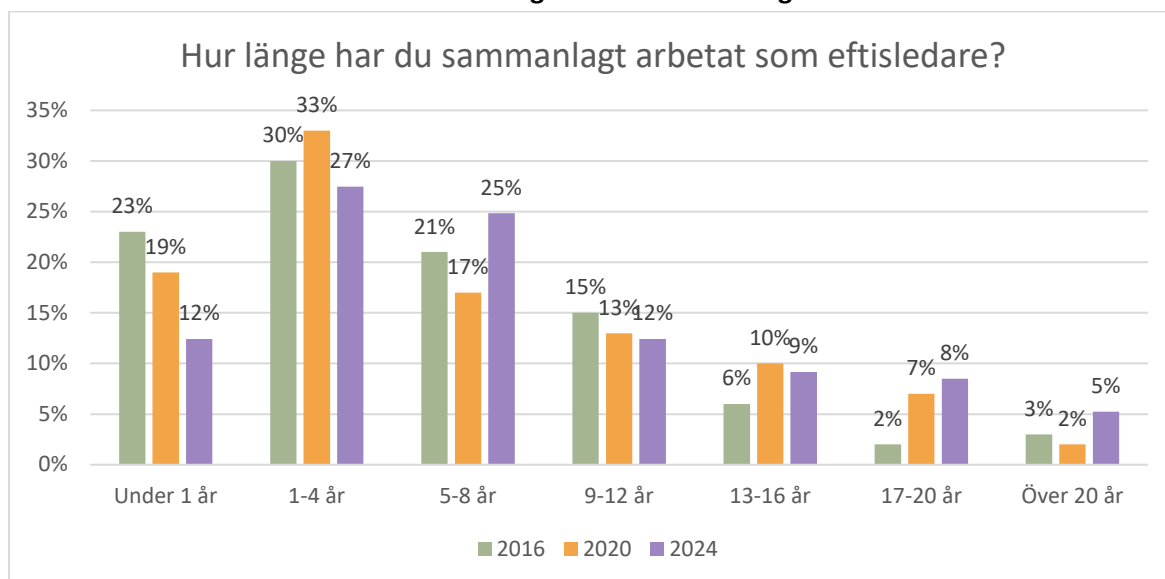
Rörligheten bland personalen i eftermiddagsverksamheten har i tidigare kartläggningar varit större. I föreliggande kartläggning har andelen som jobbat på sin nuvarande arbetsplats längre än 5 år ökat. De som jobbat mindre än 1 år har minskat till 16 %, medan de som arbetat 1-4 år på sin nuvarande arbetsplats (32 %) i stora drag är lika som för fyra år sedan. Andelen som arbetat över 20 år på nuvarande eftis är 7 %, och det här är en klar ökning från år 2020.

Bild 27: Arbetsförhållandets längd på nuvarande arbetsplats

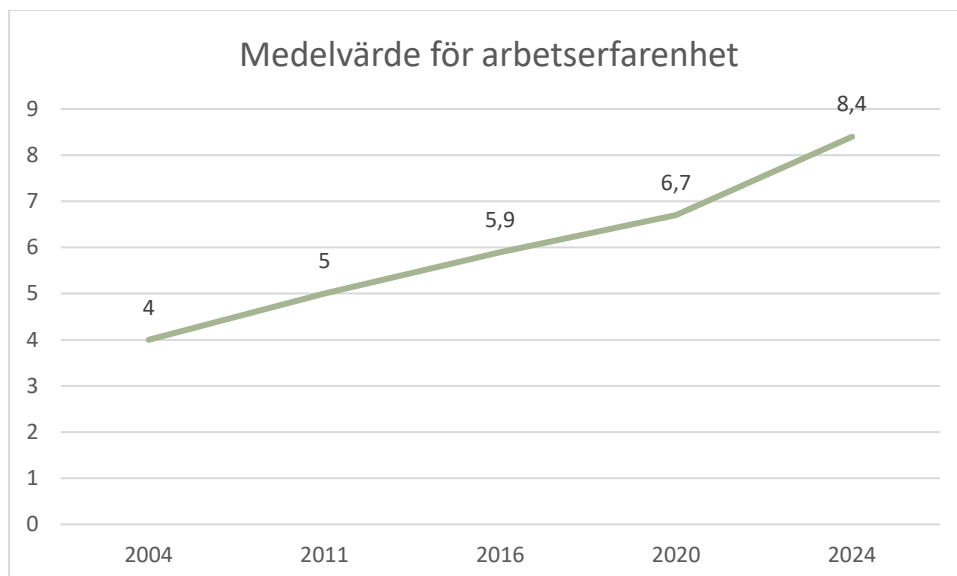
Den största gruppen, 27% av alla som svarat på enkäten har arbetat som eftisledare i 1-4 år, liksom även för fyra år sedan då 33 procent tillhörde denna grupp. Också gruppen 5-8 år har ökat och dessa ledare är nu nästan lika många till antalet som ledare i gruppen 1-4 år. Ledare med lång arbetserfarenhet i samma yrke är färre, men har ökat. Av dessa har 9 % arbetat 13-16 år och 8% arbetat 17-20 år, medan 5% har arbetat över 20 år. En jämförelse med tidigare kartläggningar visar att andelen som jobbat under ett år har minskat och andelen ledare som jobbat mer än 9 år har ökat en aning.

Bild 28: Arbetserfarenhet som ledare i morgon- och eftermiddagsverksamhet

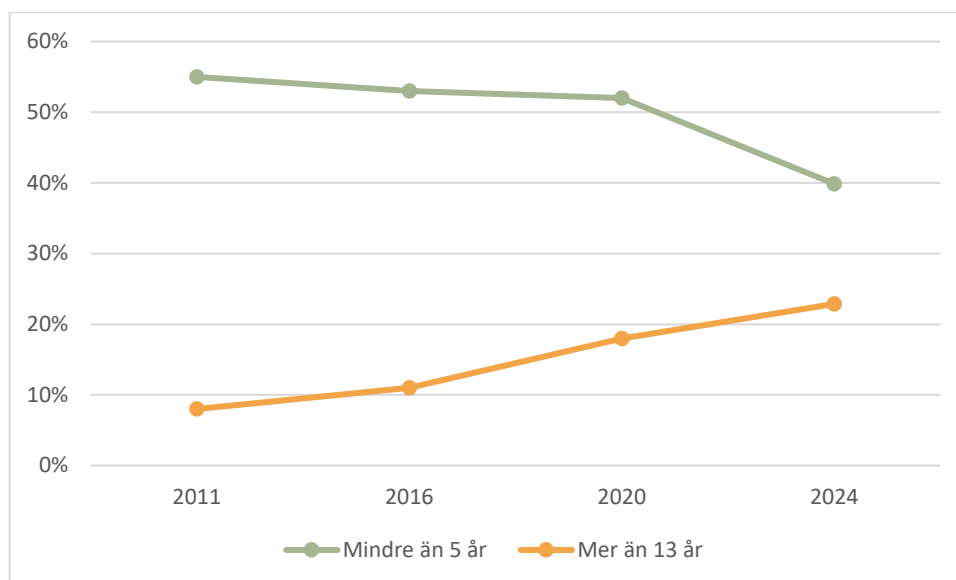
Arbetserfarenhet som eftisledare, oberoende av arbetsplats, visar ungefär samma siffror som arbetserfarenhet på nuvarande arbetsplats. Den största gruppen omfattar dem med relativt kort erfarenhet, 1-4 år. Andelen som jobbat som eftisledare under ett år har minskat. 25 % har arbetat mellan 5-8 år inom eftermiddagsverksamheten och 12 % har jobbat som eftisledare i 9-12 år. Personer med lång arbetserfarenhet är färre till antalet, men andelen har ökat både jämfört med 2016 och 2020.

Bild 29. Medelvärde för arbetserfarenhet (bland de ledare som svarat)

I kartläggningen år 2024 låg medelvärdet för hur länge man arbetat på eftis på 8,4 år. I jämförelse med Sydkustens tidigare kartläggningar av eftermiddagsverksamheten mellan åren 2004 och 2024 har medelvärdet för arbetserfarenheten som eftisledare stigit. År 2004 hade en ledare genomsnittligt arbetat lite under 4 år som eftisledare. År 2011 hade medelvärdet stigit till närmare 5 år medan det år 2016 var nästan 6 år (5,9 år). År 2020 låg medelvärdet på 6,7 år. Liksom Sydkustens tidigare kartläggningar antytt verkar den trend där eftisledaryrket blir en aning mera stabilt och långvarigt fortsätta.

Bild 30: Andel som arbetat mindre än 5 år samt mer än 13 år

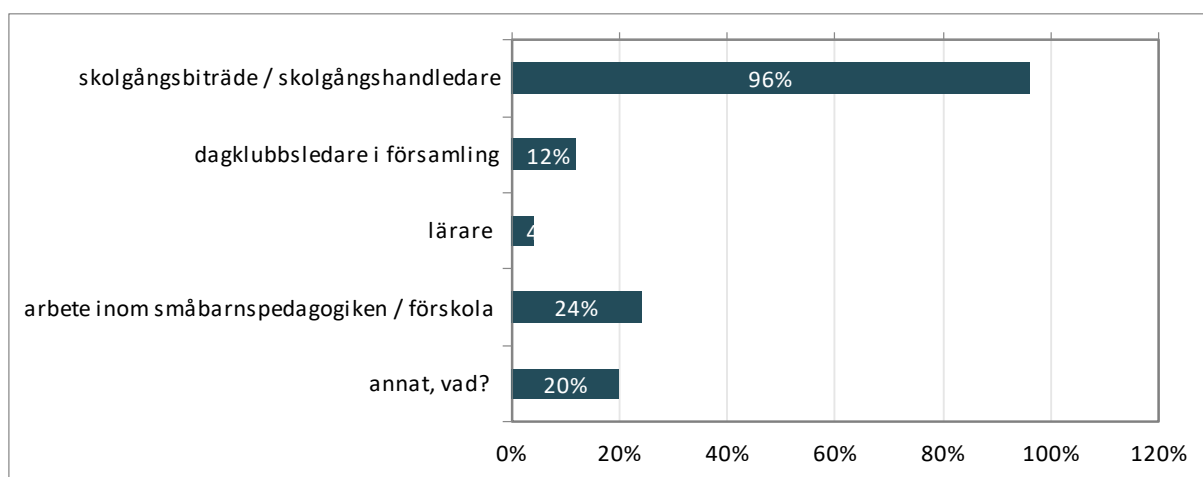

Då man grupperar ihop de som jobbat mindre än 5 år kan vi se att den gruppen minskat och utgör nu 40 % av ledarna. Gruppen som jobbat mer än 13 år har ökat och utgör nu över 20 % av ledarna.

4.3. Övriga arbeten i kombination med eftisledararbetet

I enkäten till ansvarspersonerna i kommunerna frågade vi vilka andra uppgifter som kombineras med eftisledaryrket i kommunen. I samtliga kommuner förutom en kombineras eftisledararbetet med arbetet som skolgångsbiträde. Även arbete inom småbarnspedagogiken nämns av var fjärde kommunerna, denna andel har ökat med några procentenheter från 2020. I vissa kommuner jobbar enstaka eftisledare också som lärare, men denna andel hade minskat en aning. I församlingarnas eftisar kombineras eftisledararbetet med arbetet som dagklubbsseldare. Bland övriga arbeten som eftisledare också arbetar med är idrottsklubbar, ungdomsarbete på kvällar samt ledare för parkverksamhet.

Bild 31: Övriga arbetsuppgifter i kombination med eftisledararbetet enligt kommunerna

I enkäten till ledarna frågades också vilka andra arbetsuppgifter som ingår i det egna arbetet. Nästan hälften (46%) av de som deltog i kartläggningen jobbar som ansvarig eftisledare och hela 50% jobbar också som skolgångsbiträde. Andelen som också arbetar som skolgångsbiträde hade ökat betydligt, från 33% år 2020. Bland de som kryssat i alternativet annat hade flera svarat morrisledare. Som övriga exempel kan nämnas arbete som ungdomsledare, barnskötare inom småbarnspedagogiken, klubbledare, gymnastiklärare, lärare, kanslisekreterare, ledare för seniorverksamhet och familjearbete, föreståndare för eftis, m.m.

Bild 32: Övriga arbetsuppgifter som ingår i eftisledarnas arbete enligt ledarna

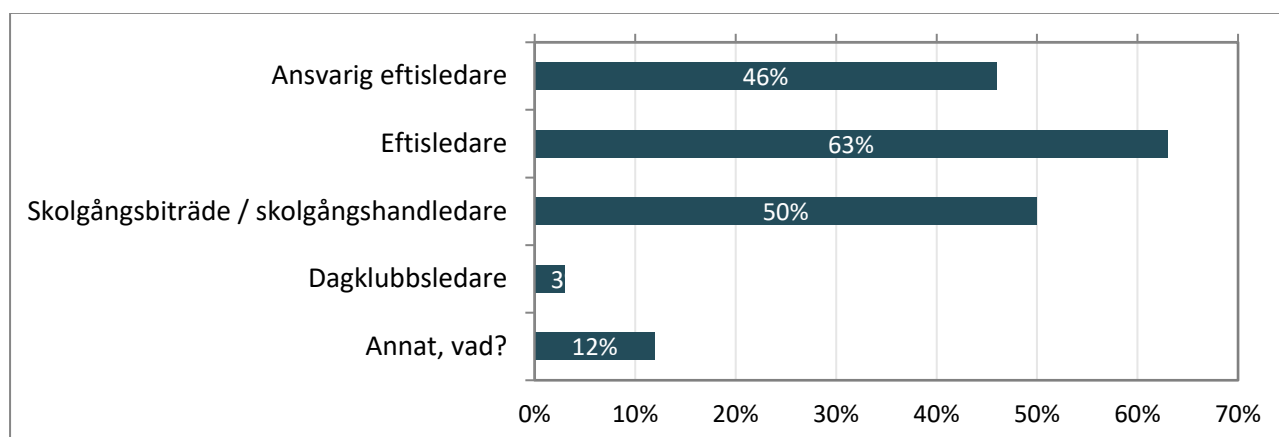
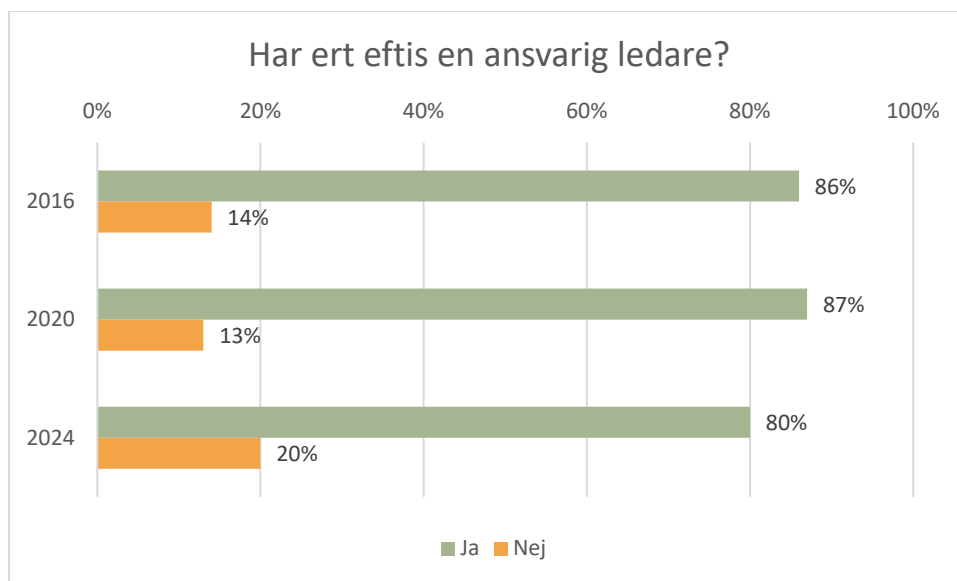

Bild 33: Andel eftisledare som uppger att deras eftis har en ansvarig ledare

De flesta eftisar har en ansvarig ledare men resultatet visar att andelen som inte har det har ökat från 13% till 20%. En del eftisar har ingen person som har ett större ansvar än övriga anställda utan alla har samma ansvar och arbetsuppgifter. Här kan ansvars- eller förpersonen finnas t.ex. på en administrativ nivå och inte på själva eftiset. Eftersom allt fler eftisar ordnas i kommunens regi så har rektorerna eller daghemsföreståndarna ansvaret också för eftisverksamheten.

5. Utbildning och behörighet

5.1. Utbildningsnivå

Behörig som ledare i morgon- och eftermiddagsverksamheten är den som

1) har avlagt för uppgiften lämplig högskoleexamen, examen på institutnivå, yrkesinriktad grundexamen eller motsvarande tidigare studier, yrkesexamen eller specialyrkesexamen och som har i samband med utbildningen inhämtad eller genom erfarenhet visad förmåga att arbeta som ledare i en barngrupp eller

2) har behörighet att meddela klassundervisning, förskoleundervisning, specialundervisning eller ämnesundervisning eller som elevhandledare.

(Statsrådets förordning om ändring av förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet 115/2004)

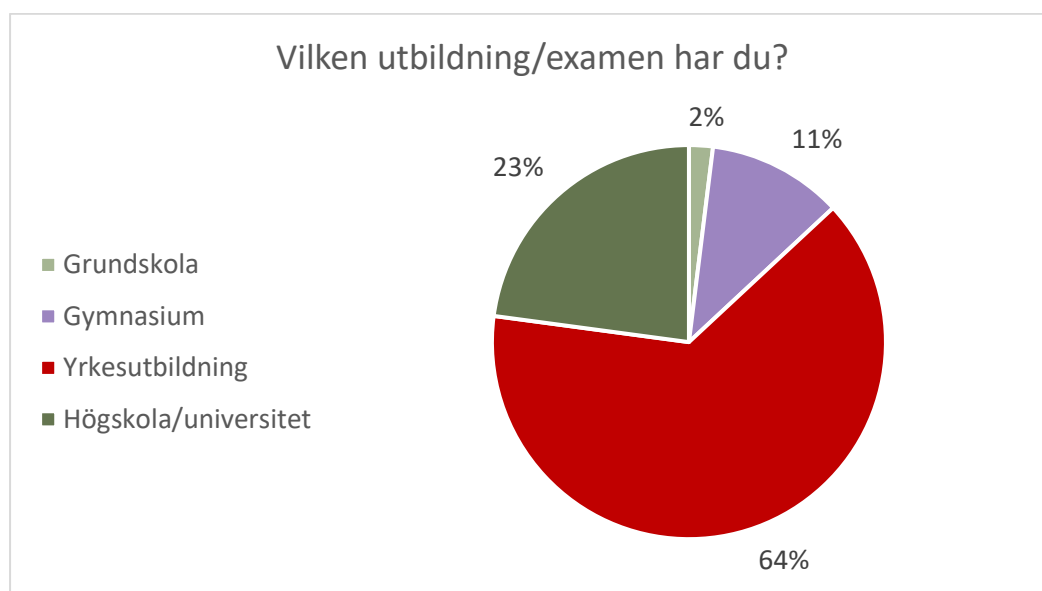
Det finns många olika examina som ger behörighet för att jobba som ledare i morgon- och eftermiddagsverksamheten och det finns idag flera vägar att skaffa sig formell behörighet. Man kan inte i någon grundutbildning direkt utbilda sig till just eftisledare men flera examina inom yrkesutbildning och högskoleutbildning ger behörigheten (t.ex. närvårdare, barnledare, lärare i småbarnspedagogik, socionom, m.fl.) Yrkesutbildningen har också utvecklats på många sätt under de senaste åren. I den examensstruktur som trätt i kraft från och med 1.1.2018 minskade antalet yrkesinriktade grundexamina och yrkes- och specialyrkesexamina. Idag finns det 42 yrkesinriktade grundexamina, 64 yrkesexamina och 54 specialyrkesexamina. De tidigare yrkes- och specialyrkesexamina för ledare i skolgång och

morgon- och eftermiddagsverksamhet ingår numera i yrkes- och specialyrkesexamina i pedagogisk verksamhet och handledning.

Av de 156 ledare som deltog i kartläggningen har 64 % en yrkesutbildning på andra stadiet. Ungefär en fjärdedel har en examen från högskola eller universitet, 11 % har gymnasieutbildning och 2 % enbart grundskoleutbildning. Andelen med högskoleutbildning har ökat något sedan 2020, då andelen var 19 %, medan andelen med gymnasie- eller grundskoleutbildning ligger på samma nivå.

Bland de som har en yrkesexamen (69 %) finns en stor variation i studieinriktning, t.ex. förekommer bland dessa ledare för morgon- och eftermiddagsverksamhet, barnskötare, barnledare, ungdomsledare och skolgångsbiträde. Den näst största gruppen med examen från högskola eller universitet (19 %) har bl.a. följande studieinriktningar: socionom, barnträdgårdslärare och hälsovårdare. Att en ledare har en yrkes- eller högskoleutbildning innebär inte i sig att hen är behörig. Av kartläggningens respondenter med yrkes- eller högskoleutbildning hade 77 % en examen som ger behörighet för ledare i morgon- och eftermiddagsverksamhet.

Bild 34: Utbildningsnivå bland eftisledare som deltog i kartläggningen 2024

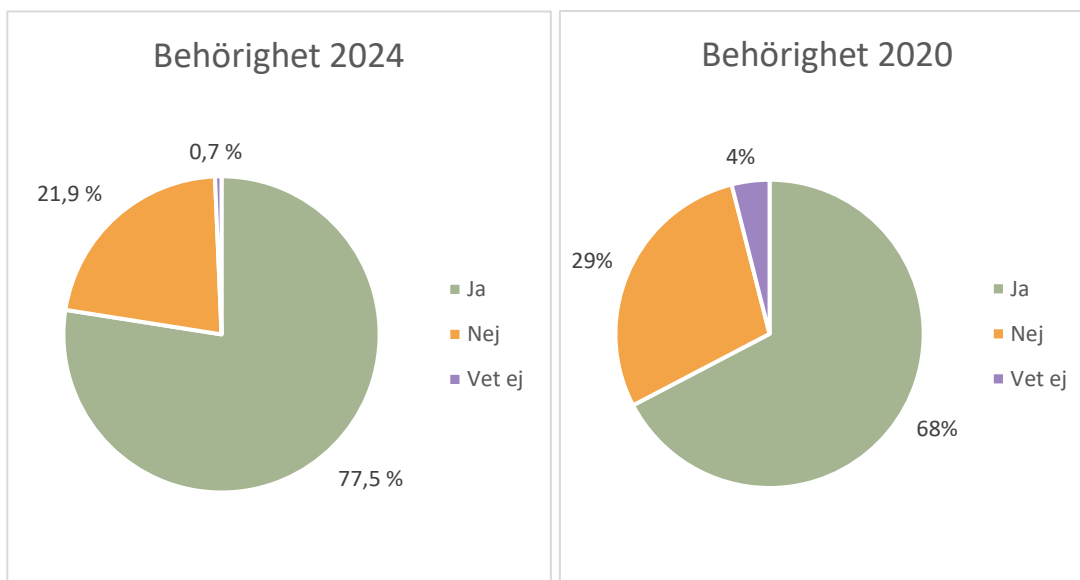

5.2. Behörighet

Ett av de viktigaste utvecklingsarbeten under de tjugo år sedan lagen trädde i kraft 2004 har varit att få behöriga ledare till verksamheten. De nationella uppföljningarna som tidigare gjordes har visat på en lite större behörighet bland de svenskspråkiga ledarna. Enligt den senaste nationella uppföljningen 2015 var ca 72% av alla eftisledare i hela landet behöriga. Dessa uppgifter är redan föråldrade och vi vet inte hur situationen ser ut på nationell nivå idag. Variationerna i olika delar av landet är stora. I våra tidigare kartläggningar som vi gjort har behörighetsnivån bland de svenskspråkiga eftisledarna varit lite lägre än i landet i medeltal. Denna kartläggning visar dock att behörighetsnivån har stigit med hela 10 procentenheter. 77,5 % av alla som svarade på enkäten har en examen som ger behörighet jämfört med 68% år 2020. 21,9 % är inte behöriga och 0,7 % uppgav att de inte vet om de är behöriga. Vid vår kartläggning 2016 var andelen behöriga 68 %, icke behöriga 26 % och vet ej 6 %. Detta resultat är

mycket positivt och visar att behörighetsgraden bland ledarna har höjts. Det som dock bör hållas i åtanke är att under hälften av alla eftisledare som finns har svarat på enkäten och benägenheten att svara är säkert högre hos de som är behöriga och har en yrkesidentitet som eftisledare.

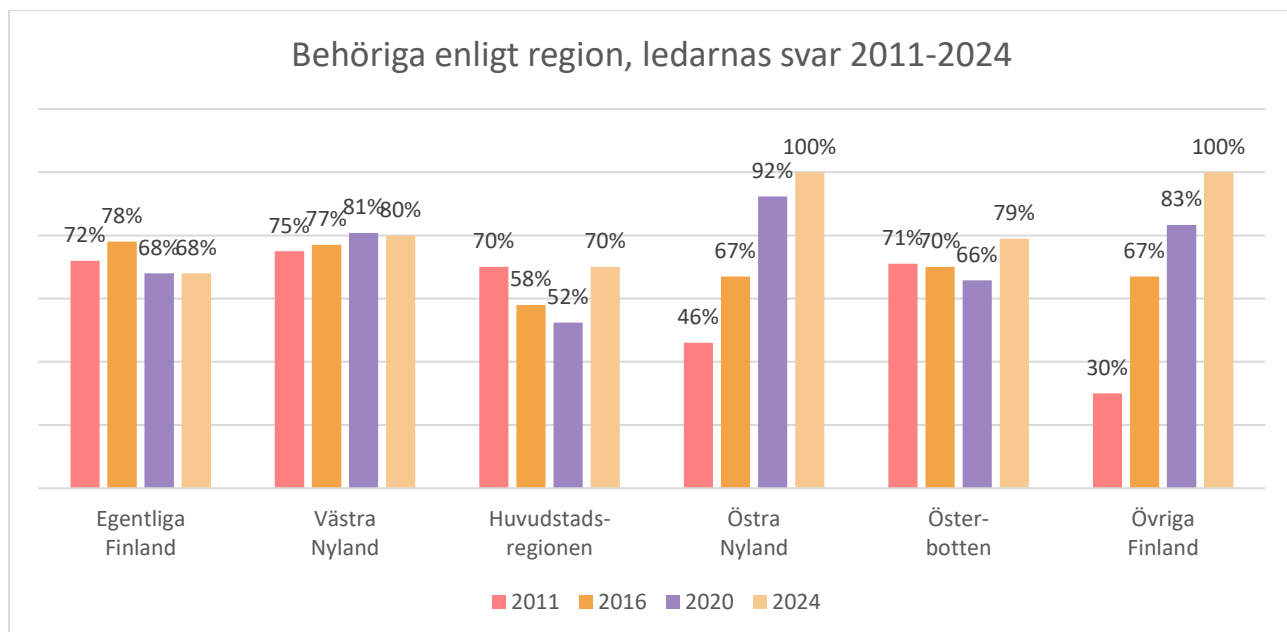
Bild 35: Behörighet bland de eftisledare som deltog i kartläggningen 2024 och 2020

Vi har i kartläggningen tagit fram siffror om behörigheten framförallt genom att se på ledarnas svar. Det här ger förstås inte ett entydigt och exakt svar på frågan om behöriga inom eftermiddagsverksamheten eftersom alla ledare inte svarat på vår enkät. Men det ger en riktning och i och med att tidigare kartläggningar ställt samma fråga kan vi få en ungefärlig bild av utvecklingen i Svenskfinland. Om man jämför enskilda kommuner finns det stora variationer i andelen behöriga. Men också i en regional jämförelse finns det klara skillnader. (se bild 28) Östra Nyland och övriga Finland hade högsta andelen behöriga med hela 100%. I västra Nyland 80 %, i Egentliga Finland 68 % och i Österbotten 79 %. Huvudstadsregionen hade lägst andel behöriga med 70 %.

Tre regioner, Österbotten, östra Nyland och övriga Finland, utmärker sig med en förhållandevis positiv utveckling om man ser på en längre period, åren 2011-2024. Speciellt östra Nyland och övriga Finland har haft en iögonfallande uppgång i andelen behöriga ledare, med siffror så låga som 46 % (östra Nyland) och 30 % (övriga Finland) år 2011. Men svaren från både östra Nyland och övriga Finland är få till antalet och man bör alltså vara mån om att inte dra för långtgående slutsatser. I huvudstadsregionen har behörighetsgraden från 2011-2020 haft en nedåtgående trend medan den nu har stigit markant från 52% till 70% sedan senaste kartläggning. I Västra Nyland har behörighetsgraden hållits på en jämn och god nivå på mellan 75-80% behöriga ledare. I Egentliga Finland har andelen behöriga minskat något om man ser längre tillbaka men hållit på samma nivå, 68% som år 2020.

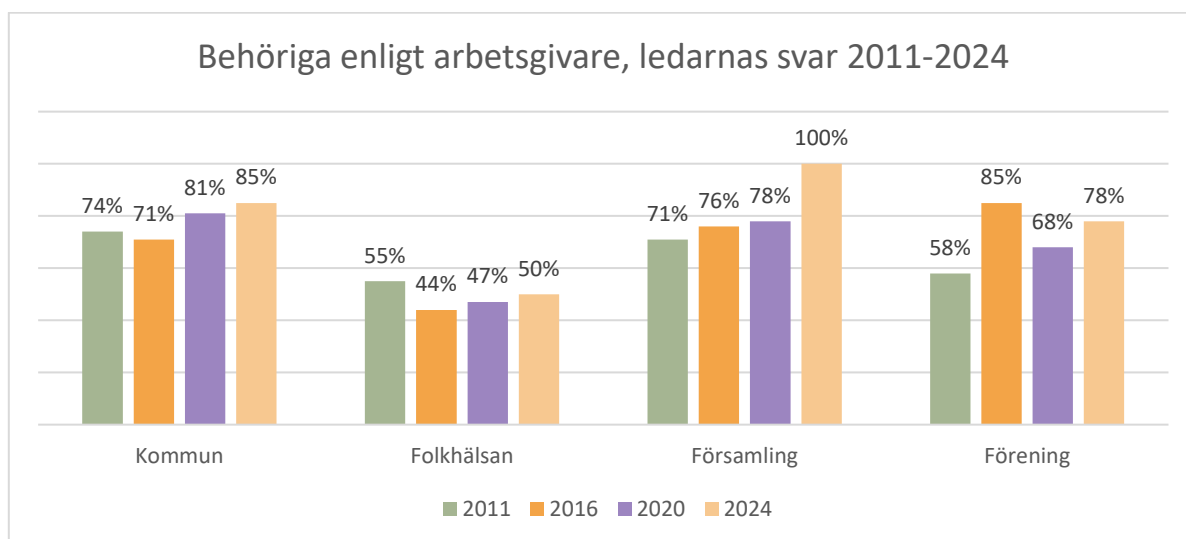
Bild 36: Behörighet bland ledarna som svarat på enkäten, enligt region 2011, 2016, 2019 och 2024

Då man ser på behörighet enligt upprätthållare finns det också en del variationer. 100 % av ledarna som är anställda av församling är behöriga av de som deltog i enkäten. I de kommunala eftisarna är behörigheten 85%, i föreningarna 78 % och i Folkhälsan har 50 %. Märkbart är att andelen behöriga ledare som jobbar för föreningar minskat från 85 % år 2016 till 68 % år 2020.

Folkhälsan är den största arbetsgivaren för eftisledare i huvudstadsregionen. I huvudstadsregionen är det svårast att få behöriga ledare trots att andelen behöriga i regionen ökat. Branschen verkar i viss mån lida av samma bekymmer som man märkt inom småbarnspedagogiken i huvudstadsregionen redan under en längre tid, med svårigheter att hitta personal överlag och särskilt behörig personal. Det har även i media och bland föräldrar och i media påtalats missnöje över kvaliteten på verksamheten och att personalen inte kan svenska tillräckligt bra.

Bild 37: Behörighet bland ledarna som svarat på enkäten, enligt arbetsgivare 2011, 2016, 2019, 2024

Av eftisledarna som svarat på enkäten studerar 8 % (13 personer) för tillfället. Av dessa är tre behöriga och studerar för att fördjupa eller förnya sin yrkeskompetens genom en högre examen. Två personer är behöriga men studerar till examen/yrke inom ett annat område. Åtta personer är obehöriga och studerar till en examen som ger behörighet, samtliga studerar till socionom. Ett tecken på att de som jobbar inom eftermiddagsverksamheten trivs med sitt arbete är att endast ett par av de behöriga söker sig till andra yrken genom att studera till en examen i en annan bransch och att de studerande studerar inom området.

5.3. Fortbildning

För att skapa en kvalitativ verksamhet med motiverad och yrkeskunnig personal krävs en kontinuerlig och ständig fortbildning av ledarna. Vi har följt med hur ledarna deltar i fortbildning och kurser samt om de är intresserade av fortbildning och i så fall inom vilka ämnen och områden. Vi ville också få svar på om eftisledare får information om kurser och fortbildningar som redan ordnas eftersom det finns ett rätt stort utbud för ledarna.

Vid en jämförelse av svaren från 2016 och 2020 kan man konstatera att andelen eftisledare som idag tycker att det ordnas tillräckligt med kurser och fortbildning för eftisledare har sjunkit ordentligt. Detta tyder på att utbudet av kurser har blivit sämre och/eller att behovet och efterfrågan har ökat. Idag anser under hälften, 46 % av ledarna att det ordnas tillräckligt med kurser för eftisledare medan andelen för fyra år sedan var 61% och år 2016 77%. En betydligt större andel än tidigare (39%) av ledarna tycker också att de inte fått information om kurser och fortbildning. I kartläggningarna år 2016 var denna andel 12% och 2020 19%. Att över en tredjedel av ledarna inte får information om kurser kan bero på olika orsaker; att utbudet är för litet, att marknadsföringen av kurser som ordnas inte når eftisar eller inte är tillräckligt bra, att informationen som kommer till eftiset inte når alla i personalen eller att personen i fråga inte är intresserad.

Bild 38a: Ordnas det tillräckligt med kurser för eftisledare?

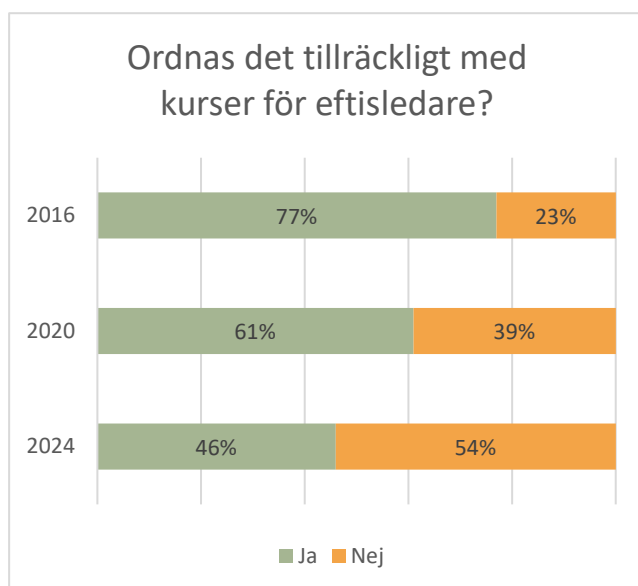
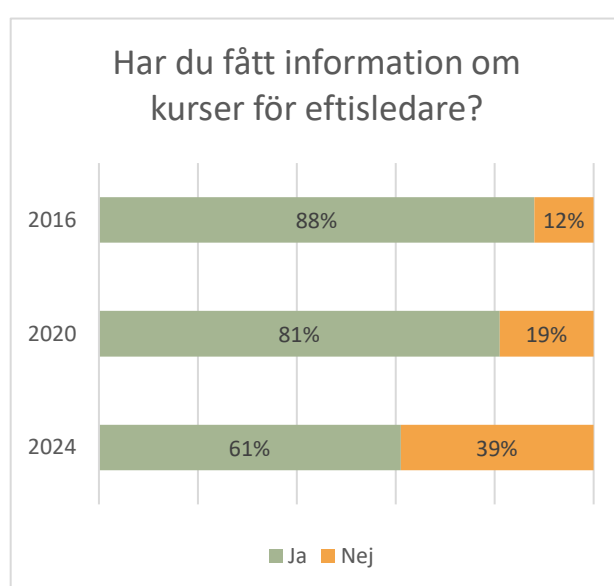

Bild 38b: Har du fått information om kurser för eftisledare?

På frågan om man anser det viktigt att delta i fortbildning som ordnas svarar 97% ja och 3% nej. Fortbildning anses viktig främst för att hållas motiverad i arbetet och utveckla sin yrkeskunskap, hålla sig uppdaterad och för att få inspiration. Ingen av de som inte anser det viktigt att delta i fortbildning har motiverat sitt svar.

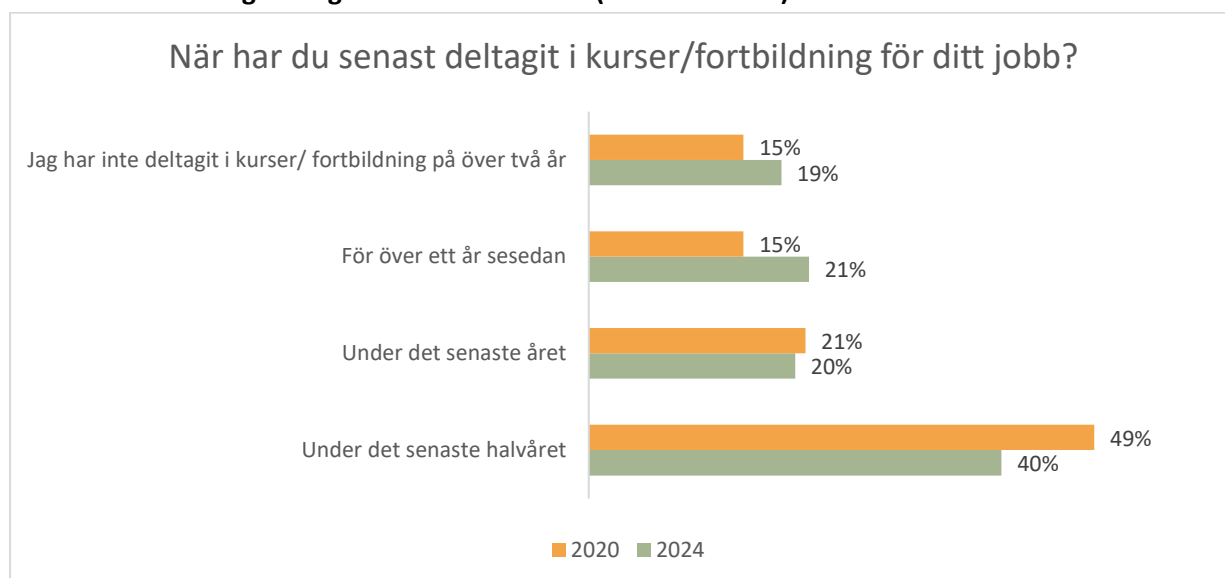
Citat från eftisledares svar:

"Man blir aldrig "färdig", kunskapen om vissa områden förbättras hela tiden, fortbildning ger redskap att arbeta så bra som möjligt, ger inspiration"

Bild 39. Åsikt om fortbildning

Bild 40. Fortbildningsbenägenhet bland ledarna (2020 och 2024)

40% av alla eftisledare har deltagit i kurser eller fortbildning under det senaste halvåret. År 2020 hade 49% av ledarna deltagit i kurser eller fortbildning. Andelen som deltagit i fortbildning under det senaste året är

ca 60%. Många arbetsgivare ordnar egen fortbildning för sina anställda oftast i samband med läsårsstarten i augusti eller t.ex. på en av höstlovsdagarna. 19% av eftisledarna har inte deltagit i kurser under de senaste två åren vilket är lite högre än år 2020 då andelen var 15%.

Även i de öppna svaren kan man utläsa en större efterfrågan på och ett uttalat behov av kurser av olika slag. Det fanns många olika ämnen som ledarna önskar kurser och fortbildning i. Det klart största intresset finns kring hur man bemöter och handleder barn med neuropsykiatriska svårigheter och särskilda behov samt speciellt aggressiva, utåtagerande och krävande barn. Ämnen som handlar om pedagogiska handledningsfrågor och barns psykiska välmående så som konflikthantering, mobbning, gruppdynamik, att hantera kriser, osv. nämns ofta som tema. Även mångkulturellt arbete, hur bemöta flyktingar och invandrare samt flerspråkighet nämndes. Praktiska ämnen nämns av många. Teman kring pyssel och hantverk är populärast, tätt följd av motion och rörelse, lek, musik och skapande samt övriga praktiska teman som t.ex. hälsosamma mellanmål, första hjälp och krishantering.

Många påtalade också behovet av mera fördjupade kunskaper om och insikter i samarbetet och bemötandet av föräldrar. Övriga exempel på teman var bl.a. organisering av stor grupp, nya idéer om vad man kan göra i en grupp där alla kommer och hämtas olika tider och hur kan man ordna en stressfriare miljö för barnen. Några önskade fortbildning i administrativa och juridiska frågor (eftisledarnas rättigheter och skyldigheter, eftislagen, eftisgrunderna. o.s.v.) samt ledarskap. I de fria svaren framkommer tydligt att många upplever att det är väldigt viktigt att alla har möjlighet att delta i fortbildning för att utvecklas i arbetet och för att hitta motivation och inspiration samt för att öka förståelsen och ge verktyg för att bygga upp fungerande strukturer. Det påtalades också brister som t.ex. att kurserna inte ordnas på orten eller på skäligt avstånd och att det är svårt eller omöjligt att kunna delta i kurser pga vikariebrist eller -stopp. Det ökade behovet och efterfrågan på fortbildning kan också bero på att arbetet blivit mera krävande och utmanande och personalen känner att deras kunskaper inte räcker till.

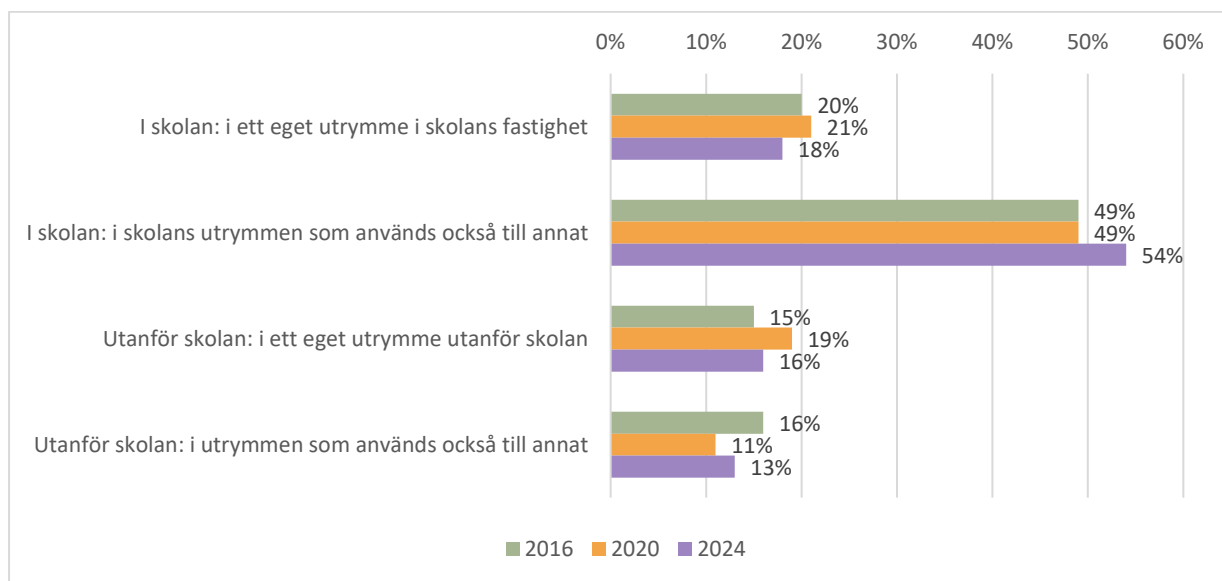
6. Verksamheten i gruppen

6.1. Verksamhetsutrymmen

Enligt lagen om grundläggande utbildning (§48d) har barn som deltar i morgon- och eftermiddagsverksamhet rätt till en trygg miljö i verksamheten. Verksamheten kan ordnas i skolans utrymmen eller i andra miljöer eller lokaler som är lämpliga. Kommunen ska se till att lokalerna och utrustningen är trygga. Verksamhetsmiljön ska stöda de mål som uppställts för verksamheten (Grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten, UBS 2011). Enligt denna kartläggning verkar 72% av ledarna i skolans utrymmen och 28% i utrymmen utanför skolan. I kartläggningen som gjordes år 2011 var andelen jämnt 50% utanför skolan och 50% i skolans utrymmen (2011 är inte med i bilden nedan). Om man räknar andelen enligt de 97 eftisar som deltog verkar 71 % i skolans utrymmen och 29 % utanför skolans utrymmen. I den förra kartläggningen från 2020 var siffrorna i stort sett lika då det gäller eftisar. Inga stora förändringar har skett, men trenden är att det blir något vanligare att eftis fungerar i skolans fastighet.

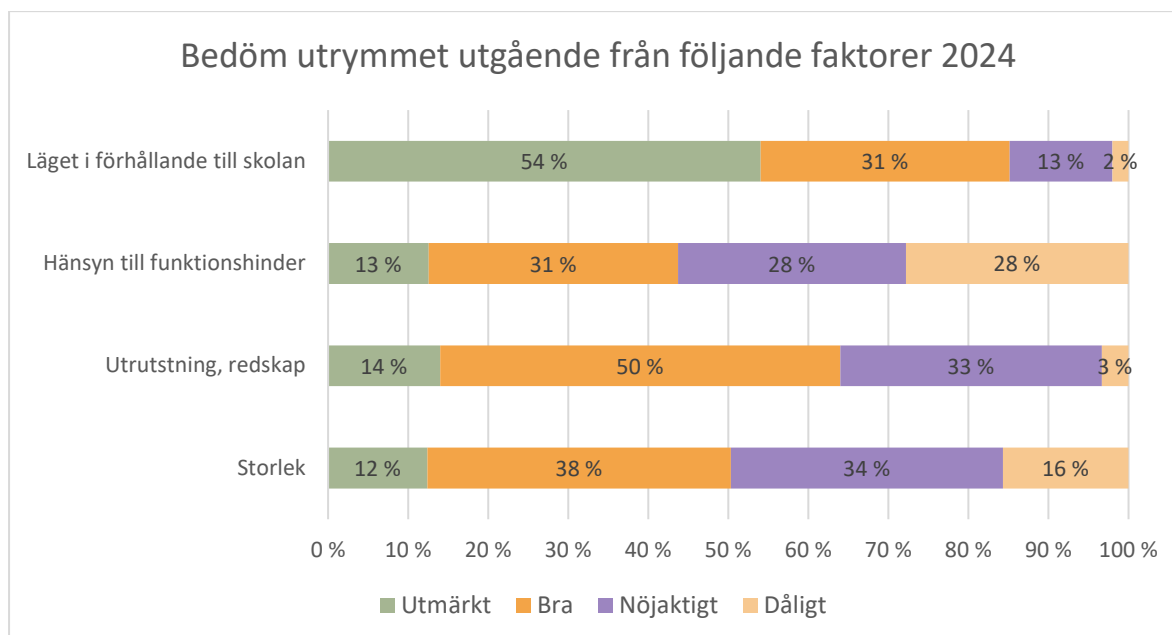
Bild 41: Eftisarnas verksamhetsutrymme 2016, 2020 och 2024

Räknat på basen av antal eftisar som deltog (97)

Vid en jämförelse av vem som upprätthåller eftiset kan vi konstatera att kommunala, Folkhälsans och föreningarnas eftisar i de allra flesta fall har sin verksamhet i skolans utrymmen. Inget av de församlingars eftisar som deltagit i kartläggningen finns i skolans fastighet. Av de eftisar som deltog har 15 % helt egna utrymmen som inte används för annat än eftisverksamhet.

Bild 42: Uppfattning om verksamhetsutrymmet utgående från olika faktorer

Ledarna fick bedöma utrymmet i förhållande till olika faktorer så som storlek, utrustning, hänsyn till funktionsvariationer och läget i förhållande till skolan. De flesta är nöjda med eftisets läge i förhållande till skolan, majoriteten svarade utmärkt (54%) eller bra (31%). Många är dock missnöjda med utrymmets

storlek eftersom nästan 50% anser att storleken är nöjaktigt eller dåligt. I kartläggningen 2020 var denna andel lika. Eftisutrymmena är ännu rätt så outvecklade för barn med funktionsvariationer. Vi vet dock inte på basen av denna kartläggning hur många barn med funktionsvariationer det i verkligheten går i eftisarna och hur det faktiska behovet ser ut.

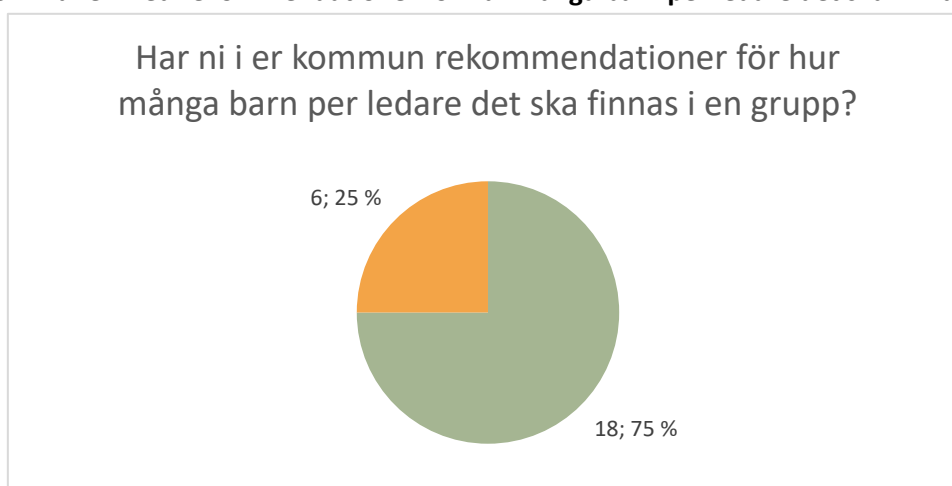
6.2. Personaldimensionering och gruppstorlek

Enligt lagen om grundläggande utbildning skall det "med beaktande av hur verksamheten är ordnad, finnas ett tillräckligt antal yrkeskunniga ledare."⁴ I Utbildningsstyrelsens *Grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten inom den grundläggande utbildningen 2011* finns inga exakta regler eller föreskrifter om antalet ledare per barn. Det finns inte heller föreskrifter eller regler för gruppstorlek i verksamheten. I grunderna nämns att kommunerna i sin verksamhetsplan för morgon- och eftermiddagsverksamheten ska ta upp också personalresurser och –struktur samt gruppstorlek.

På fältet har man efterlyst rekommendationer och regleringar för gruppstorlek och personaldimensionering. De flesta kommuner och producenter av verksamhet har i sina planer för verksamheten definierat egna rekommendationer gällande hur många barn per ledare ett eftis bör ha. Trycket på verksamheten har dock ökat och både antalet och andelen barn som går i eftis har på de flesta orter stigit år för år. Detta har också lett till att antalet barn per ledare har stigit både i praktiken och i form av rekommendationer.

Vi frågade kommunerna om de har rekommendationer för hur många barn per ledare det skall finnas i ett eftis. 18 (75 % bland svaren) av kommunerna har rekommendationer för antalet barn per ledare, medan 6 (25 %) inte har det. Det här kan jämföras med resultat från 2020 då 81 % hade sådana rekommendationer. I de flesta kommunerna ligger rekommendationen någonstans mellan 12 och 16 barn per ledare.

Bild 43: Kommuner med rekommendationer för hur många barn per ledare det ska finnas i en grupp

Vid en jämförelse av tidigare kartläggningar år 2011, 2016, 2020 och nu 2024, kan man konstatera att antalet barn per ledare först har stigit från 8,9 till 10,2, för att sedan sjunka till 8,3 i hela Svenskfinland. Jämför vi de olika upprätthållarna med varandra för år 2024 har församlingarna det högsta antalet barn per ledare (10,1) medan kommunen som arbetsgivare har det lägsta (7,5). Variationerna är stora mellan

⁴ 8 kap. 48 e § i lag om grundläggande utbildning

de olika eftisarna och detta är ett medeltal som är uträknat från alla eftisar som deltagit i kartläggningen.

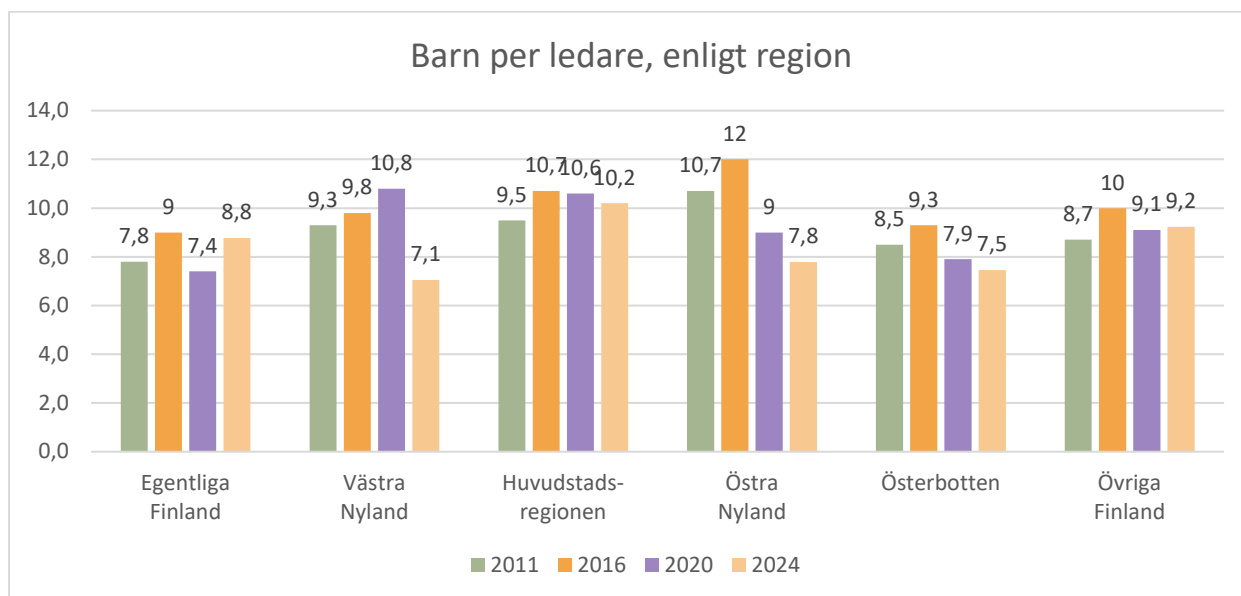
Bild 44: Antalet barn per ledare enligt upprätthållare 2011- 2024

Arbetsgivare / upprätthållare	Barn/ledare 2011	Barn/ledare 2016	Barn/ledare 2020	Barn/ledare 2024
Kommun	8,0	9,1	7,9	7,5
Folkhälsan	10,2	11,3	8,8	8,4
Församling	8,7	9,9	9,9	10,1
Förening eller organisation	9,8	10,4	9,7	9,4
Medeltal hela Svenskfinland	8,9	10,2	8,7	8,3

Enligt nuvarande kartläggning är antalet barn/ledare lägre än tidigare år bland nästan alla upprätthållare. Det bör konstateras att det är svårt att fastställa en helt korrekt bild av antalet barn/ledare. Det är svårt att få fram en noggrann uppskattning dels p.g.a. anställningarnas art, dels noggrannheten i de svar som vi fått in. Det är vanligt att antalet ledare är större vid dagens första timmar av eftisverksamheten, medan mängden barn minskar i den takt som barnen går hem.

Anställningarna varierar också i hög grad. Det finns många olika anställningsförhållanden, med deltid vissa timmar per dag och/eller deltid så att en ledare jobbar endast vissa dagar i veckan. De flesta eftisar har inte gett specifika svar på frågan om antalet anställda, man har angett hur många som är anställda på ett eftis, utan att särskilja vilka typer av anställningar det är frågan om.

Bild 45: Antal barn per ledare i medeltal 2011-2024 enligt region

Ser man på antalet barn/ledare enligt region upptäcks några skillnader som inte syns då man ser endast på upprätthållare. Regionerna västra Nyland, östra Nyland, Österbotten och huvudstadsregionen har ett lägre, eller åtminstone lite lägre, tal år 2024 än de hade år 2020. Däremot har Egentliga Finland ett klart högre tal och övriga Finland ungefär samma tal 2024 som år 2020. Huvudstadsregionen har det högsta medeltalet för barn per ledare. Värt att notera är att ungefär hälften (49 %) av barnen som går på eftis i åk 1 och 2 i Svenskfinland finns i huvudstadsregionen och västra Nyland.

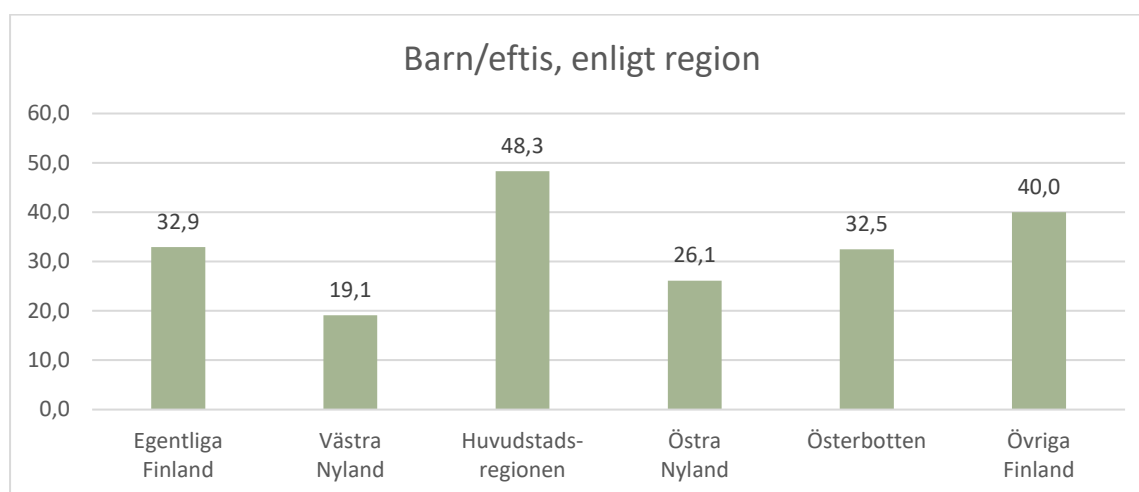
Då antalet skolor i Finland blir färre blir också eftisarna färre. År 2011 fanns drygt 240 eftisar, idag är de drygt 190. Utvecklingen innebär att eftisarna är större idag. Enligt kartläggningen 2011 hade den största andelen eftisar (29 %) endast en ledare. Sedan dess har andelen små eftisar med en ledare minskat och andelen eftisar med två eller flera ledare ökat. Den största gruppen är nu eftisar med två ledare (24 %), men också eftisar med tre ledare (21 %). Eftisar med 7 eller fler ledare är i nuläget år 2024 17 % av alla eftisar. Eftisar med många ledare har ökat.

Bild 46: Antalet anställda per eftis

Antal anställda	Antal 2011	Andel 2011	Antal 2016	Andel 2016	Antal 2020	Andel 2020	Antal 2024	Andel 2024
1 ledare	38	29 %	20	16 %	11	10 %	9	10 %
2 ledare	36	27 %	44	34 %	31	29 %	23	24 %
3 ledare	29	22 %	31	24 %	18	17 %	20	21 %
4 ledare	17	13 %	16	13 %	20	19 %	11	11 %
5 ledare	4	3 %	6	5 %	12	11 %	10	11 %
6 ledare	2	2 %	3	2 %	3	3 %	5	5 %
7 ledare	3	2 %	0	0 %	3	3 %	7	7 %
8 ledare	1	1 %	3	2 %	2	2 %	2	2 %
9 ledare	3	2 %	4	3 %	1	1 %	3	3 %
10 el. fler	0	0 %	1	1 %	7	6 %	4	4 %
	133		128		108		94⁵	

Eftisarna är i allmänhet större i huvudstadsregionen än i övriga Svenskfinland. I huvudstadsregionen går det i medeltal 34,7 barn på ett eftis. Motsvarande siffror är för Egentliga Finland 32,9 barn, västra Nyland 19,1 barn, östra Nyland 26,1 barn, Österbotten 32,5 barn och övriga Finland 40,0 barn. I hela Svenskfinland ligger medeltalet på 32,3 barn. Vi kan konstatera att eftisarna har blivit större, år 2020 var medeltalet för antalet barn per eftis 23,3 barns.

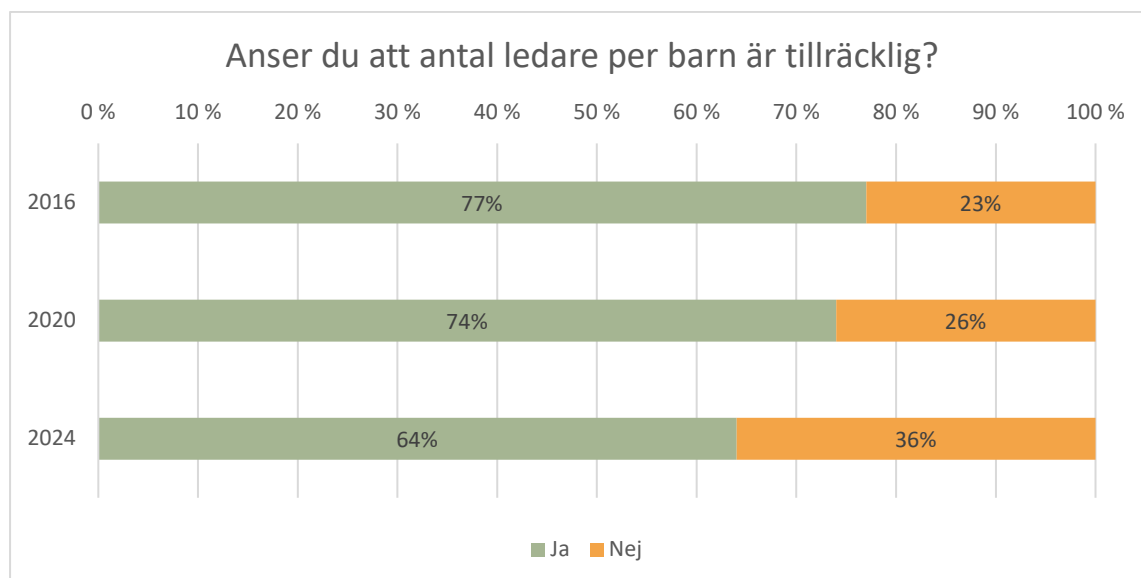
Bild 47. Antal barn per eftis, enligt region

⁵ Alla 97 eftisar som deltagit i kartläggningen har inte uppgett antal ledare eller antal barn på eftiset.

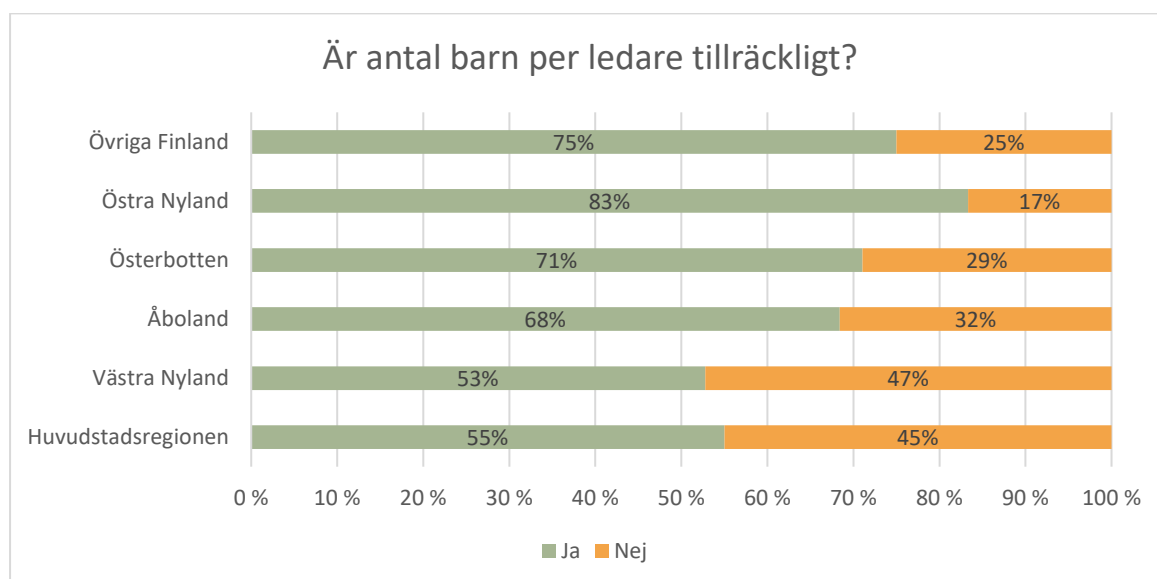
Majoriteten av ledarna är fortfarande nöjda med antalet barn per ledare, även om vi i den här kartläggningen kan märka att andelen ledare som anser att ledarna räcker till är mindre. 64 % är nöjda med antalet barn per ledare och anser det vara tillräckligt. 36 % anser att antalet ledare inte är tillräckligt.

Bild 48: Uppfattning om antalet barn per ledare är tillräckligt

Här finns också några regionala skillnader. I västra Nyland och huvudstadsregionen anser omkring 45 % av ledarna att antalet ledare inte är tillräckligt. Motsvarande siffra är 29 % i Österbotten, 32 % i Egentliga Finland, 17 % i östra Nyland och 25 % i övriga Finland. I alla regioner har andelen som inte tycker ledarna är tillräckligt många ökat.

Bild 49: Uppfattning om antalet barn per ledare är tillräckligt enligt region

Genomsnittet av barn per ledare ligger betydligt under de rekommendationer som kommunerna har satt upp, men vi ska komma ihåg att detta är ett genomsnitt och att det finns många enskilda eftisar där det jobbar en eller två ledare med ett stort antal barn. I barngruppen kan också finnas barn med särskilda behov som påverkar ledarnas uppfattning. Detta framkommer också i de motiveringar och öppna svar som ledarna gav i samband med denna fråga.

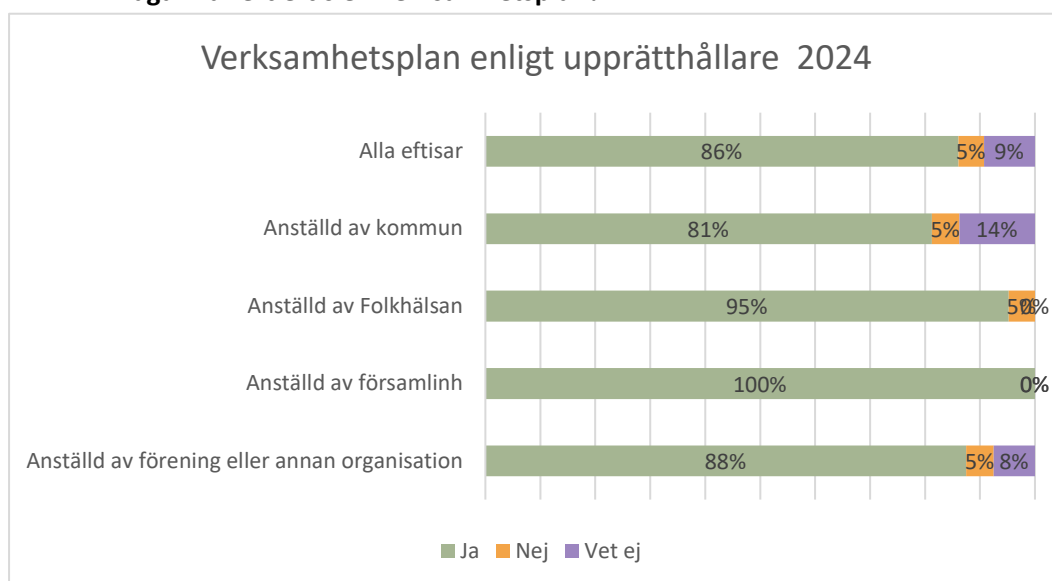
6.3. Verksamhetens planering och innehåll

I denna kartläggning ville vi också undersöka hur personalen på eftis uppfattar det dagliga arbetet och hur vissa delar av målen i lagen och grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten uppfylls. Dessa frågor har undersökts även i tidigare kartläggningar och en jämförelse görs för att få fram eventuella förändringar.

I grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten står att innehållet i verksamheten ska bidra till att målen som fastställs i grunderna och i kommunens verksamhetsplan uppnås. Den som ordnar verksamheten och den som genomför verksamheten ansvarar för planeringen av innehållet och genomförandet på varje eftis. Största delen av de svenskspråkiga eftisarna har en skriftlig verksamhetsplan. 86% av ledarna har svarat att de har en sådan medan 5% svarat att de inte har och 9% inte vet om de har en skriftlig verksamhetsplan. Detta resultat är nästan exakt samma som år 2020. Skillnaderna mellan serviceproducenterna är mycket små, men det är lite vanligare att ha en skriftlig verksamhetsplan på ett eftis som drivs av föreningar och organisationer än i ett kommunalt eftis. Den relativt höga andelen eftisledare som inte vet kan delvis bero på att en del av de som deltog i enkäten är anställda för en kort tid och kanske inte känner till hur eftiset fungerar. Andelen som svarat att de inte vet har stigit från 5% till 9% i jämförelse med senaste kartläggning år 2020. Det är viktigt att alltid introducera både vikarier och nyanställda i verksamheten, för vilken verksamhetsplanen säkert är ett av de viktigaste dokumenten.

Bild 50: Förekomst av verksamhetsplan enligt arbetsgivare

Fråga: Har ert eftis en verksamhetsplan?

Verksamheten i gruppen är planerad enligt nästan 90% av eftisledarna som svarat på enkäten. 13% är neutrala, delvis eller helt av annan åsikt i påståendet att verksamheten är planerad. Resultatet motsvarar ledarnas svar i kartläggningen både 2020 och 2016.

Att verksamheten utvärderas har blivit allt mera vanligt jämfört med tidigare. Hela 44% är helt av samma åsikt och 32% delvis av samma åsikt vid påståendet att ledarna utvärderar verksamheten regelbundet. År 2020 var 37% av helt samma åsikt och 29% delvis av samma åsikt gällande påståendet.

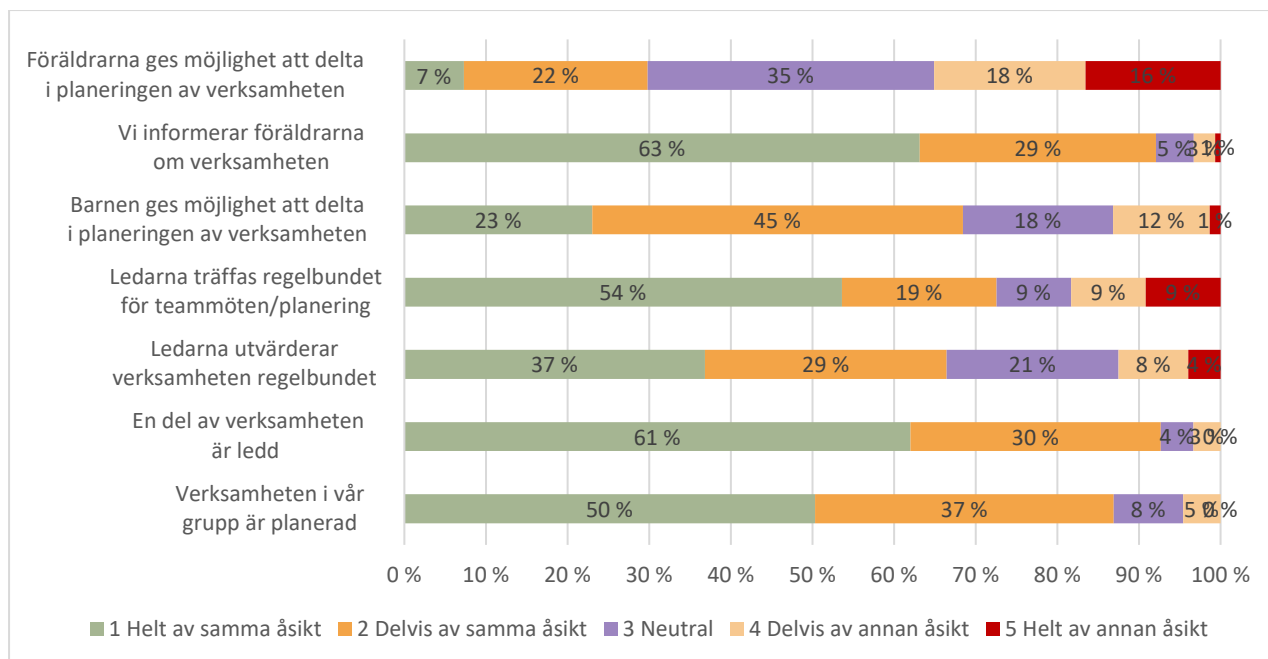
Enligt både lagen och grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten ska barnens ges möjlighet att delta i planeringen av verksamheten och deras behov och önskemål ska beaktas. Resultaten visar att barnens möjlighet att delta i planeringen ligger på samma nivå som i tidigare utredningar. 21% av ledarna är helt av samma åsikt i påståendet att barnen ges möjlighet att delta i planeringen och 56% delvis av samma åsikt. 23% är dock neutrala eller delvis eller helt av annan åsikt i detta.

Även föräldrarnas delaktighet i planeringen är inskrivna i grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten. Ledarnas uppfattning om föräldrarnas möjlighet att delta i planeringen visar att det kan ha varit en svårtolkad fråga eftersom hela 42% svarar att de är neutrala i påståendet. Däremot anser största delen av ledarna att de informerar föräldrarna bra, hela 97% är helt (74%) eller delvis (23%) av samma åsikt i detta påstående. Det kan vara svårt för ledarna att få föräldrarna engagerade och att veta hur de kan känna sig delaktiga. Det viktiga är att de ges möjligheter till delaktighet och här spelar både samarbetet med skolan och vårdnadshavarna en viktig roll.

I vilken mån ledarna på ett eftis har gemensam tid att planera verksamheten kommer fram i påståendet om att ledarna träffas regelbundet för teammöten/planering. Ca hälften (48%) är helt av samma åsikt och 17% delvis av samma åsikt. En femtedel av eftisledarna upplever att detta inte görs. Verksamheten är också till största delen ledd.

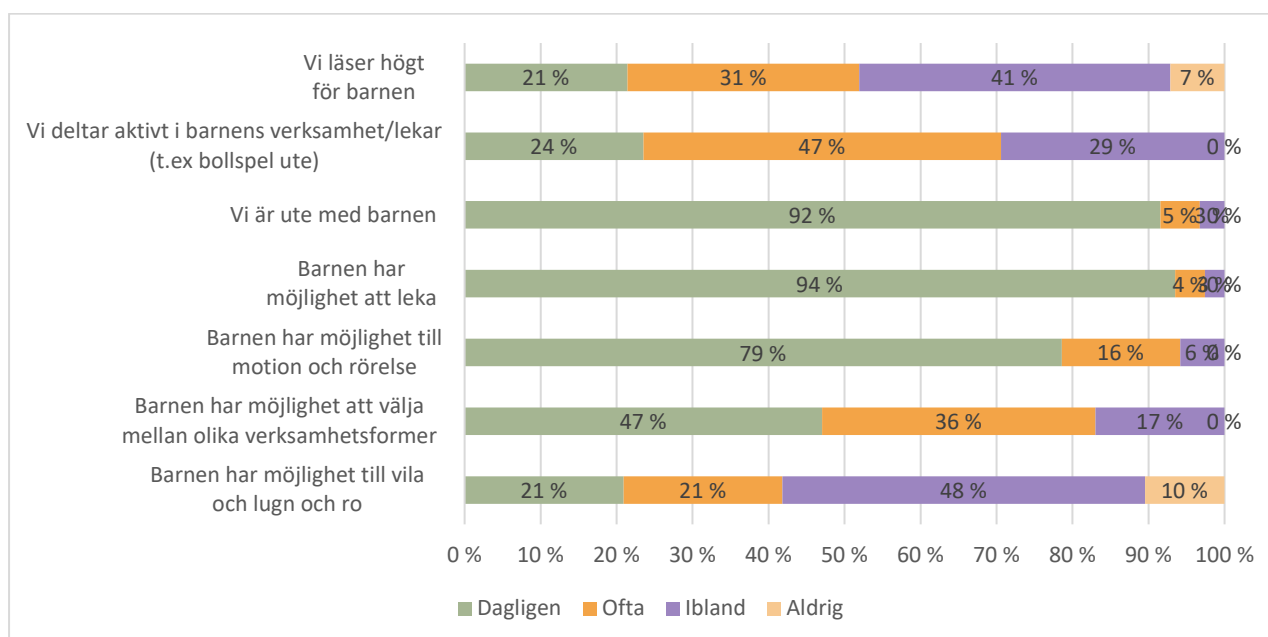
Över lag är resultaten av denna fråga en aning mera positiva än i senaste kartläggning. Resultatet visar att planeringen och utvärderingen av verksamheten har förbättrats samt också informationen till föräldrarna.

Bild 51: Ledarnas uppfattning om planering och utvärdering av verksamheten i gruppen

I kartläggningen ville vi också undersöka hur ledarna uppfattar olika målfaktorer som är kopplade till själva innehållet i verksamheten och baserar sig på vad som står i grunderna. En högklassig verksamhet ska ur barnens synvinkel utgöra en harmonisk helhet som stärker deras delaktighet och gemenskap. Verksamheten ska erbjuda socialt samspel som stödjer barnens uppväxt och utveckling, upplevelser av glädje, avkoppling, estetiska upplevelser och möjligheter att utveckla olika färdigheter. När man väljer innehåll ska lek, skapande verksamhet och positiva upplevelser betonas. Att röra på sig och vara ute samt koppla av och vila är viktigt i verksamheten. Ett mångsidigt innehållsutbud stärker också barnens kulturella identitet.

Bild 51: Ledarnas uppfattning om vissa målområden i verksamheten

Läsning

Eftersom läsning och språkstimulans är en viktig del av barnens språkutveckling och inläring ville vi veta hur eftisarna tar in högläsningen i sin verksamhet. Enligt resultatet läser ca hälften (52%) dagligen eller ofta. 21% läser dagligen och 31% ofta. 41% av ledarna svarar att de läser ibland och 7% läser aldrig högt för barnen. Högläsning dagligen har sjunkit med 10 procent och andelen som aldrig läser har ökat med 5 procent jämfört senaste kartläggning. Här kan förhoppningsvis Sydkustens projekt Läsande eftis som pågår 2023-2025 påverka situationen och få in läsningen i de dagliga rutinerna. Å andra sidan har vi inte frågat om annan form av läsning, t.ex. om barnen själva har möjlighet att läsa på eftis som ett komplement till högläsningen.

Vuxnas deltagande i barnens lek

Det är viktigt att vuxna deltar i barnens lekar och verksamhet både för att lära känna barnen bättre, kunna sätta sig in i deras erfarenhetsvärld och respektera leken som den är. Vuxnas deltagande är viktigt även för att förebygga mobbning och stärka barnens sociala kompetens. Svaren visar att eftisledarna deltar i barnens lek till en hög grad. 37% deltar aktivt i barnens verksamhet dagligen och 43% ofta.

Utevistelse

Ett av de klart positivaste resultaten i kartläggningen handlar om utevistelsen på eftis. De flesta eftisledare svarar att de är ute med barnen varje dag (92%) eller ofta (5%). 3 % är ute ibland men ingen uppgav att de aldrig är ute med barnen. Att så stor del är ute varje dag eller ofta är positivt med tanke på barnens möjligheter till motion och rörelse och sunda levnadsvanor och att barnen allt mer sitter inne då de är hemma. I kartläggningen år 2020 uppgav 97% att de är ute dagligen och 3% att de ofta är ute så en liten förändring i utevistelsen har skett.

Barnens möjlighet att leka

Barnens möjlighet att leka på eftis är väldigt stor. 94% av eftisledarna svarar att barnen har möjlighet att leka varje dag. 4% svarar att barnen ofta har möjlighet till lek och 2% har svarat ibland. Resultatet är helt i linje med tidigare resultat och är kanske inte i sig överraskande eftersom eftisverksamheten ganska långt går ut på att ge barnen möjligheter att leka. När innehållet väljs ska lek, skapande verksamhet och positiva upplevelser få särskild uppmärksamhet.

Barnens möjlighet till motion och rörelse

En viktig del av verksamheten är också att barnen får röra på sig och får ta del av varierande fysisk aktivitet efter skoldagen. 79% av eftisledarna uppgav att barnen dagligen har möjlighet till motion och rörelse på eftis. 16 % svarar att barnen ofta har möjlighet och 6% av ledarna svarar ibland. Barnens möjlighet till att röra på sig har sjunkit lite eftersom 83 % av ledarna år 2020 uppgav att de dagligen får röra på sig, men skillnaden är inte signifikant.

Barnens möjlighet att välja mellan olika verksamhetsformer

I grunderna kan vi läsa att vid planeringen ska beaktas att verksamheten är mångsidig och att det finns möjligheter till differentiering och arbete i smågrupper. 47% av ledarna svarade att barnen dagligen har möjlighet att välja mellan olika verksamhetsformer, 36% ofta och 17% ibland. Dessa siffror är ganska likadana som i kartläggningen 2020, då svarade 53% att barnen dagligen har möjlighet att välja mellan olika verksamhetsformer.

Barnens möjlighet till vila och lugn och ro

Enligt både lagen och grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten skall barnen ges möjlighet

till vila och lugn och ro och verksamheten ska ske i en trygg och lugn miljö. Enligt eftisledarna uppfylls detta mål inte särskilt väl eftersom endast 21% anser att barnen dagligen har möjlighet till detta, 21 svarar ofta och 48% svarar ibland. 10% svarar att barnen aldrig har möjlighet till vila och lugn och ro. I jämförelse med kartläggningen år 2020 har möjligheterna till vila och lugn och ro blivit sämre. Då var andelen som svarade att barnen aldrig får möjlighet till vila och lugn och ro samma 10% och dagligen svarades av 31%. Detta har diskuterats mycket och det råder en allmän uppfattning om att det blivit stökigare på eftis. Barnen har förändrats och blivit oroligare och de finns fler utåtagerande barn. Motsvarande resultat har också de nationella uppföljningarna visat. Vi kan också utgående från materialet konstatera att det finns ett klart samband mellan stora grupper/flera anställda och sämre möjligheter till lugna stunder.

6.4. Eftisledarens yrkesroll och trivsel i arbetet

Uppskattning i arbetet

Många undersökningar visar på betydelsen av uppskattning i arbetet, särskilt den som ges av chefer eller ledningen är viktig. I den här utredningen kan vi se att ledarna upplever en rätt så stor uppskattning från den egna arbetsgivaren. 48% känner sig mycket uppskattade och 35% något uppskattade av ledningen. 17% av de som svarade upplever däremot en liten eller väldigt liten uppskattning av den egna arbetsgivaren. Resultatet är lite sämre än år 2020 då 58% av ledarna kände sig mycket uppskattade av arbetsgivaren och andelen som upplever en liten eller ingen uppskattning alls har ökat från 7% till 17%.

Citat:

- *Det pratas så mycket men inget händer. Ges inte utrymmen, vi får inte mer vuxna, och ofta känns det som ledningen inte bryr sig eller har en aning om hur vårt eftis fungerar*

Den klart största uppskattningen i arbetet upplever eftisledarna att de får av barnen och föräldrarna. Hela 61% upplever att de uppskattas mycket och 37% att de uppskattas lagom av barnen. Även föräldrarnas uppskattning upplevdes som stor. 61% upplever att de är mycket uppskattade och 33% lagom uppskattade av vårdnadshavarna.

Citat:

- *Vi gör ett fint jobb med barnen och dom trivs med oss på eftis. Vi får många positiva kommentarer av föräldrarna*

Den minsta uppskattningen upplever ledarna att de får av politikerna. I genomsnitt är det 66% som upplever att de får lite eller ingen uppskattning alls av politikerna. Jämfört med tidigare kartläggning upplever man en ännu sämre uppskattning nu än år 2020 av politikerna. 2020 var det 54% av ledarna som upplevde liten eller ingen uppskattning alls av politiker. Trots att verksamheten idag är mera känd och etablerad i kommunerna upplever en majoritet av ledarna på fältet att deras jobb inte värderas av beslutsfattarna.

Citat:

- *Eftis ses ej som en viktig del av barnens dag vilket är synd då vi har hand om barnen en stor del av dagen.*
- *Om de politiska beslutsfattarna verkligen skulle uppskatta det jobb vi eftisledare gör, skulle lönen vara en annan och den årligen månadslånga permitteringen betald.*

Upplevelsen av uppskattningen från rektorn är ungefär på samma nivå som tidigare. 42% upplever uppskattningen från rektorn som mycket god och 37% upplever en lagom uppskattning. Ungefär samma andel upplever en stor eller lagom uppskattning medan andelen som upplever liten uppskattning har ökat jämfört med år 2020. Kontakten till rektorn och skolan har i genomsnitt blivit bättre än tidigare men stora variationer finns. De stora variationerna i upplevelsen av uppskattning beror antagligen på att fler eftisar idag finns i skolans utrymmen och den naturliga kontakten med skolan och rektorn därmed har ökat generellt. En del rektorer har också ansvar för eftisverksamheten i skolan och är eftisledarnas chef. En del finns dock i helt andra utrymmen och då kan kontakten och samverkan med skolan vara så gott som obefintlig, Uppskattningen från lärarna upplevs på nästan exakt samma sätt som från rektorn. Här kan vi se samma trend, med en förbättrad upplevelse av uppskattning jämfört med år 2011.

Citat:

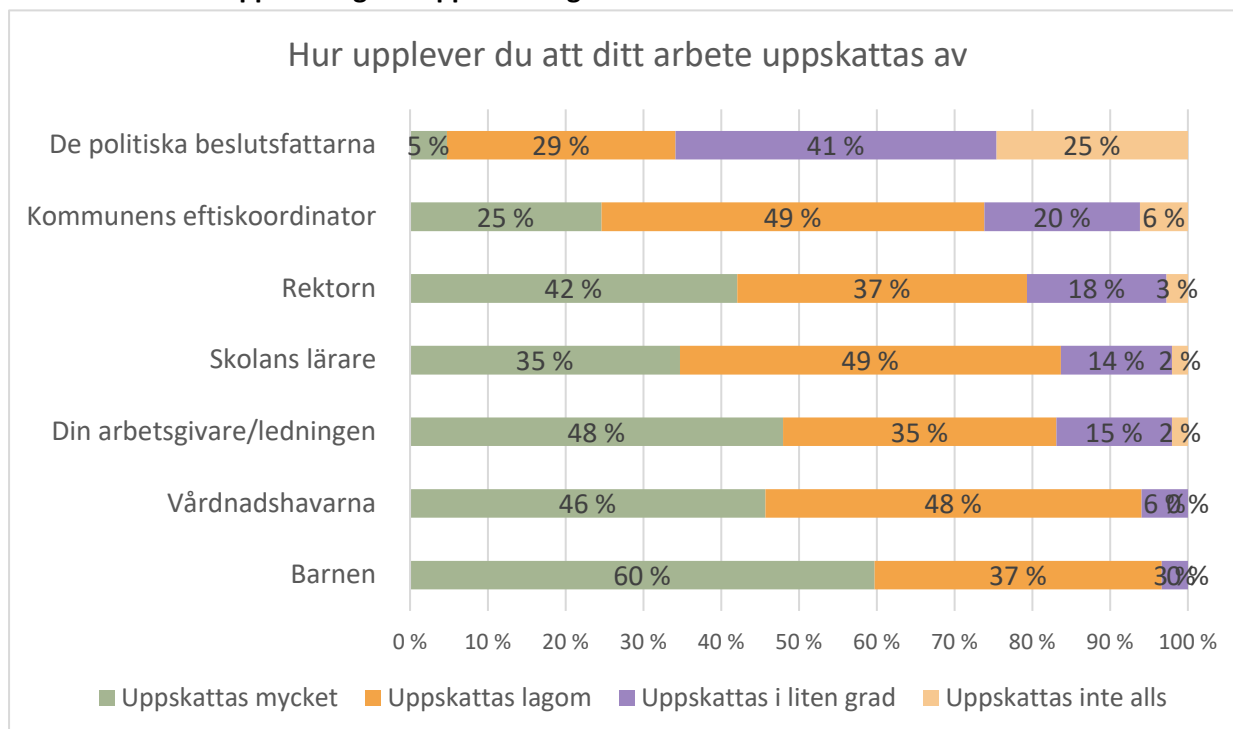
- *Det känns ganska ofta att man i eftis inte hör någonstans, typ man är helt för sig själv...*
- *Skolans lärare och rektor är väldigt lite i kontakt med oss, vi har t.ex. ingen aning om när de har utedagar, vad de har för klubbar eller om något barn kommer senare pga av t.ex. kvarsittning. Vi får höra om det i efterhand av barnen, eller om någon av barnens vuxna meddelar.*

Upplevelsen av uppskattningen från kommunens eftiskoordinator (ansvarsperson för morgon- och eftermiddagsverksamheten i kommunen) har enligt eftisledarna försämrats. 26% upplever att uppskattningen från koordinatören är liten eller ingen alls, år 2020 var andelen 15% och 2016 var andelen 23%. På basen av kommentarerna till denna fråga kan man tolka att ledarna inte alltid känner till att det finns en person i kommunen som ansvarar för verksamheten eller vem denna person är. Eftersom den personen sällan har titeln eftiskoordinator borde frågeformuleringen förtydligats. Speciellt om eftiset upprätthålls av en annan serviceproducent än kommunen är kontakten till den egna organisationens förman naturligare. Positivt är dock att 74% upplever mycket eller lagom uppskattning av eftiskoordinatören och denna andel har också stigit lite.

Citat:

- *Kommunen har mig veterligen ingen eftiskoordinator och huruvida de politiska beslutsfattarna uppskattar arbetet vi gör kan jag inte uttala mig om*

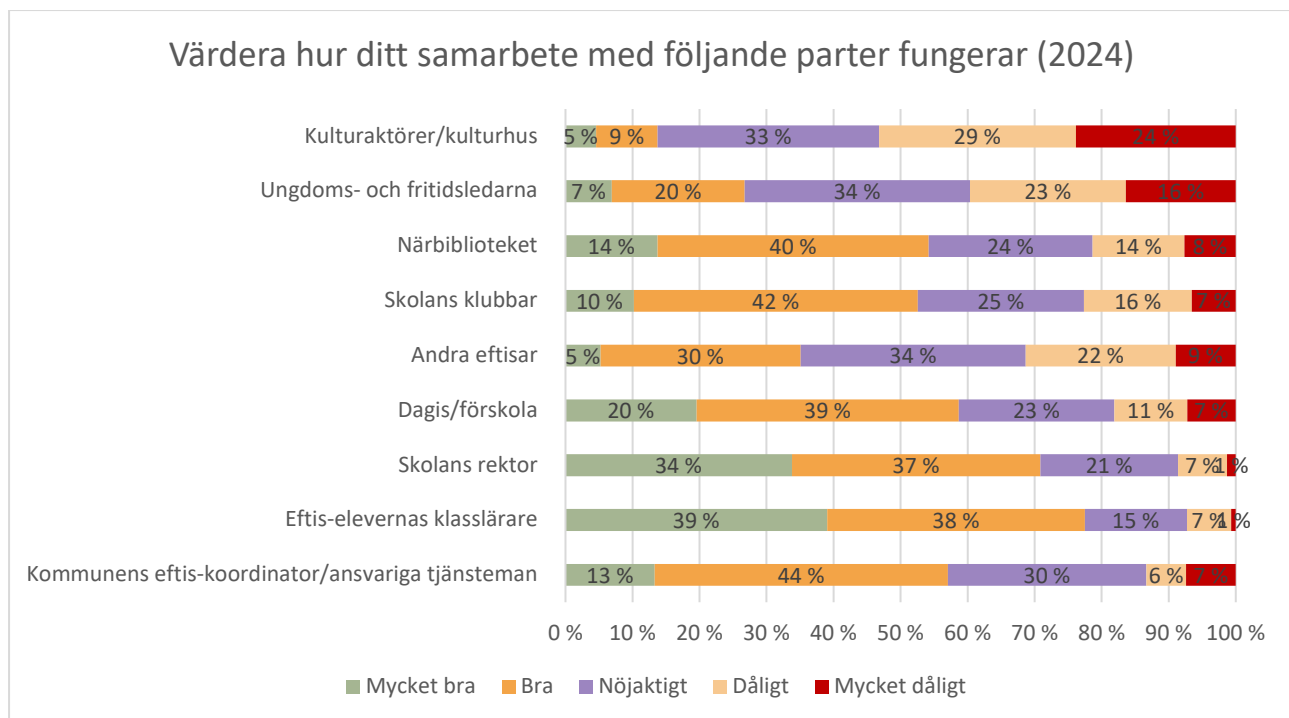
Bild 52: Ledarnas uppfattning om uppskattning i arbetet

Samarbete

Ett av syftena med morgon- och eftermiddagsverksamheten är att stödja hemmets och skolans fostrande arbetet. Samarbetet mellan hemmen, skolan och eftiset skall enligt grunderna utgöra en naturlig del av verksamheten. Detta förutsätter samarbete som bygger på ömsesidig respekt som betonar det gemensamma ansvaret och intresset för barnets utveckling och bästa. Ett mångprofessionellt samarbete säkrar också utvecklingen och kvaliteten samt ökar kunskapen om barnet och gör det lättare att identifiera behoven. I kartläggningen framkommer hur eftisledarna uppfattar samarbete med olika aktörer i näromgivningen.

Bild 53: Ledarnas uppfattning om samarbetet med andra

Eftisledarna anser att det bästa samarbetet sker med skolans rektor och med eftiselevernans klasslärare. 71% av ledarna tycker att samarbetet med skolans rektor och 75% tycker att samarbetet med skolans klasslärare är mycket bra eller bra. Samarbetet med lärarna fungerar lite oftare mycket bra än med rektorn. I jämförelse med tidigare kartläggningar så har samarbetet förbättrats vilket är positivt. Majoriteten anser alltså att samarbetet är bra och andelen som inte har något samarbete alls eller dåligt samarbete är mycket liten och har minskat. 10% av eftisledarna har inget eller ett dåligt samarbete med klasslärarna och med skolans rektor, denna andel var 15% år 2020.

Samarbetet med kommunens eftiskoordinator varierar mycket. 57% anser att samarbete är bra eller mycket bra och samarbetet har blivit bättre. Däremot har 13% inget samarbete eller ett dåligt samarbete och 30% ett nöjaktigt samarbete med eftiskoordinatoren. Det varierande resultatet kan bero på att det råder okunskap om vem som bär ansvaret för eftisverksamheten i kommunen. Som vi tidigare konstaterat så känner ledarna kanske inte till att det i varje kommun finns en utsedd person som ansvarar för eftisverksamheten, än mindre vem den personen är. Också hos de enskilda serviceproducenterna kan det vara oklart vem som ansvarar för vad och vem man ska kontakta i olika frågor. De enskilda eftisledarna hos privata serviceproducenter behöver kanske inte heller i sitt arbete samarbeta med kommunen.

Samarbetet med kommunens kultursektor och fritidssektor fungerar enligt ledarna sämst av de angivna målgrupperna. 53% av ledarna har inget samarbete eller ett dåligt samarbete och 34% ett nöjaktigt samarbete med fritidssektorn. Resultatet för samarbetet med kulturaktörer och kulturhus är motsvarande, 63% har inget eller ett dåligt samarbete. Detta tyder på att majoriteten av eftisarna inte har mycket gemensam verksamhet med dessa sektorer.

Hur samarbetet fungerar mellan närbibliotket och eftisledarna är ganska jämnt fördelat från mycket bra till inget samarbete. I kommentarerna framkommer att många har ett välfungerande samarbete men

många nämner också att det är för lång väg till närbiblioteket. Samma resultat visar samarbetet med skolans klubbar, andra eftisar, daghem och förskola. Ca en femtedel av ledarna har inget samarbete alls med varken skolans klubbar, andra eftisar eller dagis. Av de ovannämnde fungerar samarbetet med andra eftisa sämst.

I kommentarerna till denna fråga nämns att det kan vara den ansvariga ledaren som sköter kontakterna och samarbetet med andra aktörer. Positivt är att många också nämner att stödet och samarbetet från skolan är bra och fungerar. Ett par eftisledare nämner att eventuella samarbeten som funnits med utomstående aktörer har avtagits eller fallit bort efter coronapandemin och inte riktigt kommit igång efter det. I kommentarerna framkommer också att eftisarna nog ibland informeras om olika kulturevenemang och annat som ordnas, men att eftisarna oftast glöms bort. Några ledare skriver att samarbete med andra aktörer i näromgivningen inte sker så ofta, men då det sker så fungerar det bra.

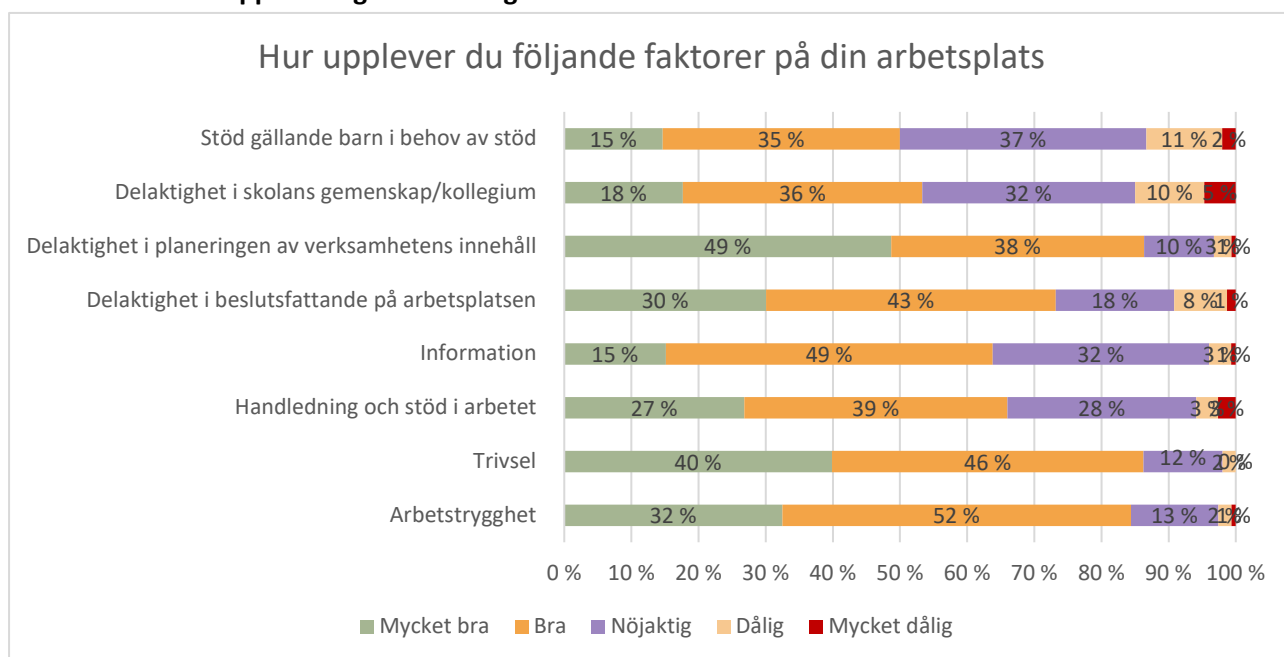
Citat:

- *Jag har fin kontakt till rektorn och även till skolan lärare. Önskar samtidigt att när skolan har nåt program så skulle vi eftisledare bli inbjudna.*
- *Vi har inte just kontakt till utomstående aktörer.*
- *Nöjaktiga svar betyder att vi inte har kontakt med dessa, men vi är nöjda med det.*

Delaktighet och trivsel i arbetet

En av frågorna i enkäten handlade om eftisledarna uppfattning om olika faktorer kring delaktighet, trivsel och arbetsgemenskap. Det som framkommer i svaren är att de flesta anser att arbetstryggheten och trivseln på arbetsplatsen är mycket bra eller bra. I enstaka fall framkom det t.o.m. våld mot de vuxna från barn (slag, sparkar och klösande, mm) och att det inte hittats sätt att lösa problemet. Även brister i eftisutrymmet nämndes som faktorer som försämrar arbetstryggheten och trivsel för både barn och vuxna.

Bild 54: Ledarnas uppfattning om delaktighet och trivsel i arbetet

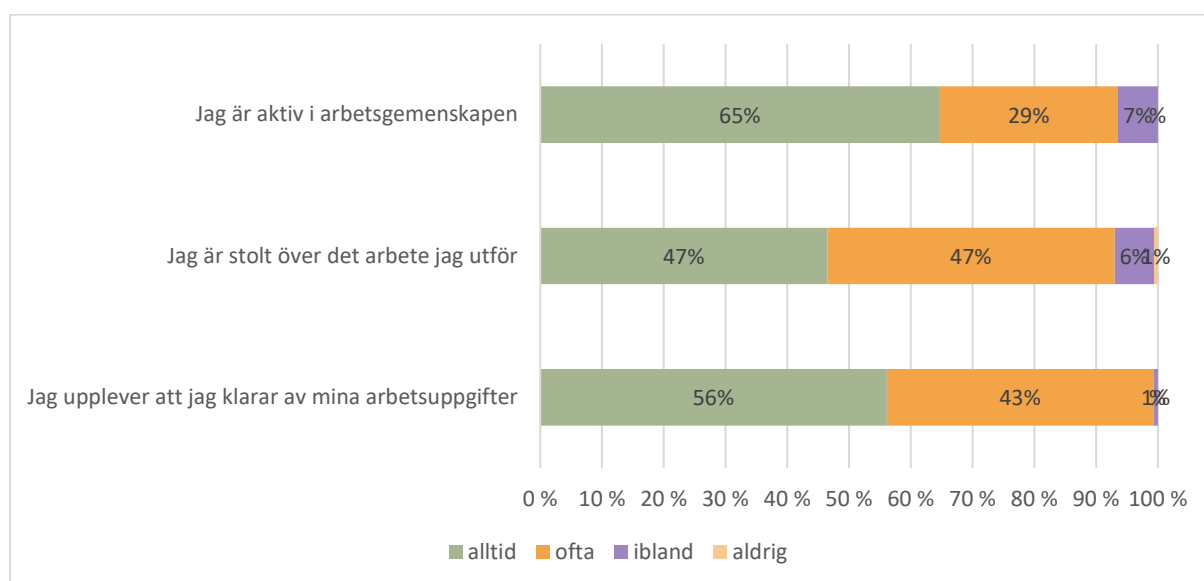
Majoriteten av de som svarade uppfattar och att de får handledning och stöd i arbetet och denna uppfattning ligger på ungefär samma nivå som tidigare. 14% anser att stödet är dåligt eller mycket dåligt. Eftisledarnas delaktighet i beslutsfattande på arbetsplatsen har förbättrats en aning. Fler tycker nu att deras egen delaktighet i beslutsfattandet på arbetsplatsen är mycket bra (30%) och bra (43%). Vid denna fråga kommenterades bl.a. att informationsgången och samarbetet med skolan och småbarnspedagogiken gällande barn med särskilda behov kunde förbättras. Det finns ännu brister i informationen mellan eftisledarna och lärarna, speciellt vad gäller dessa barn, men också andra praktiska frågor. En bra fysisk och mental arbetsmiljö är en förutsättning för att de anställda trivs och att verksamheten utvecklas.

Informationen hör till en av de faktorer som eftisledarna upplever att inte fungerar så bra och skulle önska förbättring i. Enligt kommentarerna gäller detta främst information om barn med särskilda behov och om praktiska arrangemang. Ledarnas upplevelse av delaktighet i skolans gemenskap/kollegium visar att det blivit bättre och fler än tidigare upplever att denna delaktighet är mycket bra eller bra. Med tanke på att 72% av eftisarna enligt denna kartläggning är verksamma i skolans utrymmen är ett strukturerat och ömsesidigt samarbete och att eftisledarna är delaktiga i arbetsgemenskapen av största vikt

Citat:

- *Vi har ett bra samarbete med lärarna, spec.läraren, kurator, skolpsykologen, så det känns att vi får den hjälp som behövs*
- *Vi har inga egna utrymmen och skolan är inte trygg pga aggressivt beteende hos vissa elever.*
- *Som sagt, massor av barn har diagnoser av olika slag, och det är väldigt svårt att tillgodose deras behov när eftisvuxna inte räcker till eller inte hinner se allt.*
- *Själva eftisverksamheten får vi själva utforma rätt långt inom vissa ramar. Samarbetet med och informationen från skolans håll är i vissa fall bristfällig.*

Bild 55: Ledarnas uppfattning om sin egen yrkesroll

I utredningen ville vi också få en inblick i hur eftisledarna uppfattar och ser på sin egen yrkesroll och sitt eget arbete. 94% är alltid eller ofta stolta över det arbete de utför. De flesta (94%) är också aktiva i arbetsgemenskapen och alla upplever att de klarar av sina uppgifter. Svaren motsvarar väldigt långt tidigare kartläggningar.

7. Information och kommunikation

Sydskustens landskapsförbund är en koordinerande aktör som bl.a. samlar och delar information till fältet om det som är aktuellt inom eftisverksamheten. Detta gäller information om både nationella ärenden, lagar, uppföljningar, ekonomi, kurser, fortbildning, material, mm. Informationen som går ut till eftisarna och eftisledarna på fältet sker främst via webbsidor, sociala medier och via mail direkt till ansvarspersoner och enskilda eftisar. För att ta reda på hur informationen når eftisledarna ställde vi i enkäten några frågor om dessa informationskanaler.

Eftis.fi webbsidan används som informationskanal och verktyg för att utveckla verksamheten. Webbsidan innehåller allt från basfakta som lagar och förordningar, info om utbildning och kurser till pysseltips och artiklar och reportage från olika eftisar i Svenskfinland. Tre fjärdedelar av eftisledarna känner till webbsidan Andelen är betydligt mindre än 2020. De flesta besöker webbsidan sporadiskt. Frekvensen i besöken har gått lite ner sedan föregående kartläggningar 2016 och 2020.

Bild 56: Kännedom om webbsidan eftis.fi

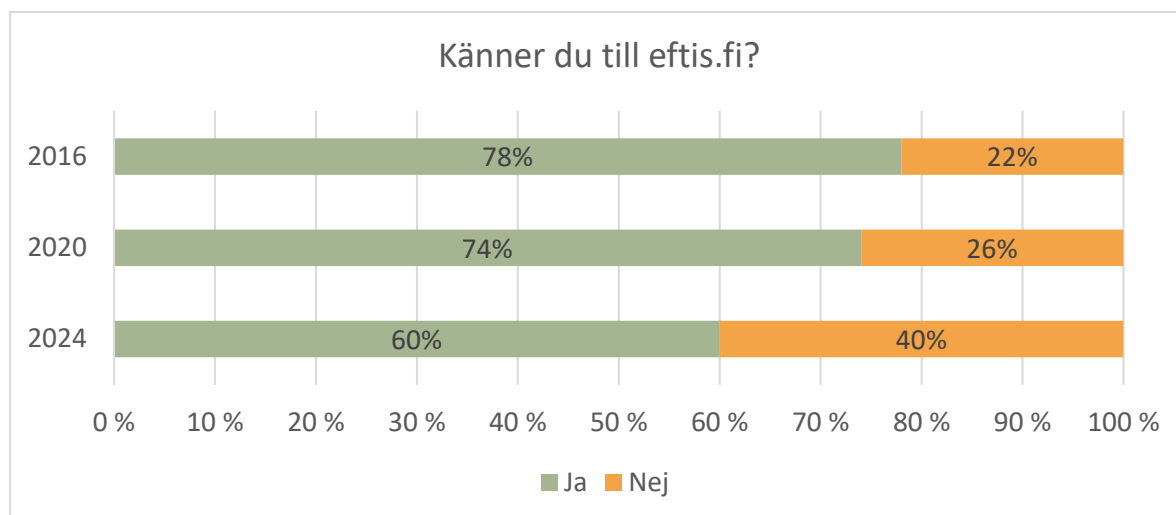

Bild 57: Besöksfrekvens på eftis.fi

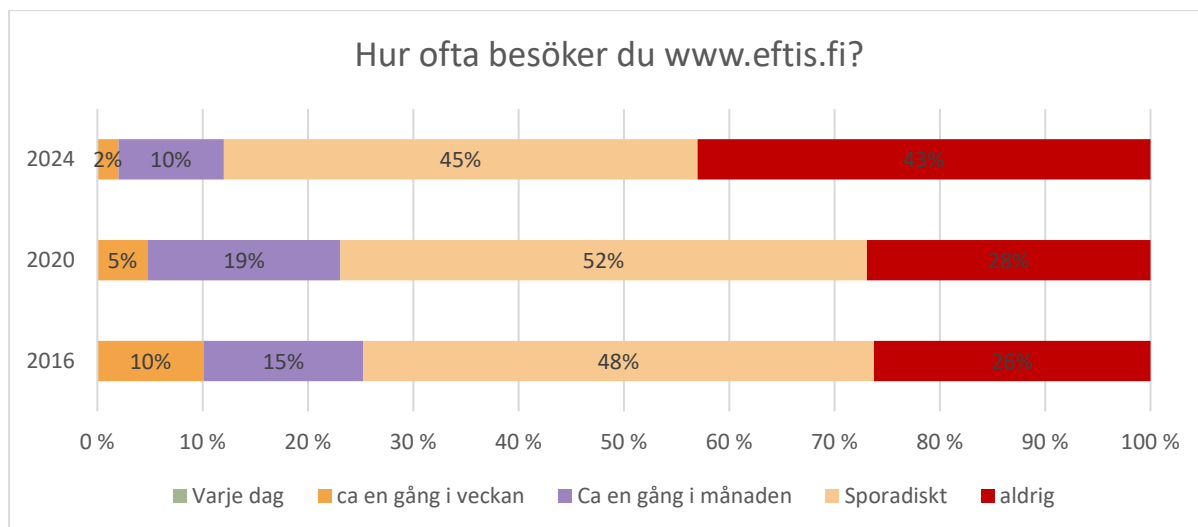
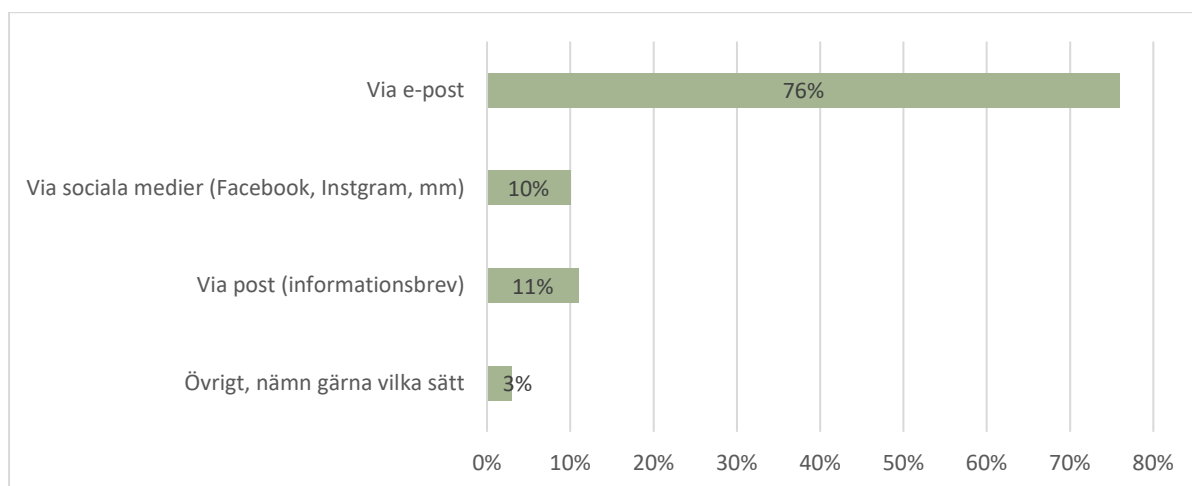

Bild 58. På vilket annat sätt önskar du få information?

8. Utvecklingsområden i verksamheten

Morgon- och eftermiddagsverksamheten har gjort stora framsteg och etablerats under de senaste 20 åren. Det har haft och har stor betydelse att det finns en lagstiftning och grunder för verksamheten. Genom lagstiftningen har verksamheten utvecklats och stabiliserats på ett sätt som annars inte varit möjligt. I de djupintervjuer som gjordes i samband med Sydkustens projekt EftisKompetens (2015) var många mycket nöjda med hur verksamheten fungerar, att den börjat hitta sin form och att den tas på allvar. Det har också blivit lättare att hitta behörig personal som vill stanna i yrket och utveckla sitt arbete. I nationella uppföljningar som gjorts är föräldrar, barn, ansvarspersoner och personal över lag väldigt nöjda med verksamheten. Alla dessa faktorer visar att utvecklingen gått framåt.

Denna kartläggning visar att utvecklingen av verksamheten delvis förbättrats men delvis också stagnerat. Förbättringar har skett t.ex. i personalens arbetsförhållanden, anknytning till arbetsplatsen, handledningen i arbetet och planeringen av innehållet. Som exempel där det inte skett märkbara förändringar kan nämnas personalens utbildning och kompetens, samarbetet med och delaktighet i skolan samt egna utrymmen där det inte skett förändringar eller förbättringar. Dessa områden är också sådana som nämns både av ledare och ansvarspersoner i denna kartläggning och i tidigare utredningar på frågan om vilka de största utvecklingsbehoven inom verksamheten är. Det visar att det finns stora variationer och att den ännu finns mycket att göra inom dessa områden. I enkäterna skulle både eftisledarna och kommunens ansvarspersoner som sista uppgift nämna de tre viktigast utvecklingsområdena inom eftisverksamheten. Det kom in många svar, också väldigt många allmänna kommentarer om verksamheten, både positiva och negativa.

8.1. Utvecklingsbehov enligt eftisledarna 2024

Vid en genomgång och analys av de öppna svaren av eftisledarna var den allmänna uppfattningen att eftisets viktigaste uppgift är barnens trygghet, trivsel och välmående samt att stöda hemmet och skolan i deras fostrande arbete. Det oftast förekommande utvecklingsbehovet i eftisledarnas svar handlade om resurser och arbetsförhållandena. Här nämndes främst behovet av en högre lönenivå, att minska antalet tillfälliga arbetskontrakt och permitteringar under loven. En kontinuitet hos personalstyrkan och trygga arbetsförhållanden efterlyses av många. Till detta kan kopplas att många över lag efterlyser en större uppskattning och respekt för sitt arbete. Även utbildningsnivån, behörighet och fortbildning samt andra utvecklingsmöjligheter i yrket för att motivera och engagera nämns.

Den andra utvecklingsfråga som ofta lyftes fram i svaren är att ledarna efterlyser ett mera strukturerat och öppet samarbete med skolan, förskolan och kommunen, speciellt när det gäller barn med särskilda behov. Ett flertal ledare uttrycker en önskan om bättre stöd, handledning och resurser för att hantera barn med särskilda behov och att kunna beakta individuella behov. Även behovet av utbildning och fortbildning inom detta område nämndes flera gånger. Ett stort antal ledare lyfter också fram egna ändamålsenliga utrymmen för att kunna planera och ordna verksamheten enligt grunderna för verksamheten samt för att säkra tryggheten, kvaliteten och kontinuiteten i den. Ledarna upplever att utrymmet i förhållande till antalet barn inte alltid är ändamålsenliga.

Gruppstorleken och ett tillräckligt antal ledare är också en utvecklingsfråga som förekommer i många av ledarnas svar. Vikariesituationen och ställvis stor omsättning i personalen upplevs som ett problem. Många ledare är också över lag bekymrade över bristande resurser och den ofta mycket strama ekonomi som råder i verksamheten. Det finns inte tillräckliga resurser för vikarier, material, utflykter och bra mellanmål. Det som i en del svar nämns som en utvecklingsfråga är en mera strukturerad planering av verksamheten. Man framhäver betydelsen av fri lek och kreativa aktiviteter med mycket motion och rörelse som motvikt mot skoldagen. Några hade nämnt att eftis borde finnas också för äldre barn inte enbart för barn i årskurserna 1-2.

Utdrag och citat från eftisledarnas egna svar på den öppna frågan:

Vilka är de tre viktigaste utvecklingsfrågorna i morgon- och eftermiddagsverksamheten enligt dig?

- 1. *Samarbete mellan skola och eftis bör utvecklas*
 2. *Få fram vikten av hur behövt eftis och personal är för familjer/skolan med flera*
 3. *Djupgående fortbildningar och kurser/utbud i god tid även på svenska*
- 1. *bra utrymmen*
 2. *tillräckligt med personal*
 3. *bättre kommunikation mellan alla parter*
- 1. *Få en enhetlig personal som jobbar mot samma mål. Svårt i dagsläget med utvecklande samhälle*
 2. *Borde eftis finnas också för högre årskurser*
 3. *Kommunerna borde satsa mer på eftis. Nu är det bara ett hopplock av saker ingen behöver och budgeten är nästan obefintlig. Skulle vara roligt att kunna skapa mer, göra utfärder etc. etc.*
- *Eftis borde följa Sveriges modell angående Fritids. Där är en längre utbildning och i.o.m. att fritids är inbakat i skolan så har ledarna heltidsjobb och bättre lön vilket gör att man klarar sig ekonomiskt på ett helt annat sätt en i Finland.*
- *Bättre lön*
Fast anställning
Mera resurser för att möta barn med special behov
- 1. *Tillgodose barnen enligt individuella behov, erbjuda stöd och vägledning jämlikt åt alla barnen.*
 2. *Mer resurser att lägga ned på barn som kanske inte mår så bra psykiskt. Uppmärksamma de barn lite extra som eftispersonal kanske märker att inte har det så bra hemma. Kanske djupare utredning i bakomliggande orsaker till detta? Mer tid för dessa barn i allmänhet.*
 3. *Samarbete mellan föräldrarna och eftis verksamhet. Också uppmana föräldrarna till att ta sitt ansvar och inte heller förvänta sig mer av eftispersonal än vad är rimligt i samband med personalantal/kunskap.*
- 1. *Möjligheten till jobb/ersättning under permittering. Jobbet är väldigt oattraktivt.*
 2. *Möjligheten att dela information mellan olika aktörer utan massa tillstånd. Det är löjligt hur sekretessbelagt allt är när man borde få prata mellan t.ex. skola och eftis för att kunna hjälpa ett barn på bästa sätt.*
 3. *Äldre barns möjlighet att få fortsätta efter 2an.*

Citat från den sista öppna frågan ” Har du ytterligare kommentarer, erfarenheter, visioner, utvecklingsförslag gällande eftisverksamheten som du vill dela med dig?”

- *Jag älskar mitt jobb som eftisledare och går med glädje till jobbet.*

- *Med små justeringar som tex epassi, likadana arbetskläder, så att vi ledare känner en samhörighet o även att föräldrarna ser att vi ÄR eftisledare.*
- *Att vi på våra eftisar skulle få ha en egen jobbdator och ansvarig eftisledare skulle få en egen e-mailadress. Som det är i dagsläget så använder vi våra privata e-mail adresser, det stressar mej enormt. Lagen säger att man inte får hantera personlig info utanför jobbet men samtidigt så kommer all viktig info direkt till min e-mail som kan hackas o då blir det mitt problem.*
- *Mera personal på alla eftisar o inte bara utgå ifrån vad man FÅR vara per barn. Utmaningarna är stora, men jobbet är roligt*
- *I denna bransch måste lönen höjas att vi får kompetent, motiverad och fast personal att arbeta i eftisverksamheten.*

8.2. Utvecklingsbehov enligt kommunernas ansvarspersoner

Kommunernas ansvarspersoner besvarade också på frågan gällande de viktigaste utvecklingsområdena inom morgon- och eftermiddagsverksamheten. Tillgång till behörig personal, eftisledarnas fortbildning och kompetens samt utrymmesfrågan lyftes fram i flera svar. Också kunskap om att kunna tillgodose barnens individuella behov påpekades som ett utvecklingsområde. Till utvecklingsbehoven hör också samarbetet med skolan. Förståelsen för varandras roller är viktigt för att kunna skapa en fungerande eftisvardag. Stora grupper kan ibland ställa till logistiska utmaningar för hur man ordnar verksamheten. Även lönenivån påtalas som ett utvecklingsbehov.

En kommentar handlar om samordnade åtgärder på nationell nivå. Här gäller det att eftisverksamheten just nu upplevs som väldigt olika från kommun till kommun, t.ex. i fråga om priser, undantag, ersättning till leverantörer, villkor för tillgång och öppettider. Det har varit ett av denna kartläggnings syften att just belysa likheter och olikheter på flera olika och relevanta delar av den helhet som utgör morgon- och eftermiddagsverksamheten i kommunerna. Också de ekonomiska resurserna, hur kvaliteten i verksamheten bibehålls utan att det sker en prisförhöjning, är frågor som ansvarspersonerna lyfter upp.

Utdrag och citat ur ansvarspersonerna egna svar på den öppna frågan

Vilka är de tre viktigaste utvecklingsfrågorna i morgon- och eftermiddagsverksamheten enligt dig?

- *Utrymmen*
Tillräckligt med personal
Kunskap gällande specialbarnens behov
- *Utrymmesbehoven i förhållande till antal elever i behov av eftis*
- *1. Hur man tar hänsyn till barnens individuella behov speciellt när det finns många scheman och skift (aikatauluja ja siirtymiä) på grund av utrymmesbegränsningar.*
2. Att hitta behörig och motiverad personal.
3. Kommunikationen med skolans andra personal och föräldrar.
- *Stora grupper, delningar behövs under eftermiddagen.*

- *1. Ekonomi - aktiviteterna verkar vara dyra för familjerna. Familjerna är vana vid gratis eller låga avgifter för förskoleverksamhet och småbarnspedagogik. Mer pengar skulle behövas från den kommunala sidan för att organisera aktiviteterna; statliga bidrag täcker inte allt.*
- *2. Att hitta kvalificerade instruktörer är en utmaning. Instruktörer är dåligt betalda, så korta arbetstider är inte attraktiva. Att höja handledarnas löner och prestige bör bli ett nationellt fokus.*
- *3. Det bör finnas mer samordnade åtgärder på nationell nivå. Det verkar nu som om allt som rör verksamheten (priser, undantag, ersättning till leverantörer, villkor för tillgång, öppettider) är helt olika i varje kommun. Det är bra att ha något att säga till om, men det är också ett slags hinder för utvecklingen av verksamheter (särskilt om kommunen ser detta som en av sina besparingar).*
- *Tillgång till behöriga eftisledare (det handlar om ett deltidsjobb med relativt låg lönenivå)*
- *Informering*
Säkra verksamheten i små byskolor
Ekonomisk (förhindra prisökningar, kvaliteten på verksamheten upprätthålls)
- *Svårt att hitta behörig och språkkunnig personal*
Stora variationer i hurdana utrymmen som kan erbjudas i olika skolor
Kunderna är inte alltid bekanta med principer gällande t.ex. fakturering, uppsägning, med mera
- *En utmaning är att få tillräckligt med stöd och konsultation gällande grupper med barn med särskilda behov. Vi strävar till att redan på våren få klarhet i hurdana nästa läsårs eftisgrupper ser ut. Med tanke på det stöd som ges eftis serviceproducenterna. Samarbete görs med bl.a. speciallärarna inom småbarnspedagogik.*
Det är viktigt hur de vuxna i gruppen samarbetar tillsammans, deras behörighet, deras kompetens. En fungerande grupp med Vi känsla, planerar en välfungerande eftishelhet med mångsidigt innehåll. Detta kan vara en utmaning.
Ett fungerande samarbete skola-eftisledare/serviceproducenter, förståelse över varandras roller kan lyftas upp som en viktig faktor för att få eftishelheten att fungera med bl.a. mångsidiga lokaler.
- *Ledarnas kompetens*
Verksamhetens lekmiljöer
social / psykologisk trygghet bland ledarna så att de vågar ta ledarskap (gäller i min skola)
- *Svårigheten att hitta personal. Lönerna borde höjas.*
- *1. Uppdatera kommunens verksamhetsplan för morgon- och eftermiddagsverksamheten.*
- *2. Fortbildning till personalen.*
- *3. Ändamålsenliga utrymmen.*
- *Större resurser för verksamheten*
Utbyte av kunskap mellan enheter

Samarbete med hem

- *Att det ska finnas en ansvarsperson som har hand om helheten och finns tillgänglig för personalen inom morgon- och eftermiddagsvården.
Ändamålsenliga utrymmen.*
- *1. Työntekijöiden osaaminen
tukea tarvitsevien lasten kanssa
2. Paikkojen riittävyys suhteessa
tiloihin ja tarvitsijoihin
3. Resurssien riittävyys laadun
parantamiseksi*
- *1. Tillgång till personal
2. Verksamhet under skolornas sommarlov och andra lovperioder
3. Hälsosamt mellanmål*
- *Relevant fortbildning för eftisedarna
Kvalitetsutveckling av verksamheten.
Utveckling av verksamheten för barn med speciella utmaningar.*
- *Elektronisk ärendehantering för ansökningar och beslut*

Sammanfattning

Andel barn i verksamheten

Majoriteten av eleverna i första och andra klass i Finland deltar i eftisverksamheten. Barn som går i eftis tillbringar ofta lika mycket tid på eftis som i skolan. Verksamheten är viktig för familjerna och för barnens trygga vardag. Därför är det nödvändigt att väcka diskussion om vad god kvalitet i morgon- och eftermiddags-verksamhet innebär. Verksamheten har idag en etablerad och viktig roll i vårt samhälle. Antalet barn som deltar i verksamheten har ökat för varje år. Speciellt i städer är andelen barn som går i eftis mycket hög. Med denna utredning har vi tagit fram siffror på hur många svenskspråkiga barn som deltar i eftisverksamheten i Finland och gjort jämförelse med kartläggningar från tidigare år samt nationella siffror.

I hela Finland deltar idag 67,5% av barnen i åk 1 och 40% av barnen i åk 2 i eftis, tillsammans 53% av barnen i åk 1-2. När lagen om morgon- och eftermiddagsverksamhet trädde kraft år 2004 var motsvarande siffror 43% (åk 1) och 25% (åk 2). Andelen barn i eftis har kontinuerligt ökat för varje år. Av de svenskspråkiga barnen deltar hela 77% av barnen i åk 1 och 69% av barnen i åk 2 i eftis, vilket tillsammans utgör 73% av alla barn i åk 1-2 i de svenskspråkiga skolorna. Andelen barn som deltar i eftis i de svenskspråkiga skolorna är alltså 20 procentenheter högre än i landet i medeltal och andelen har stigit med 4 procentenheter sedan 2020.

Nästan alla som ansöker om en plats i den svenskspråkiga eftisverksamheten får en plats. Senaste läsår var det endast en handfull barn i två kommuner i Svenskfinland där barn som ansökt om en plats inte rymdes med i verksamheten. Andelen barn som deltar i verksamheten varierar dock stort både mellan kommunerna och regionerna. I Huvudstadsregionen går hela 96% av alla elever i åk 1 i eftis medan endast 65% av eleverna i åk 1 i Österbotten går i eftis. Detta kan till en del förklaras med att det oftast i urbana miljöer är fler barn som går i eftis än i glesbygden.

Vi har dock ännu en lång väg att gå innan vi uppnår nivån i våra nordiska grannländer där ca 80% av alla barn i åk 1 och 2 deltar i eftermiddagsverksamheten. I de övriga nordiska länderna är det dessutom vanligt att verksamheten i regel erbjuds även äldre barn. Förändringar i arbetslivet, familjernas vardag samt de sociala nätverken kräver lösningar för att trygga eftermiddagen för en allt större andel av barn i yngre skolåldern. Betydelsen av en välfungerande eftermiddagsverksamhet avspeglas direkt i föräldrarnas möjlighet att på ett smidigt och fungerande sätt kombinera familjeliv och arbete. Eftis roll för barns och ungas välmående, att förebygga utslagning och minska mobbning är faktorer som har blivit allt viktigare.

Trenden i Finland har under de senaste åren varit färre men större skolor. Det här märks också i eftermiddagsverksamheten. År 2024 finns det 193 eftisar (209 år 2020) i Svenskfinland och eftisarna är överlag större, med både flera barn och flera ledare. I medeltal går i Svenskfinland 32,3 barn på ett eftis, vilket är en märkbar ökning från år 2020 då medeltalet låg på 23,3. De regionala skillnaderna är stora. I huvudstadsregionen går i medeltal, 34,7 barn per eftis, i Egentliga Finland är medeltalet 32,9 barn, i västra Nyland 19,1 och i Österbotten 32,5 barn per eftis.

Antalet barn/ledare var i medeltal 8,3 i hela Svenskfinland och detta medeltal hade sjunkit i jämförelse med tidigare kartläggningar. Även här finns stora skillnader mellan regionerna. Huvudstadsregionens eftisar har i medeltal 10,2 barn per ledare, medan andra regioner har mellan sju och 9 barn per ledare.

Även om kommunerna har riktlinjer för hur många barn en ledare kan och får ha i sin grupp, finns det inte direkta bestämmelser om gruppstorlekar. Det här kan, i kombination med utrymmenas storlek och ändamålsenlighet, ha betydelse för verksamheten. Speciellt möjligheten att förverkliga mångsidig verksamhet, stunder med lugn, vila eller koncentration kan påverkas av gruppstorleken.

Det som ibland glöms bort i diskussionen är att eftermiddagsverksamheten tar vid där skoldagen slutar. Gruppstorleken och den dynamik i barnets vardag som gruppstorleken ger upphov till kan alltså följa med barnet under hela dagen. Det här är en intressant fråga för fortsatt utredning.

Upprätthållare av verksamheten

I Svenskfinland har det av tradition varit betydligt vanligare att eftisar upprätthålls av tredje sektorn än vad fallet är i hela landet. De senaste årens trend visar dock att det också i de finlandssvenska sammanhangen är kommunerna som blivit de största upprätthållarna av eftisverksamheten. Det är nu 53% av eftisarna i Svenskfinland drivs av kommuner medan 47% drivs av olika aktörer inom tredje sektorn eller företag. År 2020 var 50% av eftisarna kommunala och år 2016 var andelen 46%. Den enskilt största serviceproducenten förutom kommunerna är Folkhälsan men också lokala hem och skola-föreningar och andra idéella föreningar bedriver eftisverksamhet. Församlingarna, som tidigare var en ganska betydande aktör, har minskat stadigt under de tio senaste åren och deras andel är nu endast 5%. Vi kan på basen av resultaten i kartläggningen konstatera att kommunen upprätthåller de flesta eftisarna i Västra och östra Nyland och Österbotten, medan Folkhälsan är stark i huvudstadsregionen och Åboland. I alla tvåspråkiga regioner förekommer flera olika former av upprätthållarbas, men variationerna mellan regionerna har jämnat ut sig. Kommunen har dock alltid det slutliga ansvaret för att verksamheten fyller den funktion och de kriterier som lagen förutsätter.

Deltagaravgifterna

Maximiavgiften för verksamheten är fastställd i lagen och enligt den får avgiften vara högst 120 euro för 570 timmar (ca 3h/dag) och högst 160 euro för 760 timmar (ca 4h/dag). Avgifterna ska efterskänkas eller nedsättas, om det finns skäl med beaktande av vårdnadshavarens underhållsskyldighet eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter. För verksamhet som överskrider 4 h per dag kan kommunen själv bestämma avgiften. De flesta kommuner har höjt sina avgifter i och med, eller efter, en lagförändring gällande maximiavgifterna från 2016. Utvecklingen har varit naturlig och förväntad men skillnaderna mellan kommunernas avgifter för morgon- och eftermiddagsverksamheten har blivit större. Den högsta avgiften för eftisverksamheten i en kommun varierar från 80 € i Lovisa, Karleby och Kimitoön till 180 € i Sjundeå. Ur föräldrarnas synvinkel är detta en viktig jämlikhetsfråga. Vid en nationell uppföljning som gjordes år 2014, innan deltagaravgifterna höjts, tyckte 82% av vårdnadshavarna att avgiften var rimlig med tanke på kvaliteten och den service man får. Det skulle vara intressant att veta hur familjernas uppfattar avgiftsnivån idag.

Olika kommuner använder sig av olika principer för att fastställa avgiften och de är inte alltid helt jämförbara. Man kan identifiera fyra huvudprinciper, 1) timmar/dag, 2) dagar/månad, 3) hybrid av timmar/dag och dagar/månad, samt 4) fast avgift, som kommunerna använder sig av. Att det finns flera

olika sätt att fastställa avgiften på, gör ändå att det blir något svårare att få en tydlig uppfattning i frågan.

Personalens behörighet, fortbildningsbehov och arbetsförhållanden

Eftisverksamheten är kvinnodominerad i likhet med småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen. Kartläggningen visar också att andelen män som jobbar i branschen har sjunkit en aning, från 13% år 2020 till 7% år 2024. 3% har inte uppgett kön. På lång sikt har andelen män ökat eftersom andelen var endast 4% för 20 år sedan.

Behörighetsgraden i de svenska eftisarna är enligt denna kartläggning 77,5%. Lagen om grundläggande utbildning utgår från att verksamheten leds av behörig personal. Ett av de viktigaste utvecklingsområdena har varit att kunna anställa behörig personal och få behörig personal till verksamheten. Andelen behöriga har stigit med nästan 10 procentenheter från 2020 då behörighetsgraden var 68%. Någon nationell uppföljning har inte gjorts på 10 år, den senaste visade att behörigheten bland eftisledare i hela landet låg på 72%.

När det gäller behörighet finns det stora variationer både mellan regioner och mellan de olika upprätthållarna av verksamheten. Andelen behöriga är störst i östra Nyland där 100% av eftisledarna är behöriga och minst i Egentliga Finland där 68% är behöriga av de som svarat. Bland upprätthållarna har församlingarna för tillfället den högsta andelen behöriga med 100 %. Andelen behöriga anställda av kommunen är 85%, medan behörighetsgraden för föreningar är 78 % och för Folkhälsan 50 %. Föreningarna har haft en betydlig nedgång i andelen behöriga under de senaste fyra åren, medan kommunerna har haft en klar uppgång i andelen behöriga.

Eftisledarna anser att det inte ordnas tillräckligt med fortbildning. Det tyder på att behovet av och efterfrågan på kurser har ökat och/eller att kursutbudet blivit sämre. Endast 46 % av ledarna anser att det ordnas tillräckligt med kurser, den här andelen var 61% år 2020. Att se till barnens individuella behov, att få kunskap om barn med specialbehov och att bemöta barn med utåtagerande beteende, utpekas av ledarna som intressanta och viktiga ämnen med tanke på fortbildning. Många ledare upplever att fortbildningen ordnas för långt bort och att det är svårt att delta eftersom man inte kan få en vikarie. Fortbildningen är viktig för utvecklingen och upprätthållande av yrkeskunskapen, för inspirationen och motivationen i arbetet, samt för att eftisledarna ska kunna föra kollegiala samtal. Det ökande behovet kan också bero på att arbetet blivit mer krävande och utmanande och att personalen upplever att deras kunskaper inte räcker till.

Andelen eftisledare som arbetar heltid har ökat och var bland ledarna som svarat 47 %. Det är fortfarande vanligare att arbeta deltid (53 %) men andelen som arbetar deltid har minskat sedan 2016 (65 %) och 2020 (61 %). De som arbetar heltid är ofta ansvariga ledare som sköter planering och administrativa ärenden. De som jobbar heltid kan också ha en del undervisning eller jobba som skolgångsbiträden i skolan eller också jobba på "morris" före skolan börjar. Genom att ytterligare utveckla och skapa möjligheter till kombinationer av uppgifter inom skola, småbarnspedagogik, ungdoms- och fritidsverksamhet samt ett mera utvecklat system för vikariat kunde man skapa tryggare arbetssituationer för de anställda samt en mera långsiktig och målinriktad verksamhet. 40 % av ledarna

som jobbar deltid skulle önska sig ett heltidsarbete. 58 % av de som har deltidsarbete är nöjda med det och har kanske delvis valt yrket p.g.a. möjligheten till deltidsarbete.

I tidigare kartläggningar har vi kunnat konstatera att ledarna ofta har både kortvariga arbetsförhållanden och arbetsavtal som innebär permitteringar och ledigheter utan lön. De kortvariga arbetsförhållandena är inte längre på samma sätt dominerande, men permitteringar är fortfarande vanliga. År 2024 var 81 % av ledarna som deltog i kartläggningen i fortlöpande anställning. 19 % av ledarna hade tidsbunden anställning. Andelen som har en fortlöpande anställning har ökat rejält från år 2020 då andelen var 62 %. De som har fortlöpande arbetskontrakt är ofta permitterade eller lediga utan lön på sommaren och under skolans lov. 42% av ledarna uppger att de är permitterade under läsåret. Många upplever det som en osäkerhetsfaktor att planera sin framtid ifall man inte har en fortlöpande anställning. För att tillgången på kompetent och motiverad arbetskraft ska vara tillräcklig bör arbetsförutsättningarna förbättras utan att belasta den redan nu anstränga kommunala ekonomin.

Utrymmen

Eftisverksamheten ordnas i varierande utrymmen. Enligt denna kartläggning verkar ca 70% av eftisarna i skolans utrymmen och ca 30% i utrymmen utanför skolan. Trenden går mot att det blir allt vanligare att eftis fungerar i skolans fastighet. Av de eftisar som deltog har ca 15% helt egna utrymmen som inte används för annat än eftisverksamhet. Alltid är inte utrymmena ändamålsenliga och lämpliga för verksamheten och variationerna och skillnaderna i utrymmena är mycket stora. Även i nationella uppföljningar av verksamheten lyfts utrymmena fram som en av de viktigaste utvecklingsfrågorna. Många är missnöjda med utrymmets storlek eftersom ca 50% anser att storleken är nöjaktig eller dålig, men många är också väldigt nöjda. Eftisverksamheten glöms tyvärr på många håll bort i planeringen av nya skolhus. De yngsta skolbarnen tillbringar lika mycket, ibland mer tid i eftis än i skolan och därför är det väldigt viktigt med ändamålsenliga utrymmen för att kunna bedriva en trygg och kvalitativ verksamhet där barnen trivs.

Fostringsgemenskapen och samarbetet

Ett av syftena med morgon- och eftermiddagsverksamheten är att stödja hemmets och skolans fostrande arbete. Samarbetet mellan hemmen, skolan och eftiset skall enligt grunderna utgöra en naturlig del av verksamheten. Detta förutsätter samarbete som bygger på ömsesidig respekt som betonar det gemensamma ansvaret och intresset för barnets utveckling och bästa. Ett mångprofessionellt samarbete säkrar också utvecklingen och kvaliteten samt ökar kunskapen om barnet och gör det lättare att identifiera behoven. Kartläggningen visar att det finns rätt så stora variationer på hur samarbetet mellan eftis och skolan fungerar. Dryga 70% av ledarna anser att samarbetet med skolans rektor och klasslärare är mycket bra eller bra. Samarbetet har förbättrats jämfört med kartläggningar från tidigare år vilket är positivt. 10% av eftisledarna har inget eller ett dåligt samarbete med klasslärarna och med skolans rektor.

Informationen hör till en av de faktorer som eftisledarna upplever att inte fungerar så bra och skulle önska förbättring i. Enligt kommentarerna gäller detta främst information om barn med särskilda behov och om praktiska arrangemang. Ledarnas upplevelse av delaktighet i skolans gemenskap/kollegium visar att det blivit bättre och fler än tidigare upplever att denna delaktighet är mycket bra eller bra. Med tanke på att 72% av eftisarna enligt denna kartläggning är verksamma i skolans utrymmen är ett

strukturerat och ömsesidigt samarbete och att eftisledarna är delaktiga i arbetsgemskapen av största vikt.

Även föräldrarnas delaktighet i planeringen är inskrivna i grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten. Ledarnas uppfattning om föräldrarnas möjlighet att delta i planeringen visar att det kan ha varit en svårtolkad fråga eftersom hela 42% svarar att de är neutrala i påståendet. Däremot anser största delen av ledarna att informationsgången till föräldrarna är bra. Det kan vara svårt för ledarna att få föräldrarna engagerade och att veta hur de kan känna sig delaktiga. Det viktiga är att de ges möjligheter till delaktighet och här spelar både samarbetet med skolan och vårdnadshavarna en viktig roll.

Planering av verksamheten och verksamhetens innehåll

I denna kartläggning har vi också undersökt hur eftisledarna uppfattar det dagliga arbetet och hur vissa delar av målen i lagen och grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten uppfylls.

Största delen av de svenskspråkiga eftisarna har en skriftlig verksamhetsplan. 86% av ledarna har svarat att det har en sådan medan 5% svarat att de inte har och 9% inte vet om de har en skriftlig verksamhetsplan. Skillnaderna mellan serviceproducenterna är ganska obetydlig, men det är lite vanligare att ha en skriftlig verksamhetsplan på ett eftis som drivs av föreningar och organisationer än i ett kommunalt eftis. Att en del eftisledare inte vet om de har en skriftlig verksamhetsplan är inte bra, men kan bero på att en del av de som deltog i enkäten är anställda för en kort tid och kanske inte känner till hur eftiset fungerar.

I grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten står att innehållet i verksamheten ska bidra till att målen som fastställs i grunderna och i kommunens verksamhetsplan uppnås. Ett av de klart positivaste resultaten i kartläggningen handlar om utevistelsen på eftis. Alla eftisledare svarar att de är ute med barnen varje dag (92%) eller ofta (5%). Ingen uppgav att de aldrig är ute med barnen. Detta är positivt med tanke på barnens möjligheter till motion och rörelse och sunda levnadsvanor och att barnen allt oftare sitter inne och tillbringar tid framför en skärm då de är hemma. Barnens möjlighet till vila och lugn och ro uppfylls dock inte så bra eftersom endast en femtedel anser att barnen dagligen har möjlighet till detta. 10% svarar att barnen aldrig har möjlighet till vila och lugn och ro. Detta har diskuterats mycket och bland ledarna råder det råder en allmän uppfattning om att det blivit stökigare på eftis. Vi kan utgående från materialet i denna rapport konstatera att det finns ett klart samband mellan stora grupper/flera anställda, oändamålsenliga utrymmen och sämre möjligheter till lugna stunder.

Eftisledarnas delaktighet i planering och beslutsfattande på arbetsplatsen har förbättrats. Nästan 70% tycker att deras egen delaktighet i beslutsfattandet på arbetsplatsen är mycket bra (32%) och bra (37%). Det som kommenterades ofta var att informationsgången och samarbetet med skolan och småbarnspedagogiken gällande barn med särskilda behov kunde förbättras. Det finns ännu brister i informationen mellan eftisledarna och lärarna, speciellt vad gäller dessa barn, men också andra praktiska frågor.

Eftis allt närmare skolan

Denna kartläggning visar på att samarbetet och kontakten till skolan, rektorn och elevernas klasslärare ligger på ungefär samma nivå som tidigare med en liten förbättring. Samverkan med skolan lyfts fram som en av de viktigaste utvecklingsfrågorna både bland eftisledare och kommunens ansvarspersoner. Verksamheten har blivit mer etablerad och kvalitativ och eftisverksamheten finns allt oftare i skolans utrymmen, vilket gör samarbetet lättare i praktiken. Samtidigt som eftisverksamheten har hittat sin form och etablerats i skolvardagen så har det förts diskussioner om skoldagens struktur. Det har satsats på projekt där man provar på nya modeller för skoldagens struktur och mera hobbyverksamhet i samband med skoldagen (Joustava koulupäivä, flexibel skoldag, Finlandsmodellen, mm). Bl.a. professor *Lea Pulkkinen* förslog i en utredning till Undervisningsministeriet 2015 att hela strukturen för skoldagen ska ses över, att det kommer in mera klubbverksamhet i skoldagen och att morgon- och eftermiddagsverksamheten förnyas och kopplas starkare ihop med skolan och klubbverksamheten.⁶ Trots försök och projekt har inga stora förändringar skett.

Både denna och tidigare uppföljningar, rapporter och utredningar har alla visat att det finns ett klart behov av att ytterligare stärka kontakten och samverkan mellan eftis, skola och förskola. Det finns påfallande stora skillnader i hur samarbetet fungerar och på många håll saknas en klar struktur och systematik för hur det praktiska samarbetet mellan skola och eftis skall skötas. Både skolornas och eftisarnas ledning och kommunernas ansvarspersoner är i nyckelposition för att utveckla fungerande strukturer på lokal nivå.

Det som saknas i vårt samhälle är både en större diskussion och en forskning om eftisverksamheten. Enligt universitetslektor *Harriet Strandell* kan en orsak till att det inte finns så mycket forskning vara att verksamheten definieras som fritid, inte pedagogik.⁷ Det kan upplevas svårt och problematiskt att forska och tala om eftis eftersom den är så splittrad och att man ser på verksamheten på väldigt olika sätt.

Då majoriteten av våra första- och andraklassare tillbringar nästan mera tid på eftis än i skolan är det nödvändigt att väcka diskussion om vad kvalitet i morgon- och eftermiddagsverksamhet är. Här krävs fokus på kontinuerliga arbetsförhållanden, utrymmen, utbildning och fortbildning samt resurser för detta. Men likaväl behövs även ett ökat samarbete mellan eftis-skola-hem, en planerad verksamhet, en uttalad uppskattning av det arbete som görs inom verksamheten och ett erkännande på flera plan för det viktiga pedagogiska arbete som görs inom morgon- och eftermiddagsverksamheten.

⁶ Pulkkinen L. *Innostava koulupäivä: Ehdotus joustavan koulupäivän rakenteen vakiinnuttamiseksi*. Opetus- ja kulttuuriministeriön selvitys, 2015.

⁷ Strandell, H. *Lapset iltapäivätoiminnassa*. Gaudeamus 2012.

Bilder i rapporten:

Bild 1. Andel svenskspråkiga elever i åk 1-2 som deltar i eftermiddagsverksamheten per region

Bild 2. Deltagandet i eftermiddagsverksamheten år 2015-2023, åk 1-2

Bild 3. Antal och andel barn i morgon- och eftermiddagsverksamhet i Finland 2004-2023

Bild 4: Upprätthållar- och finansieringsbas för eftisarna i Svenskfinland i de kommuner som deltagit i kartläggningen (ansvarspersonernas svar)

Bild 5. Antal eftisar samt andel kommunala eftisar per region i Svenskfinland 2024 (samtliga eftisar)

Bild 6. Eftisarnas upprätthållare i Svenskfinland 2011, 2016, 2020, 2024 (samtliga eftisar i Svenskfinland)

Bild 7. Eftisarnas upprätthållare per region, enligt eftisar som deltog i kartläggningen

Bild 8. Upprätthållare enligt region, samtliga eftisar i Svenskfinland

Bild 9: Andel avansvarspersonernas arbetstid som består av uppgifter i anslutning till morgon- och eftermiddagsverksamheten

Bild 10. Upplevelse av att tiden för frågor i anslutning till morgon och eftermiddagsverksamheten räcker till bland ansvarspersoner i kommuner

Bild 11. Anordnande av morgon- och eftermiddagsverksamheten i kommunerna

Bild 12. Längd på avtal mellan kommuner och serviceproducenter

Bild 13. Avgifter för morgon- och eftermiddagsverksamheten i 25 tvåspråkiga kommuner 2024

Bild 14. Andel kommuner som har anvisningar om möjlighet till nedsatt avgift för familjerna

Bild 15. Eftisarnas verksamhetspråk 2016, 2020 och 2024

Bild 16. Könsfördelning bland de anställda på eftis 2016, 2020 och 2024

Bild 17. Åldersfördelning bland de anställda på eftis 2024

Bild 18. Form av anställning bland eftisledare som deltog i kartläggningen

Bild 19. Tidsbundna arbetsvitals längd 2016, 2020 och 2024

Bild 20. Anställningsförhållande enligt upprätthållare

Bild 21. Andel permitterade eftisledare totalt

Bild 22. Andel permitterade enligt upprätthållare

Bild 23. Tidsperioder för permitteringar

Bild 24. Andel permitterade enligt arbetsgivare 2016, 2020 och 2024

Bild 25. Arbetets art, deltid eller heltidsarbete

Bild 26. Andel eftisledare som jobbar deltid som önskar heltidsarbete

Bild 27. Arbetsförhållandets längd på nuvarande arbetsplats

Bild 28. Arbetserfarenhet i yrket som eftisledare

Bild 29. Medelvärde för arbetserfarenhet bland de eftisledare som svarat

- Bild 30. Andel som arbetat mindre än 5 år samt mer än 13 år
- Bild 31. Övriga arbetsuppgifter i kombination med eftisledararbetet i kommunerna
- Bild 32. Övriga arbetsuppgifter som ingår i eftisledarnas arbete enligt ledarna
- Bild 33. Andel eftisledare som uppger att deras eftis har en ansvarig ledare
- Bild 34. Utbildningsnivå bland eftisledare som deltog i kartläggningen 2024
- Bild 35. Behörighet bland eftisledare som deltog i kartläggningen 2020 och 2024
- Bild 36. Behörighet bland ledarna enligt region 2011, 2016, 2020 och 2024
- Bild 37. Behörigheten bland ledarna som svarat på enkäten, enligt arbetsgivare 2011, 2016, 2020, 2024
- Bild 38a. Ordnas det tillräckligt med kurser för eftisledare?
- Bild 38b. Har du fått information om kurser för eftisledare?
- Bild 39. Åsikt om fortbildning
- Bild 40. Eftisledares benägenhet att delta i kurser och fortbildning 202 och 2024
- Bild 41. Eftisarnas verksamhetsutrymme 2016, 2020, 2024
- Bild 42. Uppfattning om verksamhetsutrymmet utgående från olika faktorer
- Bild 43. Andel kommuner med rekommendationer för hur många barn per ledare det ska finnas i en grupp
- Bild 44. Antalet barn per ledare enligt upprätthållare 2011-2024
- Bild 45. Antal barn per ledare i medeltal 2011-2024 enligt region
- Bild 46. Antalet anställda per eftis
- Bild 47. Antal barn per eftis, enligt region
- Bild 48. Uppfattning om antalet barn per ledare är tillräckligt
- Bild 49. Uppfattning om antalet barn per ledare är tillräckligt enligt region
- Bild 50. Förekomst av verksamhetsplan enligt arbetsgivare
- Bild 51. Ledarnas uppfattning om planering och utvärdering av verksamheten i gruppen
- Bild 52. Ledarnas uppfattning om vissa målområden i verksamheten
- Bild 53. Ledarnas uppfattning om uppskattning i arbete
- Bild 54. Ledarnas uppfattning om samarbete med andra
- Bild 55. Ledarnas uppfattning om delaktighet och trivsel i arbetet
- Bild 56. Ledarnas uppfattning om sin egen yrkesroll
- Bild 57. Kännedom om webbsidan eftis.fi
- Bild 58. Besöksfrekvens på eftis.fi
- Bild 59. På vilket annat sätt önskar du få information?

Kommuner som deltog i enkäten riktad till ansvarspersoner i kommunerna
(totalt 25 kommuner)

Borgå
Esbo
Grankulla
Hangö
Helsingfors
Ingå
Jakobstad
Karleby
Kimitoön
Korsholm
Korsnäs
Kyrkslätt
Larsmo
Lovisa
Malax
Nykarleby
Närpes
Pargas
Pedersöre
Raseborg
Sjundeå
Vanda
Vasa
Vörå
Åbo

Kartläggning av morgon- och eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland 2024

Eftisledare

Obligatoriska frågor är markerade med en stjärna (*)

1. Syftet med denna enkät är att få underlag för att förstå den svenskspråkiga morgon- och eftermiddagsverksamhetens behov. Sydkusten färdigställer en rapport av det insamlade materialet. Resultatet ger kunskap om och förståelse för morgon- och eftermiddagsverksamheten och dess förutsättningar. Vi samlar inte in personuppgifter av eftisledare och enskilda personuppgifter kommer inte att kunna utläsas ur rapporten. *

Jag förstår syftet med denna enkät och jag ger mitt samtycke till att mina svar får användas i Sydkustens rapport.

KONTAKTUPPGIFTER

2. Eftisets namn

3. Eftisets adress

4. Eftisets e-post

5. Kommun

6. Region (kryssa i)

- Västra Nyland
- Östra Nyland
- Huvudstadsregionen
- Åboland
- Österbotten
- Övriga Finland

7. Jag är anställd av

- en kommun/stad
- Folkhälsan
- en församling
- en förening eller annan organisation, vilken?

8. Vårt eftis är

- enspråkigt svenskt
- tvåspråkigt svenskt-finskt
- tvåspråkigt, annat vilket?

UPPGIFTER OM ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDE

9. Kön

- Kvinna
 Man
 Vill ej uppge

10. Alder

- Under 20
 20-29
 30-39
 40-49
 50-59
 Över 60

11. Hur länge har du arbetat på din nuvarande arbetsplats?

Fyll i hela antal år samt månader. Om du t.ex. totalt arbetat 4 år och 3 månader skriver du såhär:

Antal år: 4

Antal månader: 3

Antal år:

Antal månader

12. Hur länge har du arbetat sammanlagt som eftisledare?

Fyll i hela antal år samt månader. Om du t.ex. totalt arbetat 6 år och 9 månader som eftisledare skriver du såhär:

Antal år: 6

Antal månader: 9

Antal år:

Antal månader:

13. Har du en anställning som är

- Fortlöpande
 Tidsbunden, hur många månader? _____

14. Arbetar du

Välj heltid ifall du kombinerar eftisledararbetet med annat arbete (t.ex. skolgångsbiträde) som gör att dina arbetstimmar uppgår till ca 37,5 h/vecka

- Heltid (minst 37,5 h/vecka)
- Deltid, hur många timmar per vecka? _____

15. Om du arbetar deltid, skulle du önska ett heltidsarbete?

- Ja
- Nej

16. Vilka arbetsuppgifter består ditt arbete av? (du kan kryssa i flera alternativ)

- Ansvarig eftisledare
- Eftisledare
- Skolgångsbiträde / skolgångshandledare
- Dagklubbsledare
- Annat, vad? _____

17. Vilken typ av lön har du?

- Månadslön
- Timlön
- Jag är anställd med hjälp av sysselsättningstöd
- Läroavtal
- Annat, vad? _____

18. Är du permitterad under läsåret?

- Ja
- Nej

19. Om ja, under vilken tidsperiod? (du kan kryssa i flera alternativ)

- Höstlov

- Jullov
- Sportlov
- Sommarlov
- Annan period, vilken? _____

UTBILDNING/ BEHÖRIGHET/ FORTBILDNING

20. Jag har en examen som ger behörighet att arbeta som eftisledare

- Ja
- Nej
- Vet ej

21. Vilken utbildning/examen har du?

- Grundskola
- Gymnasium
- Yrkesutbildning, vilken _____
- Högskola/universitet, vilken _____

22. Studerar du för tillfället?

- Nej
- Ja, till vilken examen? _____

23. Har du fått information om kurser/fortbildning för eftisledare under läsåret 2023-2024?

- Ja
- Nej

24. När har du senast deltagit i kurser/fortbildning för ditt jobb?

- Under det senaste halvåret
- Under det senaste året
- För över ett år sedan

Jag har inte deltagit i kurser/ utbildning på över två år

25. Tycker du att det ordnas tillräckligt med kurser/utbildning för eftisledare?

Ja

Nej

26. Inom vilka ämnen önskar du att det ordnas kurser/utbildning?

27. Anser du att det är viktigt att delta i utbildning?

Ja

Nej

28. Motivera ditt svar till föregående fråga:

UPPGIFTER OM EFTISET

29. Hur många anställda har ni på ert eftis just nu? Antal anställda:

30. Hur många inskrivna barn har ert eftis?

Antal 1:or

Antal 2:or

Äldre barn

Antal barn totalt (alla ovanstående tillsammans)

31. Har ert eftis en ansvarig ledare?

Ja

Nej

32. Anser du att antal ledare per barn är tillräckligt?

Du får gärna motivera ditt svar i textfältet efter det alternativ du valt

Ja

Nej

33. Är antalet ledare per barn tillräckligt enligt din arbetsgivares rekommendationer?

Ja

Nej

Vet ej

LOKALER

34. I vilka lokaler/utrymmen fungerar ert eftis?

I skolan: i ett eget utrymme i skolans fastighet

I skolan: i skolans utrymmen som används också till annat

Utanför skolan: i ett eget utrymme utanför skolan

Utanför skolan: i utrymmen som används också till annat

35. Bedöm utrymmet med tanke på barnens behov och verksamhetens karaktär utgående från följande faktorer *

	utmärkt	bra	nöjaktigt	dåligt
Storlek	☐	☐	☐	☐
Utrustning, redskap	☐	☐	☐	☐
Hänsyn till funktionshinder	☐	☐	☐	☐
Läget i förhållande till skolan	☐	☐	☐	☐

VERKSAMHETEN

36. Verksamhetens innehåll

Ta ställning till påståendena om verksamhetens innehåll

	dagligen	ofta	ibland	aldrig
Barnen har möjlighet till vila och lugn och ro	☐	☐	☐	☐
Barnen har möjlighet att välja mellan olika verksamhetsformer	☐	☐	☐	☐
Barnen har möjlighet till motion och rörelse	☐	☐	☐	☐
Barnen har möjlighet att leka	☐	☐	☐	☐
Vi är ute med barnen	☐	☐	☐	☐
Vi deltar aktivt i barnens verksamhet/lekar (t.ex bollspel ute)	☐	☐	☐	☐
Vi läser högt för barnen	☐	☐	☐	☐

37. Planering och utvärdering av verksamheten

Vänligen ta ställning till följande påståenden på en skala från 1 till 5

1 = Helt av samma åsikt, 5 = Helt av annan åsikt

	1 Helt av samma åsikt	2 Delvis av samma åsikt	3 Neutral	4 Delvis av annan åsikt	5 Helt av annan åsikt
Verksamheten i vår grupp är planerad	☐	☐	☐	☐	☐
En del av verksamhet är ledd	☐	☐	☐	☐	☐
Ledarna utvärderar verksamheten regelbundet	☐	☐	☐	☐	☐
Ledarna träffas regelbundet för teammöten/planering	☐	☐	☐	☐	☐
Barnen ges möjlighet att delta i planeringen av verksamheten	☐	☐	☐	☐	☐

	1 Helt av samma åsikt	2 Delvis av samma åsikt	3 Neutral	4 Delvis av annan åsikt	5 Helt av annan åsikt
Vi informerar föräldrarna om verksamheten	☐	☐	☐	☐	☐
Föräldrarna ges möjlighet att delta i planeringen av verksamheten	☐	☐	☐	☐	☐

HANDLEDNING OCH TRIVSEL I ARBETET

38. Vår grupp har en skriftlig verksamhetsplan som styr verksamheten

- Ja
 Nej
 Vet ej

39. Jag känner till kommunens verksamhetsplan för morgon-och eftermiddagsverksamheten

- Ja
 Nej

40. I vilken grad uppskattas ditt arbete av andra

	uppskattas mycket	uppskattas lagom	uppskattas i liten grad	uppskattas inte alls
Barnen	☐	☐	☐	☐
Vårdnadshavarna	☐	☐	☐	☐
Din arbetsgivare/ledningen	☐	☐	☐	☐
Skolans lärare	☐	☐	☐	☐
Rektorn	☐	☐	☐	☐
Kommunens eftiskoordinator	☐	☐	☐	☐
De politiska beslutsfattarna	☐	☐	☐	☐

41. Motivera ditt svar (frivilligt)

42. Hur upplever du följande faktorer på din arbetsplats?

	mycket bra	bra	nöjaktig	dålig	mycket dålig
Arbetsstrygghet	☐	☐	☐	☐	☐
Trivsel	☐	☐	☐	☐	☐
Handledning och stöd i arbetet	☐	☐	☐	☐	☐
Information	☐	☐	☐	☐	☐
Delaktighet i beslutsfattande på arbetsplatsen	☐	☐	☐	☐	☐
Delaktighet i planeringen av verksamhetens innehåll	☐	☐	☐	☐	☐
Delaktighet i skolans gemenskap/kollegium	☐	☐	☐	☐	☐
Stöd gällande barn i behov av stöd	☐	☐	☐	☐	☐

43. Motivera ditt svar (frivilligt)

44. Värdera hur ditt samarbete med följande parter fungerar

	mycket bra	bra	nöjaktig	dålig	mycket dålig
Kommunens eftis-koordinator/ansvariga tjänsteman	☐	☐	☐	☐	☐
Eftis-elevernans klasslärare	☐	☐	☐	☐	☐
Skolans rektor	☐	☐	☐	☐	☐
Dagis/förskola	☐	☐	☐	☐	☐
Andra eftisar	☐	☐	☐	☐	☐
Skolans klubbar	☐	☐	☐	☐	☐
Närbiblioteket	☐	☐	☐	☐	☐
Ungdoms- och fritidsledarna	☐	☐	☐	☐	☐

mycket bra bra nöjaktig dålig mycket dålig

Kulturaktörer/kulturhus

45. Motivera ditt svar (frivilligt)

46. Värdera din syn på ditt eget arbete

alltid ofta ibland aldrig

Jag upplever att jag klarar av mina arbetsuppgifter

Jag är stolt över det arbete jag utför

Jag är aktiv i arbetsgemenskapen

INFORMATION OCH KOMMUNIKATION

47. Känner du till www.eftis.fi?

- Ja
 Nej

48. Hur ofta besöker du www.eftis.fi?

- Varje dag
 Ca en gång i veckan
 Ca en gång i månaden
 Sporadiskt
 Aldrig

49. Ge kommentarer om webbsidan www.eftis.fi (bra, dåligt, önskemål, mm.)

50. På vilket annat sätt önskar du få information om aktuellt inom branschen?

- Via e-post
- Via sociala medier (Facebook, Instagram, mm)
- Via post (informationsbrev)
- Övrigt, nämn gärna vilka sätt

ÖVRIGA KOMMENTARER GÄLLANDE VERKSAMHETEN

51. Vilka är de tre viktigaste utvecklingsfrågorna i morgon- och eftermiddagsverksamheten enligt dig?

Rangordna gärna ditt svar så att den viktigaste utvecklingsfrågan kommer först

52. Har du ytterligare kommentarer, erfarenheter, visioner, utvecklingsförslag gällande eftisverksamheten som du vill dela med dig?

53. Kommentarer och feedback på denna enkät

Kartläggning av morgon- och eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland 2024

Kommunernas ansvarspersoner/eftiskoordinatorer

Obligatoriska frågor är markerade med en stjärna (*)

1. Syftet med denna enkät är att få underlag för att förstå den svenskspråkiga morgon- och eftermiddagsverksamhetens behov. Sydkusten färdigställer en rapport av det insamlade materialet. Resultatet ger kunskap om och förståelse för morgon- och eftermiddagsverksamheten och dess förutsättningar. Enskilda personuppgifter kommer inte att kunna utläsas ur rapporten. *

Jag förstår syftet med denna enkät och jag ger mitt samtycke till att mina svar får användas i Sydkustens rapport.

2. Vilken kommun representerar du?

3. Din titel

4. Hur stor del av din arbetstid består av morgon- och eftermiddagsverksamhet?

- 100%
- 70-90%
- 40-60%
- 10-30%
- mindre än 10%

**5. För vilka språkgrupper sköter du uppgifter i anslutning till morgon- och eftermiddagsverksamheten?
(du kan kryssa i flera alternativ)**

svenskspråkig verksamhet

finskspråkig verksamhet

övriga, vilka? _____

6. Vilka andra uppgifter/ områden hör till ditt arbete?

7. Upplever du att den tid du arbetar med morgon- och eftermiddagsverksamheten räcker till?

Ja

Nej

Motivera ditt svar _____

**8. Hur många svenskspråkiga barn deltar i eftisverksamheten i din kommun detta läsår?
(Samtliga barn, även i eftisar som inte upprätthålls av kommunen) Siffror per 20.9.2023 kan användas**

Totalt (alla nedanstående tillsammans) _____

Åk 1 _____

Åk 2 _____

Äldre barn _____

Barn med beslut om särskilt stöd _____

9. Fick alla plats som ansökte om en plats?

Ja

Nej

Om nej, hur många fick inte plats? _____

10. Hur många svenskspråkiga eftisar finns det totalt i er kommun?

Svenskspråkiga eftisar _____

Tvåspråkiga eftisar _____

11. Hur många av eftisarna i kommunen drivs

av kommunen själv _____

med understöd av kommunen _____

med köpavtal _____

av helt privata aktörer _____

12. Motivera varför ni gått in för att ordna verksamheten på det sätt ni gör.

(Ordnar verksamheten själva och/eller anlitar serviceproducenter)

13. Om ni köper tjänsterna av/ ger bidrag åt andra serviceproducenter, för hur lång tid görs avtal om detta?

1 år

2 år

3 år

Annat _____

14. Beskriv er process gällande kriterier för upphandling / val av serviceproducent

(Vilka kriterier avgör, väger tyngst? Hur beaktas de språkliga aspekterna?)

**15. Hur många ledare jobbar inom eftisverksamheten i din kommun?
(även i eftisar som inte är kommunala)**

på heltid (minst 37,5h/ vecka) _____

på deltid _____

16. Hur många av ledarna är

behöriga _____

obehöriga _____

17. Vilka övriga arbetsuppgifter kombineras med arbetet som eftisledare i din kommun?

skolgångsbiträde / skolgångshandledare

dagklubbsledare i församling

lärare

arbete inom småbarnspedagogiken / förskola

annat, vad? _____

18. Har ni i er kommun rekommendationer för hur många barn per ledare det ska finnas i en grupp?

Ja

Nej

19. Om du svarade ja på föregående fråga, vilka är rekommendationerna?

20. Vilken är avgiften för en plats i eftermiddagsverksamheten i er kommun?

För max 3h/dag: _____

För mer än 3h/dag: _____

För morgonverksamhet: _____

Övriga avgiftsindelningar och system (ifall ovanstående indelning inte används i er kommun)

21. Kommer ni att höja avgiften för läsåret 2024-2025?

- Ja
 Nej

22. Om du svarade ja på föregående fråga, skriv in på vilket sätt avgifterna höjs. (Nuvarande avgifter/avgifter samt den nya avgiften)

23. Vilket år har ni senast höjt avgiften?

24. Har ni anvisningar för familjerna om möjlighet att få nedsatt avgift eller befrielse från avgift?

- Ja
 Nej
 Motivera ditt svar
-

25. Nämn de tre största utvecklingsbehoven/områden inom morgon- och eftermiddagsverksamheten

**26. Övriga kommentarer och visioner gällande morgon- och eftermiddagsverksamheten
(Ge gärna också förslag och synpunkter på vad Sydkustens landskapsförbund kunde göra för att utveckla verksamheten och stöda kommunerna)**

27. Kommentarer och feedback på denna enkät

Svenskspråkiga elever i eftis i åk 1-2 per region och kommun 2023

	Elever i åk 1	Elever i eftis	Andel i eftis åk 1	Elever i åk 2	Elever i eftis	Andel i eftis åk 2	Elever i åk 1-2	Elever i eftis	Andel i eftis åk 1-2
Esbo	300	277	92 %	303	259	85 %	603	536	89 %
Grankulla	48	48	100 %	51	49	96 %	99	97	98 %
Helsingfors	468	461	99 %	525	476	91 %	993	937	94 %
Vanda	69	66	96 %	78	65	83 %	147	131	89 %
Huvudstadsregionen	885	852	96 %	957	849	89 %	1 842	1 701	92 %
Hangö	39	25	64 %	24	10	42 %	63	35	56 %
Ingå	33	32	97 %	15	11	73 %	48	43	90 %
Kyrkslätt	84	82	98 %	78	64	82 %	162	146	90 %
Sjundeå	21	17	81 %	27	13	48 %	48	30	63 %
Raseborg	174	122	70 %	195	119	61 %	369	241	65 %
Västra Nyland	351	278	79 %	339	217	64 %	690	495	72 %
Borgå	189	144	76 %	198	114	58 %	387	258	67 %
Lovisa	63	45	71 %	54	25	46 %	117	70	60 %
Östra Nyland	252	189	75 %	252	139	55 %	504	328	65 %
Kimitoön	42	32	76 %	33	19	58 %	75	51	68 %
Pargas	96	76	79 %	102	55	54 %	198	131	66 %
Åbo	132	121	92 %	132	118	89 %	264	239	91 %
Egentliga Finland	270	229	85 %	267	192	72 %	537	421	78 %
Jakobstad	129	109	84 %	123	100	81 %	252	209	83 %
Karleby	96	67	70 %	93	52	56 %	189	119	63 %
Korsholm	207	145	70 %	180	79	44 %	387	224	58 %
Korsnäs	24	16	67 %	27	22	81 %	51	38	75 %
Larsmo	150	64	43 %	117	35	30 %	267	99	37 %
Malax	81	28	35 %	51	34	67 %	132	62	47 %
Nykarleby	90	57	63 %	96	48	50 %	186	105	56 %
Närpes	115	85	74 %	111	68	61 %	196	153	78 %
Pedersöre	153	88	58 %	153	77	50 %	306	165	54 %
Vasa	216	177	82 %	180	120	67 %	396	297	75 %
Vörå	108	34	31 %	81	26	32 %	189	60	32 %
Österbotten	1 369	870	64 %	1 212	661	55 %	2 551	1 531	59 %
Sammanlagt	3 127	2 418	77 %	3 027	2 058	68 %	6 154	4 476	73 %